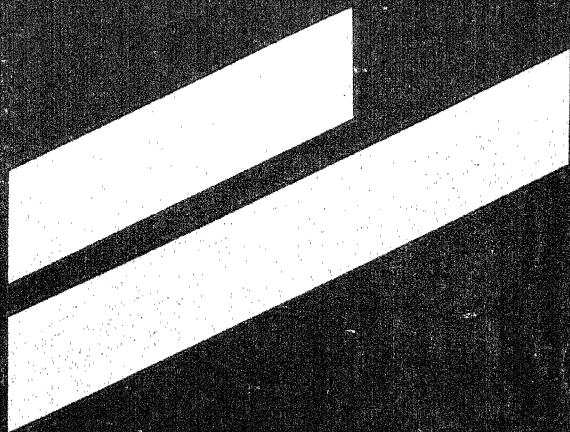
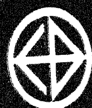
లోకాయత

హైదరాబాద్ బుక్‌ట్రస్ట్

తంత్రవాదం

దేవీప్రసాద్ చటోపాధ్యాయ

తెలుగు

హరి పురుషోత్తమరావు

హైదరాబాద్ బుక్ ట్రస్ట్

వెల : *4-00*

ట్రస్ట్ సంపాదకుడు : చేకూరి రామారావు
మొదటి ముద్రణ : జూన్, 1987
ముఖ చిత్రం : గంగాధర్
వివరాలకు హైదరాబాద్ బుక్ ట్రస్ట్
3-6-687, 10వ వీధి, హిమాయత్‌నగర్
హైదరాబాద్-500 029

ముద్రణ : హైదరాబాద్ ప్రింటర్స్, హబ్సిగూడ, హైదరాబాద్-7.

పరిచయం

ఈ చిన్ని పుస్తకం శ్రీ దేవీ ప్రసాద్ చటోపాధ్యాయ రాసిన "లోకాయత" లో ఒక భాగం. తరచుగా వినబడేమాట : భారత తత్త్వశాస్త్ర స్రవంతి ముఖ్యంగా భావవాద స్రవంతి. 'సర్వ దర్శన సముచ్చయం', 'సర్వదర్శన సంగ్రహం' లాంటి ప్రాచీన గ్రంథాలను చూసినా 'భారతీయ తత్త్వశాస్త్ర చరిత్ర' (రాధాకృష్ణన్) లాంటి ఆధునిక గ్రంథాలు చూసినా వచ్చే అభిప్రాయం కూడా అదే. అసలు 'భారతీయ సంస్కృతి' అనే పదం .... వేదాలకు, ఉపనిషత్తులకు, స్మృతులకు, శ్రుతులకు.... ప్రతిధ్వనిగా అర్థం చేసుకుంటారు కొంత మంది. నాగరికతా చరిత్రలో ఒకో దశలో సృష్టించుకున్న గ్రంథాలవి. వాటిని సక్రమంగా అర్థం చేసుకోవాలంటే, అవి సృష్టి అయిన చారిత్రిక పరిస్థితులను కూడా తెలుసుకోవాలి, తెలుసుకోవడానికి ప్రయత్నించాలి. చారిత్రిక నేపథ్యం అర్థమైతే.... ఎంత దేవభాష అయినప్పటికీ.... వేదాలు, ఉపనిషత్తులు.... వగైరా ఇంత 'గొట్టుగా' ఉండక పోవచ్చును. మరో విశేషముంది. కళ, సంస్కృతి... మొదలైన సామాజిక ఉపరితల వ్యవహారాలన్నింటిలోనూ.... రెండు భిన్నమైన మార్గాలు చరిత్ర పొడవునా (అంటే 'నాగరిక చరిత్ర' పొడవునా) మనకు కనబడతాయి. నాగరిక శైలి, జానపద శైలి అని స్పష్టమైన విభజన ఉంది. శిల్పం, చిత్రకళ, కవిత, సంగీతం.. అన్నిటా ఈ ధోరణులు స్పష్టం. మరి తత్త్వశాస్త్రం.... అందుకు భిన్నంగా ఉంటుందా? ఉండటానికి వీలుందా ? 'తీర్థానికి తీర్థం, ప్రసాదానికి ప్రసాదం' లాగా.... దేనిదారిన అది పోతుందా ? అంటే అలాంటి సావకాశం లేదని మార్క్సిస్టులేకాక, మానుష శాస్త్రజ్ఞులు, సామాజిక శాస్త్రవేత్తలు, చరిత్రకారులు కూడా చెపుతారు.

తత్త్వశాస్త్ర పరిణామంలో కూడా జానపద 'శైలి'కి ఒక ప్రత్యేక స్థానముంది. దాన్నే స్థూలంగా 'లోకాయత' అని పిలుస్తారు. మొదటి నుంచీ ఈ జానపద 'శైలి'

తత్త్వ శాస్త్రాన్ని, సంప్రదాయాలనూ పండిత వర్గం చులకనగా చూసింది. 'సర్వదర్శన సంగ్రహం'లో లోకాయత వాదానికిచ్చిన స్థానం ఇంచు మించు పాద పీఠిక లాంటిది మాత్రమే. అలాగే 'ప్రబోధ చంద్రోదయం' అనే 'తాత్త్విక' రూపకంలో 'లోకాయత' ఆధునిక ప్రహసనంలోని పాత్రలాగా... మొరటుగా చిత్రించబడ్డాడు. రాధాకృష్ణన్ పండితుని 'భారత తత్త్వ శాస్త్ర చరిత్ర' చదివితే శంకరాద్వైత సిద్ధాంతానికి భిన్నమైన వన్నీ.... తాత్త్వికంగానూ నైతికంగానూ ఎందుకూ పనికిరానివని చెప్పడానికే రాసాడని పిస్తుంది. ఒక్క క్షణం కూడా.... పాఠకుణ్ణి ఆలోచించనీయదు ఆ పుస్తకం. మన తరపున 'ఆలోచించి' పెడుతుంది. మనం పైన అనుకున్నట్టు ఇదంతా నాగరిక వ్యవహారం; పండిత వ్యవహారం; ఉన్నతవర్గ వ్యవహారం.

వీరి తత్త్వశాస్త్రానికి భిన్నంగా మరోరకం ఆలోచనాధోరణికూడా అవిచ్ఛిన్నంగా సాగుతూ వచ్చింది. దానికేపేరు పెట్టుకున్నా ఆ ధోరణిలో మౌలికంగా క్రింది వర్గాల వారి 'తత్త్వం' దొరుకుతుంది. దానికి 'లోకాయత' అని ఒక స్థూలమైన పేరు వ్యాప్తి లోకి వచ్చింది. 'లోకాయత' అంటేనే అర్థం 'లోకంలో వ్యాప్తిలో ఉన్నది' అని. అంటే ఈ పేరు కూడా పండితులు ఈసడింపుగా పెట్టారేమోననిపిస్తుంది (లోకేషు ఆయత, లోకాయత). 'సర్వదర్శన సంగ్రహం' — కర్త మాధవాచార్య.... ఇంకా ముందుకు వెళ్ళి 'లోకాయత' భావాలన్నింటినీ కలగలిపి 'చార్వాక' మతంగా భావించాడు.

దేవీప్రసాద్ చటోపాధ్యాయ 'లోకాయత' గ్రంథంలో.... భారత తత్త్వ శాస్త్ర చరిత్ర పొడవునా ఉన్న భౌతికవాద భావ జాలాన్ని గుర్తించడానికి ప్రయత్నించాడు. 'లోకాయత' గా చలామణి అవుతున్న రకరకాల భౌతిక తత్త్వ 'వాదాలను' గురించి విపులీకరించారు. అంటే అవన్నీ 'సంపూర్ణమైన' భౌతికవాద దృక్పథాలని పేరాశ పడ గూడదు. చరిత్రలో ఒకే ఒక దృక్పథం ఏకచ్ఛత్రాధిపత్యం వహిస్తుందనేమాట అసంబద్ధం. మానవుడు.... జంతు పద్ధతిలో బతకడం నుంచి 'నాగరిక' పద్ధతిని కనుగొన్న క్షణం నుంచి భావ సంఘర్షణ, తద్వారా భావ సంపన్నత.... సమకూడతాయి. ఈ భావ సంఘర్షణ ఒకప్పుడు మూగగా సాగుతుంది. మరొకప్పుడు ఎలుగెత్తి సాగుతుంది. మరో సందర్భంలో— జీవితంలాగే— భావాలుకూడా ఘనీభవించి పోవచ్చు. కాని- మొత్తం మ్మీద... చరిత్రా, భావజాలం సృష్టించబడుతూనే ఉంటాయి.

దేవీప్రసాద్ చటోపాధ్యాయ— 'లోకాయత' గ్రంథంలో— వేద కాలం, వేద పూర్వకాలం నుంచి ఇప్పటి వరకూ ప్రచారంలో ఉన్న కేవల భారత తత్త్వశాస్త్ర భావ జాలాలను అధ్యయనం చేసి, శోధించి, జల్లెడ పట్టి భౌతికవాద ధోరణులను, ఛాయలను, ఆయా చారిత్రిక, భౌతిక నేపథ్యంలో వాటికున్న ప్రత్యేకతలను- పునర్నిర్మించ డానికి ప్రయత్నించారు. అందులో "తంత్రవాదం" ఒకటి.

భారతీయ జీవన స్రవంతికి బాహ్యంగా నివసించే అనేకానేక సమూహాలలో

తంత్రవాదుల సమూహం ముఖ్యమైనది. వీరిలో ఎక్కువ భాగం ఒకప్పుడు మామూలుగా అందరితోపాటు బ్రతికినవారే. అయితే వారి జీవిత విధానాలు, వారనుసరించే ప్రమాణాలు, వారు ఆచరించే పద్ధతులు.... గూఢంగా, గుప్తంగా ఉంటాయి. తాంత్రికుల మధ్యకు నాగరికులను అంటే మామూలు జీవన వ్యాపారాలను సాగించేవారిని రానీయరు. అలాగే తాంత్రికులంటే మామూలు మనుషులకు ఒక రకమైన భీతి, దాంతోపాటు వచ్చే గౌరవం.... ఉంటాయి. తాంత్రికులు అంత భయంకరమైనవారా? అంత ప్రమాదకారులా? అంటే కాదు అనే చెప్పుకోవలసి వస్తుంది. వారు సమాజానికి బాహ్యంగా జీవించడం వలన, సమాజ విలువలను వారంతగా లక్ష్యపెట్టనందువలన సామాన్య ప్రజల్లో ఈ భావం సర్వత్రా వ్యాపించి ఉంది.

ఆసలు తాంత్రికుల తత్త్వ శాస్త్రం ఏమిటి? తాంత్రిక తత్త్వ శాస్త్రానికి ప్రాతిపదిక ఏమిటి? వారికీ సమాజానికీ ఇప్పుడు కాకపోతే....ఎప్పుడైనా గాఢ సంబంధం ఉందా?....ఇలాంటి ప్రశ్నలకు శాస్త్రీయ సమాధానం, వివరణ ఇవ్వడానికి మానుష శాస్త్రజ్ఞులు ఒక శతాబ్దం పైగా ప్రయత్నిస్తున్నారు. ఈ ప్రశ్నలకు సమాధానం ఇంచుమించు దొరికినట్టే.

తంత్రవాదం - సంప్రదాయం అతి 'ఆదిమ' ఆలోచనా ధోరణి. "భూమికి అనిర్వచనీయమైన శక్తులున్నాయి. అలాగే స్త్రీకి కూడా. ఈ ఆలోచనకు భౌతిక ప్రాతిపదిక- అటు భూమి ఇచ్చిన (ఇస్తున్న) పంటలనుంచీ, ఇటు స్త్రీ కన్న (కంటున్న) శిశువుల నుంచీ సంక్రమించింది." 'భూమి నుంచి స్త్రీకి, స్త్రీ నుంచి భూమికి...ఈ సంతాన శక్తి సంక్రమిస్తుంద'నే నమ్మకం (అదేదో మహత్తు లేదా దోహదం లేదా అద్భుత శక్తి) తాంత్రికులకు ప్రాథమికమైనది. ఈ నమ్మకం శాస్త్రీయమైనది కాకపోవచ్చును. కాని ఆ నమ్మకం రెండు భౌతిక వాస్తవాల నుండి ఏర్పడింది. కనక దానిని ఆదిమ భౌతికవాద ఛాయగా తీసుకోవచ్చును. "తంత్రవాదం ఆచరణ మంత్ర-మాయలతో నిండి ఉన్నట్టు కనబడినా దాని తొలి ప్రాతిపదిక, అభివృద్ధి మాత్రం భౌతిక ఆధారాలను విసర్జించలేదు" అనేదే దేవీప్రసాద్ చటోపాధ్యాయ చెప్పింది.

దేవీప్రసాద్ చటోపాధ్యాయ....తాంత్రికుల సంప్రదాయాలు, తత్త్వదృక్పథం వివరించడంతో పాటు తాంత్రిక వాదానికున్న ప్రాథమిక విశ్వాసం, దానికున్న చారిత్రిక నేపథ్యం శాస్త్రీయంగా వివరించారు. ఈనాటి తాంత్రికులనూ, తంత్రవాదంపై....ఉన్న 'నాగరిక' లేదా 'భావవాద' అభిప్రాయాలనూ....చటోపాధ్యాయ తన విషయంగా తీసుకోలేదు. ఇందులో ఒక కచ్చితమైన 'పరిమితి'ని ఆయన విధించుకున్నారు. ఆ పరిమితిలోనే ఈ 'తంత్ర వాదాన్ని' చూడాలి. ఇందుకు బాహ్యమైన అంశాల వివరణకు వేరే చోట వెదకాలి.

గూఢమైన మతాలు-వ్యావసాయిక క్రతువు

[తంత్రశాస్త్రం చర్చ సందర్భంగా మహత్తు అనే పదానికి విస్తృతమైన అర్థం లేదు. మహత్తు ఒక అపూర్వ ప్రభావము. ఈ ఆలోచనకు భౌతిక ప్రాతిపదిక లేదు. అలాగే నాగరిక సమాజాల్లో ప్రాచుర్యం పొందిన మానవాతీత శక్తి అనే అర్థం కూడా లేదు. మహత్తు అనేది కేవలం ఒక వస్తువు నుంచి మరియొక వస్తువునకు ప్రసరించే స్వభావం అని మాత్రమే తీసుకోవాలి. —అను.]

భారత సంస్కృతిలో రెండు ప్రాథమిక ధోరణులున్నాయి: వైదికధోరణి, అవైదిక ధోరణి. ప్రకృతి లేదా స్త్రీసత్వం ప్రత్యేక ప్రాముఖ్యత సంతరించుకున్న తంత్రవాదం రెండో ధోరణికి చెందుతుంది. స్త్రీసత్వ భావన వ్యవసాయ మూలకమనే ఆలోచనా ధోరణి ఎంతవరకు సబబో, మిగతా తాంత్రికవాద విశ్వాసాలు, ఆచరణలూ ఏమిటో మనం చర్చించుదాం.

మహత్తు-తొలి వ్యవసాయ విధానం

తొలిదశలో వ్యవసాయ కార్యక్రమాలు మహత్తుపై ఆధారపడి ఉన్నాయనేది ప్రపంచమంతటా గమనించిన విషయము. మహత్తుల మీద విశ్వాసం తొలి వ్యవసాయ కార్యక్రమాల్లో ఒక వింతైన ప్రాముఖ్యాన్ని సాధించుకుంది.

"మిగతా అన్ని వ్యవహారాలకంటే వ్యావసాయిక కళలో మహత్తుకు నేర్పు, శారీరకశ్రమ మొదలైన అంశాలకంటే ఉన్నత స్థానం ఉంది"—(బ్రిఫాల్ట్). ఈ అంశాన్ని బ్రిఫాల్ట్ ఉదాహరణలతో వివరించాడు. ప్యూబ్లో ఇండియన్లు ఏ క్రతువూ-తంతూ లేకుండా యూరపియన్ వలసదారులు వ్యవసాయ కార్యక్రమాలను ప్రారంభించటం చూసి ఆశ్చర్యపడ్డారట. ఆ సంవత్సరం వారి పంటలు అధికంగా పండటం చూసి ఇంచుమించు దిగ్భ్రాంతి చెందారు. 'పాదరీలు చేసిన అనేక మత ప్రచారాలకంటే ఈ వాస్తవం (పంటలు బాగా పండటం అందులోనూ ఏ క్రతువూ లేకుండా) వారి పూర్వ విశ్వాసాలను ధ్వంసం చేసింది'.—ఉత్తర బోర్నియోలో డయాక్ జాతివారు వ్యవసాయం చేసేవిధానం పూర్వ పద్ధతిలోనే జరిగింది. కానీ, వారికి మహత్తుకు సంబంధించిన ఉత్సవ నిర్వాహణ వ్యవసాయ కార్యక్రమా లన్నిటా అల్లుకుని పోయింది. 'అలాగే దక్షిణాఫ్రికాలో

సుంబార జాతి స్త్రీలు ముందు పొలాల్లో నృత్యం చేయకుండా దున్నడు కార్యక్రమం ప్రారంభించరు. ఆయా దేవతలను గౌరవించకపోతే పంటలు పండవని వారి నమ్మకం'. ప్రాచీనమెక్సికోలో ఎటువంటి చిన్న వ్యావసాయికప్రక్రియఅయినా ఉత్సవాలతోనూ,ఉచ్ఛాటనలతోనూ పంట దేవతను సంతృప్తి పరచకుండా ప్రారంభించరు. భారతీయ-తెగల్లో కూడా ఇలాంటి ఆచారాలు గమనించవచ్చు. హో జాతివారు ఏడు రకాల పండుగలు చేస్తారు. ఆ పండుగలన్నీ వ్యవసాయ రుతువులకూ, కార్యక్రమాలకూ సంబంధించినవే. ఇవి వారి ఉద్దేశ్యంలో సరదాకుచేసే పండుగలు కావు. ఈ పండుగల ద్వారా వ్యవసాయ ఫలాన్ని (మహత్తు వలన) సాధించగలమని వారి నమ్మకం. సంతాలులు శ్రావణ మాసంలో అంటే ఊడ్పుల సమయంలో 'హరియార్ సిం' పండుగ చేసుకుంటారు. 'పంటలు పచ్చగా ఉండాలనేది' వారి లక్ష్యం.

"మధ్య రాష్ట్రాల్లో పంటలు పెరుగుతున్న ఆగస్టు మాసంలో ధాన్యమాత చిహ్నంగా అడవి వరి కంకులను ఇళ్ళల్లో కడతారు. అదే రాష్ట్రంలో కూర్మీలు శ్రావణ మాసం మధ్యలో హరేలీ అనే పండుగ జరుపుతారు. ఇది కూడా పంట పచ్చదనానికి సంబంధించినదే. ఆ సందర్భంలో వరి మొలకలెత్తుతుంది. ఉప్పుతో కలిపిన పిండితో ముద్దలు చేసి పశువులకు పెడతారు. అలాగే నాగలి మొదలైన వ్యవసాయ పరికరాలను చెరువులో కడిగి సూర్యుని కెదురుగా దొడ్లో నిలబెడతారు. నాగలికి వెన్న-పంచదార నైవేద్యం పెడతారు. భుయ్యాలు, కోలులు, బీందులు మొదలైన ఉత్తరప్రదేశ్ తెగలవారు వర్షాకాలంలో 'హరియారీ దేవి'ని పూజిస్తారు. హరియారీ అంటే పచ్చదనమే. అందుకు ప్రత్యేకంగా ఒక 'బాగా' పూజారిని కోళ్ళను బలివేయడానికీ, మద్యాన్ని పొలాల్లో చల్లడానికీ వినియోగిస్తారు కూడా. ఇదంతా పంట కాలం ముగిసిం తర్వాత గానీ, విత్తనాలు చల్లడానికి ముందు గానీ చేస్తారు"—(క్రూక్).

ఇవి కొద్ది ఉదాహరణలు మాత్రమే. భారత దేశంలోని వెనుక బడిన ప్రజలకు క్రతువులూ, పండుగలూ లేని వ్యవసాయ కార్యక్రమం ఉండజాలదు. అయితే ఈ సంప్రదాయం ఏ పరిస్థితుల్లో— అంటే మన ప్రాచీనులు ఏ సందర్భంలో—ప్రారంభించారో తెలుసుకోవడానికి ప్రయత్నించక పోవటం ఆశ్చర్యకరం. కౌటిల్యుడు 'అర్థశాస్త్రం'లో ఒక ప్రత్యేకమైన మంత్రోచ్చాటన జరపకుండా విత్తనాలు జల్లరాదని నిర్దేశించాడు. "విత్తనాలు చల్లేటప్పుడు నీళ్ళల్లో కడిగిన గుప్పెడు విత్తనాలను ఒక బంగారు తునకతో సహా జల్లుతూ ఈ క్రింది మంత్రాన్ని పఠించాలి: 'ప్రజాపతి కశ్యపునకు వందనం. వ్యవసాయం ఫలప్రదం అగుగాక. దేవి విత్తనాలలోనూ, సంపదలోనూ నివశించుగాక. చండావతహో'"—(అర్థశాస్త్రం). కౌటిల్యుని ముందు కాలానికి అంటే వేదకాలం వరకూ ప్రయాణించితే ఇదే అంశాన్ని గమనించవచ్చు. అయితే వైదిక ఆర్థిక వ్యవస్థలో వ్యవసాయానికి ద్వితీయ ప్రాముఖ్యత మాత్రమే ఉంది. వేద సాహిత్యంలో మనకు దొరికిన కొద్దిపాటి వ్యవసాయ సంబంధ ఆధారాలలో వ్యావసాయిక కార్యక్రమం మంత్రాల

పైన తత్సంబంధ క్రతువులపైన ఆధారపడి ఉన్నట్టు గమనించవచ్చు. 'అదర్వవేదం' విత్తనాలు చల్లేటప్పుడు ఈ క్రింది మంత్రాన్ని ఆదేశించింది: 'ఓ ధాన్యమా నీకు నీవై పైకిలేచి విస్తరించు. ప్రతి నాళాన్ని బద్దలు చెయ్. ఆకాశం నుంచి వచ్చే మెరుపులు (ఉరుములు) నిన్నేమీ చేయజాలవు. ధాన్య దైవమా మేము నిన్ను ప్రార్థించుతున్నప్పుడు మా పలుకులు వింటావ్. ఆకాశంలోకి సముద్రంలాగా అనంతంగా వ్యాపిస్తావ్. నిన్ను కొలిచిన వారికి అంతం లేదు. నీ ఫలం అనంతం. నిన్ను నైవేద్యంగా సమర్పించిన వారికి నాశనం లేదు. నిన్ను భక్షించిన వారికి అంతం లేదు.'

తైత్తిరీయ సంహిత ఇలాంటి మంత్రాన్నే చెబుతుంది: 'నేయి,తేనే పూసిన నాగలి దేవతలందరికీ—శక్తియుతులైన మరుత్తులకు—ప్రియమైనది. క్షీరముతో బలోపేతమైన నాగలీ! క్షీర సమృద్ధితో మమ్మ కటాక్షించు.' వ్యవసాయ సాఫల్యతను ఆశిస్తూ ఉచ్చరించిన మంత్రాల బోగట్టా రుగ్వేదంలో కూడా ఉంది. ఏది ఏమైనా వేద సాహిత్యం ఆఖరిదశల్లో ముఖ్యంగా గృహ్య సూత్రాల్లో వ్యవసాయానికీ, మహత్తుకూ ఉన్న సాన్నిహిత్యం ఎక్కువ స్పష్టం అవుతుంది. అశ్వలాయన, సాంఖ్యాయన, భారద్వాజ గృహ్య సూత్రాలు దున్నడానికి ముందు భూదేవతకు నైవేద్యం ఇవ్వాలని నిర్దేశించాయి. నాగేటి దేవత సీతకు పరాస్కర గృహ్య సూత్రం ప్రత్యేక ప్రాధాన్యతను ఇచ్చింది. గోభిల గృహ్య సూత్రం సీతతో పాటు అస, ఆరాద, అనఘ లాంటి దేవతలను కూడా వివిధ వ్యవసాయ కార్యక్రమాల సందర్భంలో (దున్నుట, నూర్చుట మొదలైనవి) పూజించాలని చెప్పింది. ఇక్కడ చెప్పిన వైదిక సాక్ష్యాలు చాలా ప్రధానమైనవి. వేదకాలపు ప్రజలకు వ్యవసాయం అంత ప్రధానమైన వృత్తి కాకపోవచ్చు. కానీ, మహత్తుకు సంబంధించిన క్రతువులు మాత్రం వ్యవసాయానికి ముఖ్యమని వారి ఊహ. అలా ఎందుకు భావించారు అనేది ముఖ్యమైన ప్రశ్న. థామ్సన్ వ్యవసాయాన్ని పశువుల పోషణతో పోల్చి కారణాలు విశ్లేషించాడు. "పచ్చిక బీడు ఉన్నంతవరకూ పశువులు వాటి మానాన అవి పెంపొందుతాయి. కానీ, పశువుల పోషణతో పోల్చి చూస్తే దున్నటం, విత్తనాలు చల్లటం, నూర్చటం కష్టతరం. ఫలితం నమ్మరానిది. దానికి ఓపిక, దూరదృష్టి, విశ్వాసం ఉండాలి. అందుచేతనే వ్యవసాయ సమాజం మహత్తు- కార్యక్రమాల మీద విస్తారంగా ఆధారపడుతుంది.

తొలి వ్యవసాయ దారులకు మొక్కలు నిజంగా ఎలా పెరుగుతాయో, ఎందుకు పెరుగుతాయో తెలియదు. విత్తనాలు చల్లటం దగ్గర నుంచి నూర్పిడి వరకూ జరిగే మార్పులన్నీ వారికి అద్భుతంగా తోచాయి. పైగా అప్పటి నైపుణ్యం స్వల్పమైంది. అందుచేతనే వ్యావసాయిక ఫలితం అత్యంత అనుమానాస్పదం. మరైతే మహత్తు అనేది ఈ మానసిక అవసరాలను ఎలా తీరుస్తుంది? మహత్తు అనేది ఒక భ్రమా ప్రక్రియ. వాస్తవికతను ఆ భ్రమతో అదుపులో పెట్టగలమని వారి సూత్రం. మరి ఈ భ్రమను సృష్టించడమెలా? ఒక కాల్పనిక చర్యను నటించడం ద్వారా ఈ భ్రమను సృష్టించ

వచ్చు. ఆ నటన వాస్తవంగా ప్రకృతి క్రమంపై ఏ ప్రభావమూ చూపజాలదు. కానీ, ఆ కార్యక్రమాన్ని చేసినవారిపైమాత్రం తగు ప్రమాణంలో ప్రభావాన్ని చూపించగలదు. కోరుకున్న వాస్తవాన్ని సాధించగలమనే నమ్మకంతో వారు ఒక నటనా కార్యక్రమాన్ని సృష్టించుకుంటారు. ఆ నమ్మకం అధారంగా సఫలమవ్వాలనే దీక్షతో తీవ్రంగా కృషి చేస్తారు.

'మహత్తు' అనేది అజ్ఞానాన్నుంచి పుడుతుంది. అయితే దాన్ని కేవలం అజ్ఞానం గానే చూడకూడదు. అదే వారు నెరపబోయే కార్యక్రమానికి సూచికగా ఉపయోగ పడుతుంది. అది కేవలం మానసిక సంబంధమైన సూచికే కావచ్చు. తొలి వ్యావసాయిక దశలో ఈ మానసిక సూచిక ఎంతైనా స్థైర్యాన్ని ఇస్తుంది. అందుచేతనే తరువాతి కాలంలో ఈ మహత్తు— కార్యక్రమాలు తీవ్రమయ్యాయి.

వామాచారం అంటే?

వ్యవసాయం స్త్రీలచేత కనుగొనబడినది అనుకుంటే వ్యావసాయిక మహత్తంతా స్త్రీ ఆధిక్యతలోనే ఉంటుందని తార్కికంగా నిర్ణయించవచ్చును. ఇక్కడ మనకు తంత్రానికి సంబంధించిన ముఖ్యమైన ఆధారం దొరుకుతుంది. ప్రచారంలోఉన్న అభిప్రాయాలకు భిన్నంగా, తంత్రం కూడా మొదట్లో స్త్రీలు పాల్గొనే కార్యక్రమాలకే ముడిపడి ఉండేది. స్త్రీలు మాత్రమే వ్యావసాయిక మహత్తు క్రియలలో పాల్గొనేవారు అనే దృక్పథం నుంచీ ఆలోచిద్దాం. బ్రిఫాల్ట్ ఈ విషయాన్ని ఈ విధంగా చెప్పాడు: "పంటల సమృద్ధి కోసం ఉద్దేశించబడిన మహత్తులు గానీ, మతైక క్రతువులు గానీ వ్యవసాయం చేసే స్త్రీల ప్రత్యక్షాధీనంలోనే ఉండేవి." ఈ నిర్ణయానికి రావడానికి అయనకు అనేక ఆధారాలున్నాయి. అందులో కొన్ని చూద్దాం. సియారాలాన్ లోని రరూబా స్త్రీల వ్యవస్థ ముఖ్య కార్యక్రమం 'ఔషధాన్ని' లేదా మహత్తు గల దినుసును తయారుచేయటం. ఆ దినుసును భూమి మీద చల్లి పంటల సామర్థ్యాన్ని పెంచటం. చియనీ జాతివారి ధాన్య నృత్యంలో యువతులు, మధ్య వయసు స్త్రీలు పాల్గొంటారు. ఆ నృత్యానికి నాయకత్వం వహించిన స్త్రీ ఓ ధాన్యపు కంకిని కర్రకు కట్టి, ఆ కర్రను తన చెవికి తగిలించుకుంటుంది. సియోక్స్ జాతి స్త్రీలు ప్రతి వసంతంలోనూ క్రతు కార్యక్రమాలు, ఉత్సవాలు జరపటం కూడా భూముల సామర్థ్యాన్ని పెంచడానికే. హిదతాస్ జాతి స్త్రీలు ధాన్యోత్సవంలో తాము పెంచే రకరకాల కూరగాయలను కర్రలకు కట్టి నడుస్తారు. అలా నడుస్తూ ఇంటికి చేరుకుంటారు; నగ్నమైపోతారు. ఆ జాతికి చెందిన పెద్దలు ఆ స్త్రీలమీదా, కూరగాయల మీదా పవిత్ర జలాన్ని చల్లుతారు. ఇక్కడ పురుషులు ముఖ్య కార్యక్రమం నిర్వర్తించినప్పటికీ అసలు ఈ పద్ధతిని వ్యవస్థీకరించినవారు స్త్రీలే. ఇదే అంశాన్ని మరో వైపునుంచి చూడవచ్చు. 'ఫలవంతమైన వ్యవసాయానికి ప్రాథమిక అవసరం వర్షం.

వర్షాన్ని అదుపులో పెట్టడానికి ఉద్దేశించబడిన కార్యక్రమాల కంటే క్రతువులేవీ వ్యవసాయపు పనుల్లో విజయం సాధించడాకిని సరిరావు.' అలాగే పెరూలోని కొన్ని తెగలు, చిలీలోని రాకేనియన్‌వారు వర్షాన్ని కురిపించే మహత్తులన్నీ పూజారిణుల పైనే ఆధారపడి ఉన్నాయని నమ్ముతారు. గ్రాంచాకో ప్రాంతానికి చెందిన అభిపోన్స్ తెగవారు తమ ప్రాంతంలోని అత్యంత వృద్ధురాలు మాత్రమే తమకు అవసరమైనంత నీరు సమకూర్చ గలదని భావించేవారు. కానరీ ద్వీపంలోని గ్రాంచెస్ తెగవారిలో వర్షాన్ని రప్పించటం పూజారిణుల కర్తవ్యం: వారంతా సముద్రపు ఒడ్డుకు వెళ్ళి సముద్రాన్ని కర్రలతో కొడతారు. భారతదేశం అంతా వర్షాన్ని సాధించడానికి చేసే క్రతువులన్నీ స్త్రీలు మాత్రమే నిర్వహిస్తారు. పురాతన కాలపు యూరప్‌లో వర్షాన్ని సృష్టించే కార్యక్రమాలు పూజారిణులవే అని చెప్పడానికి అనేకమైన సూక్ష్మ ఆధారాలున్నాయి. వారి వారసులే మధ్యయుగంలోనూ, ఆధునిక కాలంలోనూ మంత్రకత్తెలుగా చలామణి అయ్యారు.

ఆఫ్రికాలో కూడా వర్షాన్ని సాధించే కార్యక్రమం పవిత్రమైన రాజుగారిదే అయినా స్త్రీల ప్రత్యేక శక్తులు, చర్యలు కూడా దాంతో గాఢ సంబంధం కలిగి ఉన్నాయి. అంటే వ్యవసాయ కార్యక్రమాలలో అతి ముఖ్యాంశం స్త్రీల ద్వారా జరిగేదన్నమాట. ప్రాచీన కాలంనాటి కొన్ని మత వ్యవస్థల మూలాలు వ్యావసాయిక మంత్రతంత్రాలలో దొరుకుతాయి. డయనీసియస్ మత వ్యవస్థ వ్యవసాయ ఆవిష్కారాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంది. బొయేటియాలో డయనీసియస్ కర్మకాండలన్నీ అనాది కాలం నుంచీ విజయవంతంగా వ్యవసాయంతో ముడిపడ్డ కార్యక్రమాలే. ఈ క్రతువులన్నీ స్త్రీలే నిర్వహించేవారు. 'థేబేలో డయనీసియస్ ప్రసూతి గృహాన్ని సూచించే ఆలయంలోకి (పౌసానియాల కాలం వరకూ) పురుషులకు ప్రవేశము లేదు'. పెంథియస్ కథ మనకు చెప్పేది: స్త్రీల మహత్తు గురించి తెలుసుకోడానికి ఆసక్తి చూపించిన పురుషులను ముక్కలుగా నరికేస్తారు. అసలు డయనీసియస్ మత వ్యవస్థ మొదట్లో స్త్రీల మతమనీ, అందులో పురుషులు నిషిద్ధులనీ మనకు అర్థమవుతుంది. ఇటలీలో ఈ వ్యవస్థ ప్రారంభకాలాన ఎట్టి పరిస్థితుల్లోనూ ఉత్సవాల్లో పురుషులకు ప్రవేశం లేదు.

ఏ ఉత్సవాలైనా సంపూర్ణంగా గానీ, ప్రధానంగా గానీ, స్త్రీలకే పరిమితమని భావించటం మనకు కొంచెం కష్టమే. ఎందుకనంటే మనమంతా పితృస్వామికమయిన ఆలోచనలో పెరిగినవారము. క్రిస్టియన్ వ్యవస్థగానీ, భారతదేశంలోని బ్రాహ్మణ వ్యవస్థ గానీ, అలాగే చైనా సంఘంగానీ పూజారి విధులు స్త్రీలు నిర్వహిస్తారనే భావాన్ని జీర్ణం చేసుకోలేవు. ప్రాచీన కాలంలో అలాకాదు. అందులోనూ ముఖ్యంగా నాగరికంగా ముందడుగువేస్తూ వ్యవసాయాన్ని వృద్ధి చేసుకుంటూ పోయే వ్యవస్థలో అసలే కాదు. ప్రాచీన ప్రపంచమంతా పూజారిణులతో నిండి ఉండేది. రోమన్ వ్యవస్థలో ఇందుకు అవసరమైన ప్రాచీన పవిత్ర అవశేషాలను చూడొచ్చు. ఇటాలియన్ వ్యవస్థలో పూజారిణులు చాలా ప్రముఖమైనపాత్రను నిర్వహించేవారు అనడానికి చాలా సూచనలున్నాయి.

ప్రాచీన ఇటలీలో అధికార పూజారిణితోపాటు ఇంకా అనేక మంది స్త్రీలు పూజారి పనులు, భవిష్యద్వాణి కార్యక్రమాలు నెరవేర్చేవారు. ఆయా దేవాలయాల్లో వీరికి ముఖ్య పూజారిణి కంటే ఎక్కువ పలుకుబడి ఉండేది. ప్రాచీన గ్రీసు దేశంలోకూడా పూజారిణులు ఉండేవారు. డెల్ఫిడొడొనా లాంటిచోట్ల ఆలయ కార్యక్రమాలన్నీ స్త్రీలే నిర్వహించేవారు. ఒలింపిక్ ఉత్సవాల సందర్భంలో డెమెటర్ పూజారిణికి ఉన్నత అధికారులతో సమానమైన ఆసనాన్ని ఏర్పాటు చేసేవారు. హెలికార్నసస్‌లో పూజారిణికి ప్రజల పూజారిణి అనే బిరుదుండేది. పురాతన గ్రీసులో స్త్రీలకు పూజారి వ్యవహారాల్లో అంతకంటే ప్రముఖ స్థానం ఉండేది. డయనీసియస్ మతానికి అనుబంధితమైన పురాతన మతాల్లో పూజారి కార్యక్రమాలన్నీ పూర్తిగా స్త్రీలకే చెంది ఉండేవి. బాబిలోనియా, అస్సీరియా, ఈజిప్టులలో కూడా ఇలాగే జరిగింది. అస్సీరియన్ శాసనాలలో పూజారిణులకు "మాతలు" అనే పేరుండేది. కార్తెజ్‌లో మహాదేవికీ, ప్రజలకూ సంధాన కర్తలు స్త్రీలే. ఈజిప్టులో 'రా' దేవత ముఖ్య పూజారిణి, ఆ దేశానికి రాణీ కూడా. ప్రాచీన చైనాలో ముఖ్యంగా టావో మతస్థులలో మంత్ర తంత్రాలన్నీ స్త్రీలకు చెందినవే అని నీధామ్ రుజువు చేశాడు. బ్రిఫాల్ట్ లెక్క ప్రకారం ప్రాచీన సమాజపు మత క్రతువులలో స్త్రీల పాత్ర మనం చెప్పుకున్న దానికంటే కూడా ఎక్కువే. "పశ్చిమ యూరప్, ఉత్తర యూరప్ ప్రాంతాలవారి ప్రాచీనుల్లోనూ, ప్రపంచంలోని ఇతర భాగాల్లోని అనాగరిక జాతుల్లోనూ పూర్వకాలంలో మత కార్యక్రమాలు, పూజారి కార్యక్రమాలు— పురుషులకే పరిమితమైనట్లున్న మన భావనకు విరుద్ధంగా— స్త్రీలకే చెంది ఉండేవి. తరువాత్తరువాత అవి పురుష పూజారులకు దత్తమయ్యాయి". బ్రూయిడ్ తెగలో అలా జరగటాన్ని మనం ఉదాహరణగా తీసుకోవచ్చు. వారు మంత్ర తంత్ర కార్యక్రమాల్నించి స్త్రీలను నెట్టివేశారని చెప్పడానికి ఆధారాలున్నాయి. వ్యవసాయ క్రతువులు, దానికి సంబంధించిన ప్రాచీన సంప్రదాయం స్త్రీల చేతుల్లోనే ఉండేవి. వారే అద్భుతమైన మాంత్రికులు. క్రమక్రమంగా స్త్రీల అధికారంపై పురుషుల పెత్తనం పెరుగుతూ రావడం వలన— అలాగే దేవుళ్ళ ఆధిపత్యం దేవతలపై పెరిగింది- పురుషులు కూడా మాంత్రికులయ్యారు. అయితే, ఈ తంతుల వ్యవహారంలో స్త్రీల ప్రాధాన్యత తగ్గి పురుషుల ప్రాధాన్యత పెరగటం ఒక్కసారిగా జరిగి ఉండదు. అలాగే పాతఛాయలు పూర్తిగా మాసిపోవు. అంటే మహత్తు కార్యక్రమాలు, మత క్రతువులు కొత్తగా వచ్చిన పితృస్వామిక పరిస్థితులకు అనుగుణంగా సర్దుకున్నప్పటికీ స్త్రీలు ఒకప్పుడు ఇదే వ్యవహారాల్లో ప్రధానపాత్ర వహించిన ఛాయలు మాత్రం మిగిలి ఉన్నాయి. పురుషులు పూజారి పద్ధతులకు అనుగుణంగా మలుచుకునే క్రమంలో తన జాతిని (లింగాన్ని) త్యాగం చేసి స్త్రీతో ఐక్యం కావాలి. మధ్య ఆసియాలోని అనేక దేశాల్లో పూర్వకాలం దేవాలయ పూజారి భౌతికంగా నపుంసకుడు కావాలి. అంటే, తన లింగాన్ని నరికించెయ్యాలి. (ఇందుకు ఇష్టర్, సిరియన్ దేవతలు, పెసినోస్, హిటైట్ పూజారులు,

ఆర్టిమిస్ మొదలైన ఉదాహరణలు చెప్పవచ్చును). కానీ పురుషులు తమ లింగాన్ని సమర్పించడం విషయంలో వచ్చిన సాంకేతిక సంప్రదాయం స్త్రీలాగా దుస్తులు ధరించటం శరీరంలో భాగాలుగా దుస్తులను కూడా జమ కట్టిన పురాతనమైన నమ్మకం నుంచి ఈ అలవాటు ప్రారంభించి ఉంటారు. 'ఏ వ్యక్తి అయినా, ఏ జాతి (లింగం)కి సంబంధించిన దుస్తులు ధరిస్తే ఆ జాతికి సంబందించిన కార్యక్రమాలు నిర్వర్తిస్తున్నట్లు ప్రాచీన సమాజంలో నమ్మిన సార్వజనీన సూత్రము'. ఎటబోనియాలో పూజారి విధులు నిర్వర్తించేటప్పుడు పురుషులు తమ జాతిని వదిలి స్త్రీల దుస్తులను ధరించవలసి ఉంటుంది. బోర్నియోలోని దయక్ తెగల వారిలో మహత్తు— క్రతువులు చేసే పురుషులు స్త్రీల దుస్తులు ధరించాలి. 'డ్యూ ముఖ్యులు' వర్షాన్ని ఆవాహన చేసేటప్పుడు (ఆడవాళ్ళ) లంగాలు ధరిస్తారు. మెడగాస్కరులో పూజారులు స్త్రీ దుస్తులే ధరిస్తారు. తహితీ మార్క్వెసాస్‌లలో పూజారులు తమ శరీరాలకు తెల్లరంగు వేస్తారు. ఆ పైన స్త్రీలలాగా ప్రవర్తిస్తారు. పూజారులు స్త్రీల వలెనే దుస్తులు ధరించాలనే సూత్రం ఉత్తరమెరికా ఇండియన్స్, న్యూ మెక్సికో తెగలు, ఇండొనేషియా పెల్యో ద్వీపాలు మొదలైన అన్ని చోట్లా అమలులో ఉంది. గుచ్చివాడలో పూజారి పూజలు చేసేటప్పుడు స్త్రీల దుస్తులు ధరిస్తాడు అని వైట్ హేడ్ అంటాడు. ప్రాచీన కాలంలో కూడా ఇంతే. "మహత్తులు మొదట్లో స్త్రీలకు సంబంధించినవేననీ, అది స్త్రీలకు మాత్రమే పరిమితమైన కార్యక్రమమనీ భావించడం మినహా ఈ సార్వజనీన సంప్రదాయానికి వేరే అర్థం చెప్పుకోలేము" అని బ్రిఫాల్ట్ ఈ వ్యవహారాన్ని నిర్ణయిస్తాడు.

క్లుప్తంగా చెప్పాలంటే వ్యవసాయాన్ని స్త్రీలు కనిపెట్టారు. పురాతన మతాలకు మూలమైన వ్యావసాయిక క్రతువులు కేవలం స్త్రీలకు మాత్రమే చెందినవి. తరువాత పితృస్వామిక పరిస్థితులకనుగుణంగా ఈ మతాలను మార్చడంలో పాత కార్యక్రమాలు పురుషులకు మార్పిడి చెందాయి. అప్పుడు కూడా పురుషుడు పురుషుడులాగా ఏ కార్యక్రమాలూ నిర్వర్తించలేదు. వారు 'స్త్రీలుగా' మారి మాత్రమే అవి నిర్వర్తించగలరు.

ఇప్పుడు తంత్రానికి వద్దాం. తంత్రంలోని విచిత్ర పద్ధతులకూ, మౌలికభావాలకూ అతి ప్రాచీన ప్రజల వ్యావసాయిక మహత్తులతో ఎంతవరకూ సంబంధం ఉందో ఆలోచిద్దాం. ప్రస్తుతానికి ఒక ప్రశ్న మాత్రం వేసుకుందాం. తంత్రం మొదట్లో స్త్రీలకు మాత్రమే పరిమితమైన వ్యవహారమని భావించడానికి ఆధారమేమిటి ?

యోగినులనీ, భైరవీలనీ పిలువబడే స్త్రీ యోగుల వ్యవస్థ తాంత్రికులలో ప్రధాన స్థానాన్ని ఆక్రమిస్తోంది. "తంత్రంలో టావో వాదంలాగానే స్త్రీ భక్తుల ప్రాముఖ్యతను గమనిస్తే ఆసక్తికరంగా ఉంటుంది. 'లక్ష్మీంకర' 'సహజయోగిని' వారి ఉన్నతులలో కనపడే స్త్రీ నామాలు" అని అంటాడు నీథామ్. అయినప్పటికీ తాంత్రికుల్లో ఎక్కువ మంది పురుషులే. అయితే పురుషులు పురుషుల వలనే తాంత్రికాచారాలలో పాల్గొంటారా అనేది ప్రశ్న. కాదనేది సమాధానం. "ఆచార భేద తంత్ర" ఇలా అంటుంది : పంచ

తత్వాలను, ఖపుష్పాన్ని, కుల స్త్రీని ఆరాధించండి. అదే వామాచారం. అత్యున్నత స్త్రీ శక్తిని ఉజ్వలింపజేయాలంటే స్త్రీగా మారడమే (వామా భోత్వయజేత్పరం). పంచ తత్వాలూ, ఖపుష్పం, కుల స్త్రీ— ఇవి తంత్రశాస్త్రంలోని సంజ్ఞా పదాలు. వీటి అర్థం గురించి తరువాత చర్చిద్దాం. ఇక్కడ ప్రత్యేకంగా గుర్తుంచుకోవలసింది అత్యున్నత స్త్రీ సత్వాన్ని ఆవాహన చేయటానికి స్త్రీగా మారటం అనే విధి. తాంత్రికులు అలా స్త్రీగా మారడానికి ఎందుకు ప్రయత్నిస్తారు ? దాని కొకటే సమాధానం ఉంది ఉండాలి. ఈ ఆచారాలు, సంప్రదాయాలు మొదట్లో స్త్రీలకు సంబంధించి, స్త్రీలకు మాత్రమే పరిమిత మై ఉండాలి. స్త్రీ దుస్తులు ధరించాల్సిన పూజారుల వ్యవహారం కూడా ఇదే రుజువు చేస్తుంది. ఇక్కడ తంత్రవాదం గాఢంగా ముడివేసుకున్న "వామాచార" పదం అర్థం మనం గ్రహించాలి. పెద్ద పెద్ద సంస్కృత పండితులు కూడా ఈ పదాన్ని 'ఎడమ చేతి మార్గం' అని తప్పుగా అర్థం చేసుకునేవారు. అది బొత్తిగా అర్థం లేని మాట. వామ, ఆచార అనే రెండు పదాలు అవి. 'ఆచార' అంటే ఆచరణ. ఇంకా చెప్పాలంటే క్రతువు. 'వామా' అంటే స్త్రీ. లేదా కామ వాంఛ. అందువలన వామాచారం అంటే స్త్రీ ఆచరణ ; లింగాచరణ. వైదిక సాహిత్యాలలో కూడా లైంగిక లక్షణం గల క్రతు క్రియలు అనేక చోట్ల కనబడతాయి. కానీ, ఈ సాహిత్యాలన్నీ ఆహార సముపార్జన తరా లకు సంబంధించినవి. అంటే పితృస్వామిక జనావళికి సంబంధించినవి. అందుకనే వైదికాచారాలేవీ స్త్రీకి ఉన్నత స్థానాన్ని ఇవ్వలేక పోయాయి. తద్విరుద్ధంగా తంత్ర వాదం స్త్రీకి అధిక ప్రాధాన్యత ఇస్తుంది. స్త్రీ సత్వాన్ని ఆవాహన చేయటం, స్త్రీగా మార డం ఇందుకు ముఖ్య సూచనలు. అందుకే తంత్ర వాదాన్ని స్త్రీలకే పరిమితమయిన క్రతు కార్యక్రమాల మూలంలో గుర్తించాలి. లైంగిక వ్యవహారాలు ఇందులో చాలా ముఖ్యమయిన పాత్ర వహించాయి. ఇందుకే తాంత్రిక ఆచారములలో ఉన్న అనేక రూపాలలో వామాచారం ఒకటి మాత్రమే కదా అని అభ్యంతరం పెట్టవచ్చు. ఇందుకు అనేక రుజువులుకూడా చూపించవచ్చు. దక్షిణాచారము ఆలస్యంగా వచ్చిన వ్యవహా రము. అందులో ఉన్న కృతకత్వం, రాజీ తత్వం ఈ లక్షణాన్ని స్పష్టంగా చూపు తుంది. ఒక వ్యక్తి దక్షిణాచార తాంత్రికుడిగానూ, వైదిక సాంప్రదాయకుడి గానూ కూడా ఉండవచ్చు. మరో సంగతి, ఈ రెండింటిలోనూ వామాచారమే నిజమైన తంత్ర మని కొన్ని తాంత్రిక గ్రంథాలు చెబుతాయి. "వామా, దక్షిణ అని రెండు సంప్ర దాయాలున్నాయి. ప్రతి వ్యక్తీ పుట్టిన క్షణంనుంచీ దక్షిణాచారానికి చెందినవాడే. కానీ, అభిషేకానంతరమే ఎవరైనా వామాచారి కాగలడు" అని 'వామకేశ్వర తంత్రం' చెబు తుంది. అంటే, తంత్ర వాదంలో అభిషేకానికి అత్యున్నతమైన ప్రాముఖ్యత ఉన్నదని అర్థం చేసుకోవాలి. అభిషేకమే వామాచారిగా మారిస్తే నిజమైన తాంత్రికుడు వామాచారి మాత్రమే. మరో సంగతి. ఇప్పుడు మనకు లభిస్తున్న గ్రంథ సామాగ్రిని మాత్రమే నమ్ముకుని తంత్ర వాదపు అసలు స్వభావాన్ని గ్రహించడం పూర్తిగా సాధ్యం కాదు.

మరో వైపున అసలు సిసలు తంత్రవాదం రహస్యాచరణా స్వభావం కలది. మరి ఆ సంప్రదాయంలో మునిగిన తాంత్రికులు తమ రహస్యాలను బైట వారికి చెప్పరు. అయి నప్పటికీ కొద్దిమంది పండితులు తమకు పరిచయమున్న సాంప్రదాయిక తాంత్రికుల ద్వారా కొన్ని రహస్యాలను సాధించగలిగారు. బెంగాలీ తాంత్రికులు మాత్రం వామాచారానికి భిన్నమైన ఏ పద్ధతినీ గుర్తించరనేది అలాంటి రహస్యాలలో ఒకటి. ఇది చాలా ముఖ్యాంశము. మాతృ స్వామిక దక్షిణ ప్రాంతాన్ని మినహాయిస్తే తంత్ర వాదానికి బలమైన స్థానం విశాల బెంగాల్. చివరగా తంత్ర వాదంలోని యోగ సాధన విద్య అంటే స్త్రీ త్వాన్ని సాధించడానికి చేసే తీవ్రమైన కృషి అని అర్థం అవుతుంది. మరో మాటలో చెప్పాలంటే మౌలికమైన వ్యక్తిత్వాన్నీ, చైతన్యాన్నీ స్త్రీ చైతన్యంగా, స్త్రీ వ్యక్తిత్వంగా పరివర్తింప చేయడానికి చేసే సాధన. మన పండితుల్లో చాలామంది ఈ అంశాన్ని గమ నించలేదు. అలాగే తంత్రవాదాన్ని గురించి వ్రాసే ఆధునికులు యోగసాధనలో దాగి వున్న ఆత్మతత్వాన్ని గుర్తించాలనే ఉత్సాహంలో తంత్రాచారాల్లోని ప్రత్యక్ష అర్థా లను గమనించ లేదు.

తంత్రవాదంలోని యోగ సాధనను షట్చక్రభేదం అంటారు. తాంత్రికులకు శరీర శాస్త్రం పట్ల ఉన్న దృక్పథమే దీనికి సైద్ధాంతిక ప్రాతిపదిక. దాని ప్రకారం సుషుమ్నా నాడికి ఇరువైపులా రెండు నాడులుంటాయి. సుషుమ్నా నాడి గుద చక్రం వద్ద నుంచి మెదడువరకూ కొనసాగుతుంది. సుషుమ్నా నాడిలో వజ్రాఖ్యమనే మరో నాడి, మళ్ళీ దానిలో చిత్రిణి అనే మరోనాడి ఉంటాయి. అంటే చిత్రిణి నాడి సుషుమ్నా నాడిలో కీలకమూ, సారవంతమూ అయినదన్నమాట. సుషుమ్నా నాడిపై వివిధ స్థానాల్లో సప్త పద్మాలు ఉన్నట్లు భావిస్తారు. ఆధునిక తంత్రవాద రచయితలు ఈ పద్మాలను నర-కేంద్రాలు (Nerve plexuses) అని పిలుస్తారు. కానీ, విషయమేమి టంటే తంత్రవాదంలో పద్మాన్ని ఒక సంజ్ఞార్థంలో వాడతారు. తంత్రవాదంలో పద్మం స్త్రీజననాంగానికి గుర్తు. వజ్రం (మణి) అనే పదం లింగ(పురుషాంగం)పదానికి మర్యాద కరమైన మాట. లేదా మార్మిక పదం. అలాగే పద్మం స్త్రీ జననాంగానికి (భగము లేక యోని) సాహితీపరమైన పదం. (అని బౌద్ధ తంత్రవాద శాస్త్రాన్ని గురించి వ్రాసిన ఎల్.డి.లావలీ హోషియాన్ అంటాడు) 'ఓం మణి పద్మేహం' అని రోజూ మంత్రో చ్చారణ చేసే ఆధునిక బౌద్ధులు ఆ మంత్రంలో ఇలాంటి అర్థం ఉంటుందని అనుమా నించలేరు. పూర్వకాలంలో ఈజిప్టులోనూ, ఇప్పటికీ పశ్చిమదేశాలలోనూ ఇదే సంజ్ఞా పదం ఈ అర్థంలోనే కొనసాగుతోంది. కాకపోతే బౌద్ధుల లాగానే వారు కూడా ఈ అర్థాన్ని తిరస్కరిస్తారు. అందువలన సుషుమ్నా నాడిపై గల ఏడు పద్మాలు స్త్రీత్వానికి ఏడు స్థానాలు. ఇవి ప్రతి వ్యక్తిలోనూ ఉంటాయి. తంత్రం ప్రకారం ఈ ఏడు పద్మా లకు కచ్చితమైన రేఖా చిత్ర రూపాలుంటాయి. ఆ చిత్ర రూపాలలో ఉన్న ఎక్కువ పద్మాలలో త్రికోణ చిత్రము ఉంటుంది. త్రికోణ చిత్రము మళ్ళీ స్త్రీ జననాంగానికి

తాంత్రికులిచ్చిన ప్రతిరూపమే. పైగా తాంత్రికులు సప్తశక్తులు (కులకుండలినీ, వారుణీ, లకినీ మొ॥) ఈ ఏడు పద్మాలలోనూ ఉంటాయని చెబుతారు. ఆధునిక పండితులు శక్తి అనే పదాన్ని Force లేదా Energy అని అనువాదం చేస్తారు. దాస్‌గుప్తా దాన్ని విద్యుచ్ఛక్తి అనేంతవరకూ వెళ్లారు. కానీ, తంత్రవాదానికున్న ప్రత్యేక సందర్భాన్ని బట్టి ఈ అర్థం పొసగదు. తాంత్రికులలో శక్తి అంటే స్త్రీ. కనుక కులకుండలినీ మొ॥న శక్తులు అన్నింటినీ కూడా స్త్రీ శక్తికి భిన్నమైనవిగా మనము భావించలేము. ఆ రకంగా సుషుమ్నా నాడిపై స్త్రీత్వానికి ఏడు స్థానాలున్నాయి. ఇక యోగసాధన సంగతి చూద్దాం. తంత్ర సాధకుడు ఊపిరిని అదుపులో పెట్టుకోవడం వగైరా మార్గాల ద్వారా "కుల కుండలినీ, శక్తి"నీ ఉద్దీపింపచేయాలి. సుషుమ్నా నాడి క్రింది చివరి కేంద్రంలో నిద్రిస్తున్న శక్తిని మేల్కొల్పటం అన్నమాట. చిత్రిణీ నాడి ద్వారా ఈ శక్తిని పైకి పైపైకి వివిధ దశలలో వివిధ పద్మాల ద్వారా మెదడుకు పంపడమే ఈ సాధనకున్న లక్ష్యం. సుషుమ్నా నాడిపై అత్యున్నత స్థానంలో ఉన్న పద్మము పేరు సహస్రదళ పద్మము (వేయిరేకుల పద్మము). తాంత్రికులు దీనిని చైతన్యానికి ఉన్నతోన్నతమైన స్థానంగా భావిస్తారు. తాంత్రిక యోగ సాధనలో సారాంశం ప్రకృతిని ఉద్దీపింపజేసి, శక్తివంతమొనర్చి నీచ కేంద్రమునుంచి చైతన్య స్థానమైన అత్యున్నత కేంద్రానికి బట్వాడా చేయటం. మధ్యలో ఉన్న దశలను పద్మాలను గమించి పోయి ఉన్నతమైన చైతన్య స్థానాన్ని అందుకుంటుంది స్త్రీ శక్తి. ఇది వ్యక్తిత్వాన్ని స్త్రీత్వంగా సంపూర్ణంగా పరివర్తన చేసే ప్రయత్నం కంటే భిన్నమైనదేమీ కాదు. "కులకుండలిని" శక్తి సహస్రదళ పద్మాన్ని చేరినంతనే ఆమె అక్కడున్న పురుషత్వంతో ఐక్యమై అద్వైతాన్ని సాధించగా జరిగేదేమిటి? అన్నింటినీ లీనమొనర్చుకునే స్త్రీత్వాన్ని ఉద్దీపింపజేసి ఏకత్వాన్ని సాధించటమే.

తాంత్రికుల శరీర శాస్త్రాన్ని చర్చించనవసరం లేదు. అలాగే షట్‌చక్రభేద మార్గం ద్వారా సాధించుతున్నామని చెప్పే ఆత్మానందాన్ని కూడా మనం పట్టించుకో వక్కరలేదు. ఈ యోగసాధన విషయంలో ఉండే ఊహాపోహలన్నీ (తంత్రగ్రంథాల్లో) పురాతన సారాంశముపై రుద్దిన తరువాతి కాలపు ఆలోచనలే. 'వామభూతయజేత్ పరం' అనే సూత్రాన్ని ప్రత్యక్షంగా అనుసరించడానికి నిర్దిష్టమైన ఆచార పద్ధతి మాత్రమే మనకు ముఖ్యం. తంత్ర వాదపు యోగసాధన విషయంలో మనం చెప్పుకునే ఈ వివరణ ఆధునికులు తంత్రవాదంపై రాసిన గ్రంథాలతో మాత్రమే పరిచయమున్న వారికి కొత్తగా కనపడవచ్చు. అయితే మనదే సరైన అవగాహన అని చెప్పడానికి కొన్ని ఆధారాలున్నాయి. ముఖ్యంగా చర్యగీతాలు. ఈ పాటల్లోని తాంత్రిక లక్షణాన్ని పండితులంతా స్థిరపరచిందే. అయితే వీటిల్లో స్పష్టంగా బౌద్ధ లక్షణాలు కనపడుతు న్నాయి. "చండాలి, దొంబి, సవరి, యోగిని, నైరమణి, సహజసుందరి మొదలైన పేర్లతో పిలవబడే స్త్రీశక్తి ఈ చర్య గీతాలలో కనబడుతుంది. అలాగే రూపెత్తిన ఈ

స్త్రీ దేవతతో యోగి కలయికను గురించి కూడా తరచు చెప్పబడుతుంది"-(దాస్‌గుప్త).

అనేక పేర్లతో పిలవబడే స్త్రీశక్తి చర్యగీతాల దృక్పథంలో యోగి శరీరానికి బాహ్యంగా ఉండదు. 'కులకుండలినీ' మొదలైన శక్తుల లాగానే ఈ స్త్రీ శక్తులన్నీ యోగి శరీరంలోనే ఉంటాయి. ఉదాహరణకు ఒక పాటలో "కాపాలి అయ్యాడు కణ్హయోగి/ ఆరంభించి యోగాభ్యాసము/తనమేని లోపలే / క్రీడించుకున్నాడు అద్వైతరూపాన." యోగి శరీరంలో స్త్రీ శక్తి ఉద్దీపన చర్యగీతాలలో అనేక రకాలుగా భావించబడింది. "పద్మము ఒకటి, రేకులు అరవైపై నాలుగు, దొంబి అధిరోహిస్తుంది దాన్ని; నాట్యం ఆడుతుంది." కాని ఈ నాట్యాన్ని అన్నిటినీ దహించే అగ్నితో పోల్చారు. ఆ రకంగానే శుద్ధ స్త్రీత్వం మిగులుతుంది. "నాభిలో రగిలేను చండాలి/తథాగతు లైదుగురు లోచనాది దేవతలు/ఇంకా ఇంకా అన్నీ మండిపోయెను/చంద్రుడు స్రవించేను 'హం' "స్వరాన్ని" మరో పాటలో చంద్రుడు నీరు పోస్తాడని కూడా ఉంది. అతి పురాతన భావజాలం ప్రకారం చంద్రుడు సహజమైన సస్యదేవత. ఈ విషయాన్ని బ్రిఫాల్ట్, థామ్సన్‌లు విశేషంగా చర్చించారు. ఇదే విషయాన్ని మనం గుర్తుపెట్టుకుంటే చంద్రుడు 'హం' అనే వర్ణాన్ని గానీ, జలాన్ని గానీ వర్షించాడని అన్నప్పుడు అర్థరహితంగానూ, మార్మికంగానూ కనబడదు. అయితే చర్యగీతాలలో భాష సాధక పద్ధతిలో ఉన్న వారికి మాత్రమే అర్థమయ్యే లక్షణముంది (సంజ్ఞా భాష). చర్యగీతాల దృష్టి నుంచి కూడా యోగ సాధన లక్ష్యం అంతర్గత స్త్రీశక్తి ఉద్దీపన, తద్వారా ఆమె అద్వైత లక్షణ స్థాపన అని నిస్సంకోచంగా చెప్పకోవచ్చు. ఆధునిక తంత్రవిద్యా పారంగతులు యోగ సాధనను గురించి సూక్ష్మాతి సూక్ష్మంగా వర్ణించారు గానీ, ఎందుచేతనో మనం అనుకున్న ఈ అవగాహనను పట్టించుకోలేదు. కానీ, భండార్కర్ మాత్రం ఇలా అన్నాడు: "ఈ మతాన్ని (తంత్ర) అనుసరించే వారందరికీ త్రిపురసుందరి (తాంత్రిక స్త్రీసత్వానికి పేరు)తో ఐక్యంగావాలనే లక్ష్యం ఉంటుంది. తన మతాచారాలలో తనను స్త్రీగా ఊహించుకునే అలవాటు చేసుకుంటాడు. భగవంతుడు స్త్రీ రూపమనే భావనను సమర్థించుకోవడానికి శాక్తేయ మతస్థులు స్త్రీగా మారడాన్ని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంటారు" అన్నాడు. కానీ, ఈ నమ్మకం ఎందుకొచ్చిందో భండార్కర్ సమాధానం చెప్పలేదు. అదే విధంగా 'సహజియా'లు 'ప్రతి మానవుడూ ఒక ప్రత్యేక సాంస్కృతిక దశలో స్త్రీగా మారాలి.' అని నమ్ముతారు. అలాగే తనలోని స్త్రీ స్వభావాన్ని గుర్తించనంతవరకూ అతనికి శుద్ధ ప్రేమానుభవం కలగదు" అని అంటాడు బోస్. "నీలోని పురుషుణ్ణి త్యజించు, ప్రకృతివిగా మారు. అప్పుడే నీవు అనంతంలో ఒక్కటవుతావు" అనే సహజియా గీతాన్ని ఉదహరించాడు. ఇదే బోసు సహజియాల దృక్పథాన్ని మానసిక శాస్త్ర ప్రాతిపదికపై సమర్థించడానికి ప్రయత్నించాడు. "పురుషుడు స్త్రీగా మారటం అంటే అర్థం ఏమిటి? ఎనభై ఏళ్ళ వృద్ధుణ్ణి తీసుకోండి. అతను మగవాడే. సందేహం లేదు. కానీ, అతని ఆవేశాలన్నీ చల్లారిపోయాయి. పురుషాంశలన్నీ అదృశ్యమైపోయాయి. తాతగారి

ఈ పరిస్థితి వయస్సువల్ల క్షీణతవల్ల వచ్చాయి. కానీ, అదే రకమైన అపుంస్త్వాన్ని క్రమమైన మానసిక (Spiritual) వ్యాయామాలవల్ల సాధించిన యువకుడ్ని తీసుకోండి. అతనికి ఇంద్రియాలన్నీ పటిష్టంగానూ, చురుగ్గానూ ఉంటాయి. వృద్ధాప్య ప్రభావానికి పూర్తిగా దూరంగా ఉంటాయి. కానీ, బాహ్య వస్తువులేవీ చలనం కలిగించలేనంత స్థాయికి అతని ఇంద్రియాలు అదుపులోకి వచ్చాయి అన్నమాట." ఈ అద్భుత మానసిక శాస్త్రం గురించి మనం ఆలోచించాల్సిన పనిలేదు. ఇది సహజియాలు దృష్టిలో పెట్టుకున్న మార్గం మాత్రం కాదు. సహజియాలు ఊహాత్మకమైన అపుంస్త్వాన్ని సాధించడానికి సిద్ధపడరు. వారికి స్త్రీగా మారే ఆదర్శం సూటిగా ఉంటుంది. అంటే అందరి పురుషుల్లోనూ నిబిడీకృతమైన స్త్రీ సత్వాన్ని ఉద్దీపింపజేసి తమలోని పురుష సత్వాన్ని ధ్వంసం చేయాలనే ఆదర్శం. పైగా ఉద్వేగాలను—ముఖ్యంగా కామాన్ని—నశింప చేయాలని సరైన తాంత్రికవాదం ఏదీ లక్ష్యంగా పెట్టుకోదు. అందులో సహజియా తాంత్రికవాదం అసలు పెట్టుకోదు. పైగా తమలోని అంతర్గత ఉద్వేగాన్ని—స్త్రీసత్వ ఉద్వేగాన్ని రెచ్చగొట్టి ఒక రకమైన మహోద్రేక స్థాయికి దాన్ని తీసుకువెళ్ళడం వాళ్ళ లక్ష్యం. సహజియాల గ్రంథాలన్నీ "బోధిని సాధించాలనుకున్న వాడు కామక్రియలో పాల్గొనితీరాలి (పంచ కామాలు) అని చెబుతాయి"—(శాస్త్రి).

వామాచారంలో స్త్రీకి ఇంత ప్రాధాన్యత ఎలా వచ్చింది? అది వ్యవసాయ కార్యక్రమాల అవసరాలవల్ల ప్రారంభమైందని మన వాదం. అంటే అంతకు మునపటి అభివృద్ధి దశలోని వ్యవసాయావసరం. అప్పటికి వ్యవసాయ సాంకేతిక శాస్త్రం పెద్దగా అభివృద్ధి చెందలేదు. ఈ దశలో వాస్తవ కర్మకాండకు భ్రమాపూరిత కర్మకాండ అనుబంధంగా అవసరం. వ్యవసాయ కళ 'మహత్తు' తోనూ, క్రతువులతోనూ నిండి ఉండేది. అయితే ఈ మహత్తులపై నమ్మకం, సారాంశం ఏమిటి? ప్రకృతి లోని సృష్టి కార్యక్రమమంతా మానవ శిశూత్పత్తిని పోలి ఉంటుంది. దానిమీద ఆధారపడి ఉంటుందని వాళ్ళ నమ్మకం. అందులో స్త్రీ పాత్రకు ప్రాముఖ్యత ఉంటుంది. తంత్రవాదానికి మూలం ఈ అతి ప్రాచీన విశ్వాసంలో దొరుకుతుంది. ప్రకృతిలోని ఉత్పత్తి కార్యక్రమాన్ని త్వరితం చేసే ముఖ్యమైన అన్ని వ్యవహారాల్లోనూ, మూగగావున్న స్త్రీ సత్వాన్ని మేల్కొల్పడంలో— లేక తనకు తాను స్త్రీగా మారడంలోనో— ఉండి ఉంటుందనే నమ్మకం నుంచి తాంత్రికుల యోగసాధనా మార్గం కనుగొనబడింది.

వ్యావసాయిక కర్మకాండ

వ్యావసాయిక కర్మకాండలో ఇమిడి ఉన్న సైద్ధాంతిక స్థాయిని నిర్ణయించి తంత్రవాదానికి సంబంధించిన ప్రత్యేకాంశాలు చర్చిద్దాం. ఒరినాకో ఇండియన్లు మండుటెండలో పల్లలను భుజాన వేసుకున్న స్త్రీలతో విత్తనాలను చల్లింపచేయటం చూసిన కాథలిక్కు

పురోహితులు కోప్పడి నప్పుడు వారు ఇలా అన్నారట: "ఫాదర్! ఈ సంగతులు మీకేమీ అర్థం కావు. అందుకనే చిరాకు పడుతున్నారు. ఆడవాళ్ళు పిల్లల్ని కంటారని, మగవాళ్ళం కనలేమనీ మీకు తెలుసుకదా! ఆడవాళ్ళు విత్తనాలు చల్లితే జొన్నకర్ర రెండు మూడు కంకెలు వేస్తుంది. యుక్కాదుంప రెండుమూడు బుట్టల దుంపల్నిస్తుంది. అలా అన్నీ ఇబ్బడి ముబ్బడిగా ఫలితాన్నిస్తాయి. ఎందుకని? ఆడవాళ్ళకే ఎలాకనాలో తెలుసు. అలాగే, చల్లే విత్తనాలని ఎలా పుష్కలంగా పండించాలో తెలుసు. అలాంటి విషయాల్లో వాళ్ళకు తెలిసినంత మగవాళ్ళకు తెలియదు"— (ఫ్రేజర్). వ్యవసాయానికి సంబంధించిన మహత్తు గురించి వారి నమ్మకానికిదో ఉదాహరణ. మానవసారం(సంతానాన్ని కనే శక్తి) ముఖ్యంగా స్త్రీల సారం, ప్రకృతిలో ఉన్న సారం ఒక తెగకే చెందినవని వాళ్ళ నమ్మకం. అంటే మానవ శిశుజననానికి, వ్యావసాయికోత్పత్తికి సంబంధం ఉందని భావం. అందుకనే అనుకరణ ద్వారా ఒక రకమైన ఉత్పత్తిని, మరో రకమైన ఉత్పత్తి ప్రభావితం చేయగలదు. అలాగే స్పర్శ వల్ల కూడా. అందుకనే స్పర్శా మహత్తు, సరూపగుణ మహత్తు అని రెండు రకాల మహత్తులతో వ్యవసాయోత్పత్తిని పెంచవచ్చునని వారు నమ్మారు. మానవ జన్మోత్పత్తినీ, పంటల ఉత్పత్తినీ ఒకే రకమైనవిగా భావించటం వలన వారు మానవ జననోత్పత్తిని ఆధారంగా పంటలను కూడా ఎక్కువ చేయవచ్చునని ఊహించారు. మధ్యాఫ్రికాలోని బగాండా తెగల ఉదాహరణ చెప్పుకోవచ్చు. 'కవల పిల్లలను కన్నజంట అత్యద్భుతమైన సారం కలవారిగా వన్నెకెక్కుతారు. వారికి అరటి చెట్ల ఫలదీకరణను కూడా విస్తృతం చేసే శక్తి ఉంటుందని బగాండాల నమ్మకం. (అరటిపండ్లు వారి ముఖ్య ఆహారం). కవలలను కన్న కొద్దికాలం తరువాత ఒక ఉత్సవం చేస్తారు. దాని లక్ష్యం ఆ తల్లిదండ్రుల సారశక్తిని అరటి చెట్లకు సంక్రమింపజేయటం. తల్లి వత్తయిన పచ్చిగడ్డి మీద పండుకుంటుంది. ఒక అరటి పువ్వును తన కాళ్ళ మధ్య పెట్టుకుంటుంది. భర్త వచ్చి తన జననాంగంతో ఆ అరటి పువ్వును పడగొడతాడు. తరువాత వారిద్దరూ తమ కిష్టులైన వారి పొలాల గుండా నృత్యం చేస్తూ వెళతారు. ఇదంతా అరటిచెట్లు ఎక్కువగా పండటానికి దోహదం చేస్తాయనే". మన సంస్కృత కావ్యాల్లోకూడా కథానాయిక చెట్లకు, మొక్కలకు దోహదం చేయటం మనం ఎరిగిందే. పై ఉదాహరణలో పురుషుడి ఉత్పత్తి శక్తికి కూడా కొంత పాలు ఉన్నట్లు కనపడుతుంది. కానీ, ఫ్రేజర్ చెప్పిన 'ఒరినోకో' ల వ్యవహారంలో ఈ శక్తి స్త్రీలకు మాత్రమే పరిమితం. ఇది బహు పురాతనమైన నమ్మకం: స్త్రీ సారానికి, భూ సారానికి బాంధవ్యం ఉందని నమ్మకం. వ్యవసాయం స్త్రీలు కనిపెట్టిందే కనుక వ్యవసాయోత్పత్తి పూర్తిగా స్త్రీల జననోత్పత్తి కార్యానికి అంటకట్టబడింది. గర్భిణీ స్త్రీల మహత్తు, శక్తి పంటలకు కూడా వ్యాపిస్తుందని బవేరియన్, ఆస్ట్రియన్ రైతులుకూడా భావించేవారని ఫ్రేజర్ అంటాడు. ఒక చెట్టున కాచిన మొదటి పండు గర్భిణీ స్త్రీకిస్తే పై సంవత్సరంలో ఆ చెట్టు విరగ కాస్తుందని కూడా [illegible]

తారు. మరో వైపున గొడ్రాలు భార్య, తన భర్త తోటలను కూడా నిస్సారం చేయగలదనీ, ఆ చెట్లు కాయకుండా చేయగలదనీ బగండాలు నమ్ముతారు. అందుకనే పిల్లలు లేని స్త్రీలను వెలివేస్తారు. 'సారవంతమైన స్త్రీ చెట్లను ఫలదీకరిస్తుంది. గొడ్రాలు వాటిని నిష్ఫలం చేస్తుంది'— (ఫ్రేజర్). ఈ విషయం బ్రిఫాల్ట్ ఇంకా విశదంగా చెప్పాడు. 'భూసారం తరతరాలుగా స్త్రీలతోనే పెనవేసుకుని ఉన్నది. స్త్రీలే వ్యవసాయం చేసేవారు కనుక వ్యావసాయిక మహత్తు వారికే ఉంటుంది అనే నమ్మకం బహు పురాతనం.' 'స్త్రీల సహజ శరీర నిర్మాణము, పునరుత్పత్తి క్రమం వారికి మహత్తును సంక్రమింపచేశాయని ఒక నమ్మకం. అందుకే వారికి అతీత శక్తులు, మహిమలు ఉన్నాయని భావించబడింది'. సంతానాన్ని భరించే శక్తి స్త్రీలకు సహజము. నిజానికదే స్త్రీత్వము. అందుచేతనే వ్యవసాయ కార్యక్రమాల్లో కష్టాలు కూడా స్త్రీలు భరించగలరని ప్రాచీనంగా వస్తున్న ఊహ. వ్యవసాయము ఫలప్రదమవడానికి స్త్రీ సంతాన ధారణశక్తి ఆధారమని ప్రాచీన మానవుడు అనుకున్నాడు.

'చెరోకీ' తెగవారు ధాన్యాన్ని స్త్రీలే కనిపెట్టారని భావిస్తారు. 'స్త్రీ తన శవాన్ని భూమిపై ఈడ్చుకుంటూ తీసుకెళ్ళాలనే ఆజ్ఞాపించింది. శవం అంటిన చోటల్లా పుష్కలంగా పండింది.' బ్రెజిల్‌కు చెందిన టూపి తెగవారు ఒక యువతి ఎవరితోనూ లైంగిక సంపర్కం లేకుండానే మంచులాంటి తెల్లని బిడ్డని కన్నదని కథ చెప్పుకుంటారు. ఆ బిడ్డ సంవత్సరం తరువాత మరణించాడు. ఆ శవాన్ని పాతి పెట్టారు. ఆ పాతిన చోటు ఒక మొక్క మొలిచింది, ఒక కాయ కాచింది. అదే భూమిపై మొదటి 'మానియొక్' చెట్టు అని వారి నమ్మకం. న్యూజిలాండ్‌లో గర్భిణీ స్త్రీకి, చిలకడ దుంపల పొలం ఉన్న స్త్రీకి ఒకే రకమైన జాగ్రత్తలు తంతులు చేస్తారు. నికోబార్ ద్వీపస్తులు గర్భిణితో విత్తనాలు చల్లిస్తే బాగా పండుతాయని నమ్ముతారు. దక్షిణ ఇటలీలో కూడా అలాంటి నమ్మకమే ఉంది. వీటన్నిటి వెనుక ఉన్న సూత్రం ఒకటే. భూసారము, స్త్రీ సారము ఒకే లక్షణాన్ని కలిగి ఉంటుంది. ఈ పురాతన విశ్వాసాన్ని ఒక గ్రీకు పాటలో చూడవచ్చు. 'యూదు యువతి పంటను నూర్చుతోంది. ఆమె గర్భిణి. కాసేపు నూర్చుతోంది. కాసేపు గోధుమ కట్టపై ఒరుగుతోంది. ఆమె ఒక బంగారు బిడ్డను భరిస్తోంది.' ఈ ప్రాథమిక భావం అనేక రూపాల్లో ప్రత్యక్షమవుతుంది. బ్రిఫాల్ట్ ఈ భావం సర్వత్రా ఉందని కూడా సూచించాడు. పండే భూమికీ, గర్భిణికి సమాన ధర్మాలున్నాయి అనే భావం సార్వత్రికము. వ్యవసాయోత్పత్తి విషయంలో ఉన్న ఈ ప్రాచీన భావం బరువైనది కాదనుకుంటే, మానవ జన్మను గురించిన ఊహలు కూడా మొదట్లో అలాగే ఉండేవని గుర్తు పెట్టుకోవాలి. పుట్టుకకు, లైంగిక సంపర్కానికి ఉన్న కార్యకారణ సంబంధం అర్థం చేసుకోడానికి మానవజాతికి కొన్ని యుగాలు పట్టింది. ఇప్పటికే ఆస్ట్రేలియన్, అమెరికన్ ఆదిమ జాతులలో ఇదే భావం కొనసాగుతోంది. లైంగిక సంబంధం పుట్టుకకు అవసరమని తెలుసుకోలేని అజ్ఞానంలోనే వారింకా ఉన్నారు.

పిల్లలు భూమాతనుంచే గర్భంలో ప్రవేశిస్తారని వారు నమ్ముతారు. భూమిలో ఉన్న ఒక గుహనుంచి పిల్లలు వస్తారనీ, భూమిపై చెవి ఆనించి వింటే ఆ పుట్టని పిల్లల ఏడ్పులూ కేకలూ వినగలమనీ వారంటారు. క్రిస్టియన్ మత ప్రచారకులు అలాంటి నమ్మకాలు పోగొట్టడానికి ఎంతో కష్టపడాల్సి వచ్చింది. ఇంకా కొన్ని ప్రదేశాల్లో ఇదే నమ్మకం వేరే రూపాల్లో కనబడుతుంది. పుట్టగానే శిశువును నేలపై పెట్టడం అనే సంప్రదాయం అసలు తల్లి, భూమి అని చెప్పడానికి సంజ్ఞ. ఈ సంప్రదాయాన్ని రోమన్లుకూడా గౌరవించేవారు. మొరటు ఆటవికులు ఈ సంప్రదాయాన్ని కొనసాగిస్తున్నారు. శ్రీలంకకు చెందిన 'వెడ్డా' తెగవారు శిశువును నేలమీద పెడతారు. బ్రెజిల్ టూపీలు, గోల్డ్‌కోస్ట్ మధ్యాఫ్రికా ప్రాంతీయులు ఇలాగే చేస్తారు. సిసిలీలో జన్మించిన మరుక్షణం శిశువును నేలమీద పెట్టకపోతే ఆసుపత్రిలోనే చనిపోతుందని నమ్ముతారు. శిశు జన్మానికి సంస్కృతంలో ఉన్న సామాన్య పదం 'భూమిష్ట'. అంటే, 'నేలమీద పెట్టబడుచున్న' అని అర్థం. అంటే కథ అర్థం అయినట్టే కదా!

ఆ రకంగా ఈ ప్రాచీన విశ్వాసానికి రెండు లక్షణాలున్నాయి. ఒకటి భూమిపై మొక్కల పెంపకం స్త్రీ శరీరంలోని జనన శక్తిపై ఆధారపడి ఉంది. రెండు స్త్రీకి కల గర్భధారణ శక్తి భూమిపై ఆధారపడి ఉంది. ఈ రెండూ మహత్తుకు సంబంధించినవే. ఈ రెండో అంశంపై వివరణ కోసం మరికొన్ని ఉదాహరణలు చూద్దాం. పిల్లలు కావాలనే కోరిక గల స్త్రీలు ఒక రాయినో, మట్టిబెడ్డనో చెట్టుకు వెళ్ళాడ తీయటం భారతదేశమంతటా ఉన్న సంప్రదాయం. చెట్టు కాయలను కాయునట్టుగా స్త్రీలు కూడా గర్భం ధరిస్తారనే ఆశ ఇందులో ఇమిడి ఉంది. కొన్ని సందర్భాలలో సంతానవతి కావాలనుకున్న స్త్రీ తొడపైన పండ్లు, కూరగాయలు పెడతారు. భారత దేశమంతా వ్యాప్తిలో ఉన్న అనేక సంప్రదాయాలలో ఈ నమ్మకాన్ని చూడవచ్చునని ఫ్రేజర్ అంటాడు. వృక్ష దేవత, మందల పెంపుదలకు స్త్రీల గర్భాలకు తన మహత్తును ప్రసాదిస్తుంది. ఉత్తర భారతంలో 'ఎంబ్లికా ఆఫీషినాలిస్' పవిత్రమైన వృక్షము. ఫాల్గుణ ఏకాదశినాడు ఆ వృక్ష మూలాన తర్పణలు విడుస్తారు. చెట్టుమొదలకు పసుపుపచ్చని తాడు చుడతారు. స్త్రీలకు, పశువులకు, పంటలకు ఫలప్రాప్తి జరగాలని పూజలు జరుపుతారు. ఇంకా ఉత్తర భారతంలోనే కొబ్బరికాయను అతి పవిత్రమైనదానిగా భావిస్తారు. దానిని శ్రీ ఫలం అని పిలుస్తారు. అంటే సంపదకు దేవతయిన లక్ష్మి లాంటి ఫలమన్నమాట. కొబ్బరికాయ సారమునకు గుర్తు. "ఉత్తర భారత మంతటా గుడిగోపురాలలో కొబ్బరికాయల నుంచి సంతానవతులు కాదలచుకున్న స్త్రీలకు ఇస్తూ ఉంటారు." ఈ నమ్మకాలన్నీ ఇప్పుడు మత రూపాన్ని ధరించాయి. అయినా మూలంలో ఇవి మహిమకు సంబంధించినవే. మరికొన్ని సందర్భాలలో ఇవే నమ్మకాలు వింతరూపాలలో కనపడతాయి. గొడ్రాళ్ళు వర్షాల్లో నగ్నంగా నిలుస్తారు. లేదా బిందెలకొద్దీ నీళ్ళు పోసుకుంటారు. గొడ్రాలి తనం అలా పోతుందని వారి

ఉద్దేశం. నీరు భూమికి సారాన్నిచ్చే తొలి ప్రకృతి శక్తి. అందుకనే స్త్రీలకు కూడా అదే ఫలితాన్ని కలుగచేస్తుందని నమ్మకం. పంజాబులో పిల్లలు కావాలనుకున్న స్త్రీలు వీధులు కలిసినచోట్ల బజారుల్లో స్నానాలు చేస్తారు. అక్కడే కొన్నిచోట్ల స్త్రీని పీట మీద కూర్చోబెట్టి నూతుల్లోకి దించుతారు. ఆమె బట్టలూడదీసి స్నానం చేసిన తరువాత పైకిలాగబడుతుంది. నూతిలోకి దిగడం సాధ్యపడకపోతే స్నానపు తంతును చెట్టుకింద ముగిస్తారు. ఈ తంతును నూతి సారశక్తిని కానీ, వృక్ష సారశక్తినిగానీ స్త్రీలోకి పంపే చర్యగా భావిస్తారు· నుయ్యి ఎండిపోతుంది. చెట్టు రాలిపోతుంది. స్త్రీ గర్భం ధరిస్తుంది. కాంధులలో గొండ్రాలిని ఒక జల సంగమం దగ్గరికి పూజారి తీసుకు వెళతాడు. ఆమె మీద నీళ్ళు చిలకరిస్తాడు. కోయ గోండ్లలో పెండ్లి కూతురు తలపైన నీరుపోస్తారు. దిగువ హిమాలయ ప్రాంతంలో ఆమె చేతుల మీద పోస్తారు. ఇతర చోట్ల కూడా ఈ నమ్మకాలు వ్యాప్తిలో ఉన్నాయి. "సారవంతం చేసే వర్షాలు, ప్రవహించే నీరు భూమిని ఫలప్రదం చేసినట్లే స్త్రీలనుకూడా ఫలప్రదం చేయగలవు"— (బ్రిఫాల్ట్). "బుష్‌మన్ తెగకు చెందిన స్త్రీలు, బాలికలు వర్ష సమయంలో జాగ్రత్తగా ఉంటారు. ఎందుకనంటే స్వర్గం నుంచి పడుతున్న వాన భూమిని ఫలప్రదం చేసినట్లే తమకు గర్భం తెప్పిస్తుంది. హాటెంటాట్ స్త్రీలు ముందు ఉరుములు - మెరుపుల వానలో నగ్నంగా నిల్చోకపోతే పిల్లలు కలుగుట అసాధ్యమని నమ్ముతారు. ఆస్ట్రేలియన్ స్త్రీలు కూడా అలాగే వర్షం వల్లనే గర్భిణులవుతామని నమ్ముతారు. ఒక మంగోలు రాణి వడగళ్ళ వానతో గర్భం దాల్చింది"—(బ్రిఫాల్ట్). ఇదే నమ్మకానికి 'తలక్రిందులు' ఉదాహరణలు కూడా ఇవ్వవచ్చు. స్త్రీ సారశక్తి భూమిని ఫలప్రదం చేసే వర్షాన్ని సాధించే సాధనంగా భావించుతారు. 1873-1874 క్షామంలో (గోరక్‌పూర్) రాత్రి వేళ స్త్రీలు గుంపులు గుంపులుగా నగ్నంగా ఇళ్ళలో నుంచి బయటికి వచ్చి నాగళ్ళు తీసుకుని పొలాల్లోకి ఈడ్చుకుంటూ వెళ్ళారు. మీర్జాపూర్‌లో దీర్ఘ క్షామం సందర్భంలో ఒక రైతు కుటుంబంలోని ముగ్గురు స్త్రీలు పూర్తిగా నగ్నమయ్యారు. అంతకు ముందే పురుషులను ఆ ఛాయల్లో లేకుండా చేశారు. అందులో ఇద్దరు నగ్న స్త్రీలను నాగలి కాడికి కట్టి మూడో నగ్న స్త్రీ మేడివద్ద నిలబడి కలిసి దున్నుడు కార్యక్రమాన్ని అనుకరించారు. అలాగే, ఉత్తర బెంగాల్‌లో క్షామ పరిస్థితులు వచ్చినప్పుడల్లా రాజ్ వంశీయులు, కోచ్ తెగవారు— అంటే వారి స్త్రీలు— పూర్తిగా నగ్నమై ఆ నగ్న స్థితిలోనే వారి వాన దేవుడి విగ్రహం ముందు నృత్యం చేస్తారు. గుజరాత్‌లో శ్రామిక వర్గాలకు చెందిన కూర్మి, నునియా, కహర్, చామర్, దశద్, ధమ్కా కులాలవారు కూడా ఇదే ఆచారాన్ని పాటిస్తారు. ఇలాంటి ఆచారాలు ప్రపంచంలో అన్ని ప్రాంతాల్లోనూ ఉన్నాయి. "జార్జియాలోని కకేషియన్ రాష్ట్రంలో క్షామ పరిస్థితులు దీర్ఘంగా కొనసాగినపుడు పెళ్ళీడు ఆడ పిల్లలను జంటలు జంటలుగా నాగలికాడి వారి భుజాన వేసి పూజారి వారిని నడిపించుతూ నదులు, గుంటలు మొదలగు వాటి గుండా ప్రార్థిస్తూ, అరుస్తూ

కేకలు వేస్తూ, ఏడ్పులతో, నవ్వులతో తిప్పుతాడు"—(ఫ్రేజర్). కొన్ని చోట్ల ఇలాంటి ప్రదర్శనలలో పూజారిగానీ, ప్రార్థన గానీ ఉండవు. ట్రాన్సిల్వేనియాలో నేల ఎండకు బెట్ట విచ్చినప్పుడు కొందరు కన్యలు బట్టలు విడిచేసి నగ్నమైన వృద్ధురాలితో కలిసి ఒక నాగలిని ఎత్తుకొని పొలాలగుండా పోయి, చివరికి ఆ నాగలిని ఒక సెల యేటిలో విడిచి పెడతారు. సెర్వియాలో వర్షాభావ సమయాల్లో ఆడ పిల్లను నగ్నంచేసి పువ్వులు చుడతారు. ఈ అర్థ నగ్న స్థితిలో ఆమె ప్రతి ఇంటి వద్ద నృత్యం చేస్తుంది. ఆ ఇంటిలోని పెద్ద స్త్రీ (కులమాత అన్నమాట) బయటికి వచ్చి ఆ పిల్ల మీద నీరు పోస్తుంది. ఆ పిల్ల సహచరిణులు వాన పాటలు పాడతారు.

ఇదంతా ప్రకృతి లోనికి స్త్రీ సహజమైన సార శక్తిని చొప్పించడానికి చేసే కృషి అని నమ్మడం వలన జరుగుతోంది. తరువాతి కాలంలో మానవ విజ్ఞానం పెరిగినప్పటికీ లైంగిక సంపర్కానికీ, గర్భానికీ ఉన్న సంబంధం స్థూలంగా తెలిసినప్పటికీ ఇంకా ఈ పాత నమ్మకం కొనసాగడం గమనించ తగ్గ విషయం. ధాన్యాన్నిచ్చే భూమి, పిల్లల్ని కనే తల్లికి సమానంగా చూడబడింది. తత్ఫలితంగా స్త్రీ గర్భధారణ శక్తి ప్రకృతి ఉత్పత్తి శక్తిని పెంచేదిగానూ మరో వైపున సహజమైన ఫలదీకరణ శక్తి మానవ పునరుత్పత్తికి ముఖ్యంగా స్త్రీ పునరుత్పన్న శక్తికి సహాయపడేదిగానూ భావించటం జరిగింది.

దుర్గపూజ ఎలా మొదలైంది?

భూ మాతను, మానవ మాతను ఒకే దృష్టితో చూసే ఈ పురాతన విశ్వాసం ప్రాచీన ప్రపంచంలోని మహా దేవతల (అమ్మ తల్లులు), మహా మాతల రూపకల్పనకు ఎంత సహాయపడిందో బ్రిఫాల్ట్ విస్తృతంగా వివరించాడు. హిందూ మతంలో ఉన్న ఒక ఉదాహరణను మాత్రమే ఇక్కడ మనం చూద్దాం. తంత్రవాద మూలం ఆ ఉదాహరణలో దొరుకుతుంది కాబట్టి ప్రత్యేకంగా దాన్ని తీసుకుందాము. మార్కండేయ పురాణంలో దేవీ మహాత్మ్యం అనే ముఖ్యమయిన అధ్యాయం ఉంది. దానిలో ఆ దేవి ఒక విచిత్రమైన పలుకు పలికింది. "ఓ దేవతలారా! నా శరీరం నుంచి పుట్టుకు వచ్చే జీవ పోషక శాకములతో ప్రపంచాన్ని పోషిస్తాను. అది కుంభ వృష్టి కాలంలో సంభవిస్తుంది. (ఆత్మ దేహ సముద్భవైః) శాకంబరిగా భూమిపై నేను ప్రసిద్ధి చెందుతాను".

శాకంబరి అనే పేరు విలక్షణంగా ఉంది. ఆ పదానికి అర్థం శాకములను ధరించునది. లేదా శాకములను పోషించునది. జీవ పోషక వృక్ష సంతతి వర్షా కాలంలోనూ అందులో ఆమె స్వశరీరం నుంచి ఉద్భవిస్తాయని చెప్పడంలో ఈ భావం ఇంకా ప్రస్ఫుటమైనది. ఈ పేరుకు అట్టడుగున మొక్కలు స్త్రీ శరీరం నుంచి వెలువడ్డాయనే

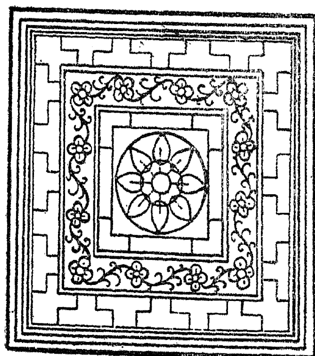
ప్రాచీన విశ్వాసం దాక్కొని ఉంది. దీనికి సజీవ ఉదాహరణలు చెరూకిలు, టుపీలు మొదలైన వెనుకబడిన తెగలలో ఇదే భావం స్థిరంగా ఉండడమే. దీన్ని పైన గమనించాం. ఈ నమ్మకానికి కచ్చితమైన సాక్ష్యం హరప్పా శిధిలాలలో దొరుకుతుంది. మార్షల్ ఆ సాక్ష్యాన్ని ఇలా వర్ణిస్తాడు: హరప్పాలో దొరికిన దీర్ఘ చతురస్రాకారపు ముద్ర చాలా ప్రాముఖ్యమైనది. ఆ ముద్రపై తల్లక్రిందులుగా నిలబెట్టబడిన స్త్రీమూర్తి, ఆ మూర్తి గర్భాశయం నుంచి పైకి వచ్చిన మొక్క".

ఆ ముద్రికపై ఆరు అక్షరాలుకూడా ఉన్నాయి. బహుశా శాకంబరి అనే పేరుకు సంబంధించిన వివరణ ఆ అక్షరాల్లో దొరకవచ్చు. అయితే, సింధు లోయ లిపిని ఇంకా మనం పరిష్కరించలేదు. ఆ ముద్రికపై ఉన్న భావానికి భారత సంస్కృతిలో వేరే కాలాల్లో అక్షర రూపం ఉంది. మార్షల్ ఇలా అంటాడు : "భారత దేశంలో నాకు తెలిసినంత వరకూ ఇలాంటి చిత్రీకరణ— భూదేవత గర్భం నుండి పైకి వచ్చిన వృక్షం—ఏకైక ఉదాహరణ అయినప్పటికీ అసహజం మాత్రం కాదు. ఉత్తరప్రదేశ్ బిటా ప్రాంతంలో దొరికిన గుప్తయుగపు మట్టి శిల్పానికి సమానంగా ఉంది ఈ ముద్రిక. అయితే, మట్టి శిల్పంలో దేవి అదే భంగిమలో ఉన్నప్పటికీ పద్మము గర్భాశయము నుంచీ కాక మెడ నుంచి పైకి వచ్చింది." దేవతకు, వృక్ష జాతికి ఉన్న బంధం స్పష్టము. ఆర్. పి. చందా సింధులోయ తవ్వకాలకు ముందే ఈ విషయం చెప్పాడు. అంతేగాక దేవి ప్రఖ్యాత నామాలైన 'అన్నదా', 'అన్నపూర్ణ' పదాలనుకూడా ఈ కోణం నుంచే చూడాలన్నారు. 'అన్నదా' అంటే ఆహారం ఇచ్చునది. 'అన్నపూర్ణ' అంటే ఆహారంతో నిండి యున్నది. మొక్కలకు స్త్రీ దేవతలకు మధ్యనున్న బంధం శాక్తేయంలోని కుల వృక్షముల ప్రాముఖ్యత నుంచీ చూడాలి. "ఈ సందర్భంలో శాక్తేయ మందలి కుల వృక్ష ఆరాధన జాగ్రత్తగా గమనించాల్సిన అంశము. శాక్తేయులు ఉదయము లేవగానే నిర్వర్తించవలసిన మొదటి విధి "ఓం కుల వృక్షోభ్యోనమః" అని చెట్టుకు నమస్కరించాలి. "కుల చూడామణి" ప్రకారం "భక్తుడు కుల వృక్షాన్ని చూసినప్పుడల్లా నమస్కరించాలి", 'శాక్తానంద తరంగిణి' కర్త రెండు రకాల కుల వృక్షాల జాబితాలను ఇస్తాడు........ కుల వృక్షాలను గురించి 'ఈ కుల వృక్షాలన్నిటిలో కుల యోగినులు వసిస్తారు. కుల వృక్షాల క్రింద నిద్రించరాదు, వానికి అపకారము చేయరాదు'— (ఆర్.పి. చందా). చందా ఈ సందర్భంలో చెప్పిన అన్ని విషయాలకంటే దుర్గపూజ ప్రారంభానికి వృక్ష సంతతికీ గల సంబంధాన్ని చెప్పడమే ముఖ్యమైన విశేషం. దురదృష్టవశాత్తు ఆయన ఇంకా ఎక్కువ వివరాల జోలికి వెళ్ళలేదు.

సింహాన్ని అధిరోహించి పది చేతులతో ఉన్న దుర్గాదేవి రూపు మనకెంత తెలిసినదయినప్పటికీ నిజం చెప్పాలంటే దుర్గ పూజలో జరిపే అసలు సిసలు క్రతువుతో ఆ రూపానికేమీ సంబంధం లేదు. అసలు ఇలాంటి రూపం దుర్గకు కల్పించడమనేదే మన

పూర్ణఘటం

సర

చరిత్రకారులు పరిష్కరించవలసిన ఆసక్తికరమైన సమస్య. అయితే దుర్గకూ ఈ ప్రస్తుత రూపానికీ ఉన్న సామీప్యత చాలా ఆలస్యంగా (అంటే ఇటీవల) ఏర్పడి ఉండాలి. దుర్గ పూజలోని కేంద్రకమైన తంతు లేదా క్రతువు మాత్రం పెద్దగా మారలేదు. ఒక శతాబ్దం క్రితం వరకూ బెంగాలీ విగ్రహకర్తలకు పది చేతులుకల సింహాన్ని అధిరోహించిన, పుత్ర పుత్రికలతో పరివేష్టితమైన దుర్గ సంగతి తెలియదు—(బందోపాధ్యాయ). ఈ విగ్రహం చుట్టూ ఎంత వెలుగు జిలుగులు పెంచినప్పటికీ అసలు దుర్గ పూజకూ దానికీ ఏమీ సంబంధం లేదు. అసలు క్రతువు పూర్ణఘట్టం, 'యంత్రం'లతో ముడిపడిఉంది. పూర్ణఘటం అంటే నీరు నింపిన మట్టిపాత్ర. దానిని క్రింద చెప్పినట్లుగా పెడతారు. పంచ సస్యాలను బల్లపరపుగా, చతురస్రంగా ఉన్న మట్టిపై జల్లుతారు. దానిపై నీరు నింపిన మట్టిపాత్రను పెడతారు. పెరుగు కలిపిన అన్నాన్ని ఆ పాత్రలో ఉంచుతారు. ఈ పాత్ర మెడచుట్టూ ఎర్రని దారాన్ని కడతారు. పాత్ర మూతిని అయిదు రకాల ఆకులతో కప్పుతారు. ఆ ఆకులమీద బియ్యము, వక్కలు ఉన్న మూకుడు పెడతారు. మళ్ళీ దానిపై ఒక పండు, వీలయితే తొడిమ ఉన్న కొబ్బరికాయను పెడతారు. కొబ్బరి కాయకు కుంకుమ పూస్తారు. క్రింద ఉన్న మట్టికుండ పై కుంకుమతో మానవ శిశువు చిత్రం వేస్తారు. ఆ చిత్రాన్ని 'సింధూర పుత్తళి' అంటారు. ఇప్పుడీ పాత్రను అంతటినీ కలిపి 'పూర్ణఘటం' అంటారు. పూర్ణఘటం ఉంచిన చతురస్రాకారపు మట్టిపై ఒక బొమ్మ ఉంటుంది. దానిని 'సర్వతోభద్ర మండలం' అంటారు. అది తంత్రవాదంలో 'యంత్రములు' అని ప్రసిద్ధి చెందిన బొమ్మలలో ఒకటి. దాని కేంద్రంలో ఎనిమిది రేకుల పద్మం ఉంటుంది (అష్టదళ పద్మ). తంత్రంలో పద్మం స్త్రీ జననాంగమునకు సంజ్ఞ అని మనకు ఇదివరకే తెలుసు. పూర్ణఘటాన్ని సర్వతోభద్ర మండలంపై పెట్టడంలోని అంతరార్థం మనం తేలిగ్గానే గ్రహించవచ్చు. మొక్కలు పళ్ళు స్త్రీ

జనసాంగానికి దగ్గరగా తీసుకురాబడ్డాయి అదే భావం పూర్ణఘటం కూడా వ్యక్తం చేస్తుంది. ఆ మట్టి పాత్ర స్త్రీ జనాంగము. సింధూర పుత్తళి బొమ్మతో దాన్ని సూచించటం జరిగింది. ఇది మానవోత్పత్తికి ప్రతిరూపము కుంకుమను చిహ్నముగా వాడటంలోనే ఆ అంశం స్థిరపడుతోంది. ఈ మానవోత్పత్తి ప్రదర్శన ఎందుకు? పళ్లు, మొక్కలు, ఆకుల విస్తరణకే. అందుచేతనే వాటన్నిటినీ 'స్త్రీ జననేంద్రియాన్ని' స్పృశించేటట్లు ఏర్పాటు చేశారు. మనం తిరిగి ప్రకృతి ఉత్పాదకతను మానవ ఉత్పాదకతతో అనుకరింపజేసి—లేక స్పృశించేటట్లు చేసి—ఇదివరకే అనుకున్న మహత్తు వద్దకు వస్తాం (ముఖ్యంగా స్త్రీ ఉత్పాదకత) దుర్గ పూజకు ఇవీ అసలైన అర్థం. దానిలో నిర్ధారణగా ఆత్మకు లేదా మతానికి సంబంధించిన వ్యవహారాలేవీ లేవు. అది ఒక వ్యావసాయిక భావన (మహత్తు).

లతాసాధన-మంత్రములు

ఆధునిక ప్రమాణాలతో చూస్తే తంత్రవాదుల లైంగిక సిద్ధాంతాలు, ఆచారాలు-వానిని మించిన మొరటైన అసభ్యమైన వ్యవహారాలేవీ ఉండవు. ప్రాచీన తంత్రవాదాన్ని గురించి వ్రాసే రచయితల రెండు దృక్పథాల్ని ఇది సూచిస్తుంది. తంత్రవాదాన్ని తక్షణం తిరస్కరించడమో, లేదా అందులో ఉన్న అసభ్యాలను కప్పిపెట్టి దానికేదో ఆత్మకు సంబంధించిన, మార్మిక వాదానికి సంబంధించిన అంశాలతో అలంకరించడమో జరుగుతుంది. కాని ఈ రెండు దృక్పథాలూ ప్రయోజనకరం కావు. తంత్రవాద సందర్భంలో చర్చించే తాత్విక సూక్ష్మాంశాలు తంత్రాన్ని అర్థం చేసుకోడానికి పనికి రావు. ఇవన్నీ తంత్రవాదంపై నాజూకుగా రుద్దబడిన ఆధునిక సిద్ధాంతాలు. తరువాతి కాలంలో ఎంత నాజూకుతనం తెచ్చుకున్నప్పటికీ తంత్రవాదం ప్రాథమికంగా ఆదిమ దశగతికి చెందినది. అయినప్పటికీ ఆదిమత్వ కారణంగా తంత్రవాదాన్ని పూర్తిగా తిరస్కరించటం మన దేశపు సాంస్కృతిక చరిత్రను అర్థం చేసుకునే లక్ష్యానికి వీలుగా ఉండదు. అది తప్పు. అందే అలా తిరస్కరించటం తప్పు. ఎన్నో ఆదిమ ప్రత్యేక లక్షణాలు ఉన్నప్పటికీ తంత్రవాదం భారతీయ సంస్కృతి అభివృద్ధిపై తీవ్ర ప్రభావాన్ని కలిగివున్నది. మామూలుగా భావించే దానికంటే భారతీయ ఆలోచనా విధానంపై దాని ప్రభావం ఎంతో లోతైనది. మనకు సరిగా అంచనాకందనన్ని శతాబ్దాల నుంచీ ఈ దేశ ప్రజలు తంత్ర సిద్ధాంతాలకు, ఆచారాలకు గాఢ ప్రాముఖ్యతను ఇచ్చారు. తంత్రవాద అవశేషాలు ఎంత మొరటుగా, అసంబద్ధంగా కనబడుతున్నప్పటికీ ఇందుకు భిన్నమైన ప్రాముఖ్యత దానిని అంటిపెట్టుకుని ఉండి ఉండాలి. మన పూర్వీకుల కాలంనాటి పరిస్థితులనుంచీ మనం ఎంతో విడివడ్డాం. అందుచేత మొదట్లో ఉన్న దాని ప్రాముఖ్యతను ఇప్పుడు సమర్థించాల్సిన అవసరం లేదు. కానీ,

వాటిని అర్థం చేసుకోవలసిన సమస్య మాత్రం ఉండనే ఉంది. మనం ఎలా ఎక్కడి నుంచి ఇక్కడికి వచ్చామో తెలుసుకోవాలి కదా.

తంత్రవాదంలో, స్త్రీ జననాంగం కేంద్రంగా పెట్టుకుని చేసే క్రతువుకున్న అత్యున్నత ప్రాముఖ్యతను గమనిస్తాము. స్త్రీ జననాంగానికి మామూలు పదము భగము. కానీ, యంత్రవాదానికి సంబంధించిన చిత్రమైన పరిభాష రీత్యా వాడే పదం 'లత'. అంటే 'పాకునది'. దాని కేంద్రంగా సాగే క్రతువును 'భగ యాగము' అంటారు. మరో పేరు 'లతా సాధన'. అంటే లతకు సంబంధించిన క్రతువు. ఇదే రకంగా స్త్రీ జననాంగానికి ప్రముఖ స్థానం తాంత్రిక 'యంత్రాల'లో కూడా చూడవచ్చు. అసలు యంత్రమే స్త్రీ జననాంగానికి సంజ్ఞ. దీనిపై థామ్సన్ అనేదేమిటో చూద్దాం: "ఉత్తర అమెరికాలో పంట పొలాలకు తెగుళ్లు వస్తే రుతుకాలంలో ఉన్న స్త్రీలు రాత్రిపూట నగ్నంగా పొలాల గుండా నడుస్తారు. ఇలాంటి అలవాట్లు యూరపియన్ రైతులలో ఇంకా మిగిలి ఉన్నాయి. చరిత్రకారుడు ప్లినీ 'నష్టం కలిగించే కీటకాలకు విరుగుడుగా రుతుకాలంలో ఉన్న స్త్రీలు పొలాలగుండా పాదాలకు ఆచ్ఛాదన లేకుండా, విరబోసుకున్న జుట్టుతో, నడుమువరకు తొడుక్కున్న లంగాలతో పొలాల మధ్య నడవాల'ని చెప్పాడు. డెమోక్రటస్ కూడా అలాగే అభిప్రాయపడ్డాడని కొలుమెల్లా అంటాడు. స్త్రీలు చెప్పులు లేని కాళ్ళతో, విరబోసుకున్న జుట్టుతో పంటచేను చుట్టూ మూడుసార్లు తిరగాలని అతను అంటాడట. రుతుకాలంలో స్త్రీకి సారశక్తి ఉధృతంగా ఉంటుంది కనుక, ఆ శక్తిని పొలాలకు సరఫరా చేయటమే ఇందులోని గర్భిత భావం. కొన్నిచోట్ల స్త్రీలకు ఆ శక్తి సహజంగా ఉంటుందని కూడా నమ్ముతారు. జూలూ తెగ వారిలో కన్యలు అటూ ఇటూ తిరుగుచున్నప్పుడు నగ్నంగా ఉండాలి. అంతే కానీ, బహిష్టుగా ఉండటం అనేది ముఖ్యమైనది కాదు. లంగాను పైకిలాగి తన జననాంగాన్ని చూపించే తంతుకు ఈ భావం మూలం కావచ్చు. ఈ తంతు డెమెటర్ (అమ్మదేవత) కాలంలో వ్యాప్తిలో ఉండేవి. గ్రీకు మత వ్యవస్థలలో స్త్రీ సభ్యులు చెప్పులు, తలకట్టు, నడుము కట్టు లేకుండా నడిచే సంప్రదాయం ఈ భావ వలయం నుంచి పుట్టినదే."

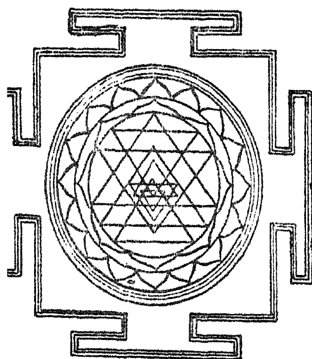
వెనుకబడిన రైతాంగానికి చెందిన స్త్రీ జనం వర్షం కోసం చేసే తంతులో ముఖ్యమైన లక్షణం నగ్నంగా ఉండటమేనని మనం గమనించాము. నగ్న స్త్రీ జననాంగం ప్రకృతి ఉత్పాదకతను వృద్ధి చేస్తుందనే భావం ఇందులో ఇమిడి ఉంది. ఆర్థికాభివృద్ధి రీత్యా వెనుకబడిన జాతులన్నింటిలో ఈ భావం సర్వత్రా వ్యాపించి ఉంది. హిడతా తెగలో వ్యావసాయిక తంతులో పాల్గొనే స్త్రీలు నగ్నం అవ్వాలి. వర్షం కోసం జరిపే ఉత్సవాలలో ఐరోంగా స్త్రీలు, ఇంకా కాంగోలోని స్త్రీ సమూహాలు జరిపే ఇతరేతర క్రతువులలోనూ పూర్తి నగ్నంగా ఉన్న స్త్రీలే ఆయా కార్యక్రమాలు నిర్వహిస్తారు. నాగరిక ప్రజలు వీటిపట్ల ఏహ్య పడవచ్చును. కానీ, అనాగరిక యూరప్‌లో కూడా స్త్రీల క్రతువులు ఇంత మొరటుగానూ ఉండేవి. ఫ్లెమిష్ స్త్రీలు వారి విధులు

నగ్నంగానే నిర్వర్తించాలి. బ్రిటిష్ పూజారిణులు కూడా ఆ రోజుల్లో రంగులు వేసుకుని నగ్నంగానే తమ విధులు నిర్వర్తించేవారు." మంత్రోచ్చాటన శక్తివంతంగా ఉండా లంటే మంత్రకర్తె బట్టలన్నీ విడిచిపెట్టాలనేది సార్వత్రిక సూత్రం. పురాతన గ్రీసులోనూ, ఇటలీలోనూ మంత్రతంత్రాలు నిర్వహించేటప్పుడు మంత్రకర్తెలు నగ్నంగానే ఉండేవారు—(బ్రిఫాల్ట్). ఇలాంటి ఉదాహరణలు బ్రిఫాల్ట్ ఎన్నో చెప్పాడు. నీథామ్ కూడా చైనీస్ టావో వాదులలో ఉన్న పూజా విధులలో నగ్నత కూడా ఒకటి అన్నాడు. నగ్నత వాన దేవుని ఆరాధనలో ప్రత్యేకతను కూడా సంతరించుకుంది. అంటే తంత్రవాదానికి, టావో వాదానికి ఉన్న దగ్గర పోలికల వలన ఈ నగ్నతకున్న విశేష ప్రాముఖ్యత స్పష్ట పడుతుంది. నగ్నత అనేక మహత్తు వ్యవహారాల్లో అత్యావశ్యకం. వర్షం రప్పించడానికి సాగించే తంతులో నగ్నత్వానికి మరింత ప్రాముఖ్యం ఉంది. కానీ, 'దుస్తులు మాంత్రికురాలిని కల్మష మొనరిస్తాయని' నమ్మినందువల్ల ఈ సంప్ర దాయం వచ్చి ఉండవచ్చునని క్రూక్స్ భావించాడు. కానీ, ఆ ఆలోచన తార్కికంగా సక్రమమైనది కాదు. మహత్తుకు సంబంధించిన క్రతువుకి ఉన్న ప్రత్యేక లక్షణాన్నీ, దానికీ, మతానికీ ఉన్న భేదాన్ని క్రూక్స్ గమనించలేదు. జననేంద్రియాలను బహిరంగ పరచటం ద్వారా ఆ స్త్రీలు ప్రకృతిని ఉత్పత్తికై ఉద్దీపింపచేస్తున్నారు. "భారతదేశం, బాబిలోన్, ఈజిప్టు, గ్రీసు లాంటి పూర్వ నాగరిక దేశాల్లో ఉన్న మతాలన్నీ—పురాతన మొరటు దశలోనైనా, అభివృద్ధి చెందిన దశలోనైనా సరే—ఆధునిక యూరపియన్ దృక్పథంలోని మతానికీ, పవిత్రతకూ విరుద్ధమైన ఊహలతో, సంజ్ఞలతో, కార్య క్రమాలతో నిండి ఉండేవి ... 'ప్రకృతిలోని ఉత్పాదక శక్తులు ఆరాధనా గౌరవాన్ని సంతరించుకున్నాయి' అనే వివరణతో ఈ వాస్తవాన్ని విశ్లేషిస్తారు. కానీ, ఈ విశ్లేషణ 'ఆరాధన' అనే పదానికున్న అన్వయ క్లిష్టతను గమనించదు. ప్రాచీన మతంలో ఆరాధనకు లక్ష్యంగానీ, సబబుగానీ ఆధునికార్థంలో లభించదు. ప్రాచీన మతంలో ఏ శక్తికీ స్వయంగా ఆరాధనార్హత ఉండదు. వాటి తక్షణ ప్రయోజనమే ఆ అర్హతను ఇస్తుంది" — (బ్రిఫాల్ట్). అసలు ప్రాచీన 'మతము' అనే పదం కంటే మహత్తు విశ్వాసం అనే సమాసమే అప్పటి నమ్మకాలకు ప్రతిబింబంగా ఉంటుంది. సాంస్కృతిక అభివృద్ధి క్రమంలో మహత్తుకు ఉన్న తొలినాటి అర్థం మాసిపోయి మతంగా పరిణమించిన తరువాత, స్త్రీ జనాంగపు సామర్థ్యంపై ఉన్న తొలినాటి విశ్వాసం మాత్రం అవశేషంగా మిగిలిపోయింది. అయితే అప్పటి అర్థంలో కాదు. 'భగ యాగానికి' లేదా 'లతా సాధనకు' (తాంత్రిక గ్రంథాలలో) దీనిని ఆధారంగా తీసుకోవచ్చు. కానీ, తంత్రవాదంపై వచ్చిన అనేక గ్రంథాల కంటే తంత్రవాదం బహు పురాతనం. అందుచేత తంత్రవాదంలో స్త్రీ జనాంగానికి ఇచ్చిన విశేష ప్రాముఖ్యత, ప్రాచీన ఆలోచనా విధానంలో స్త్రీ జననేంద్రియానికి అంటగట్టబడిన సామర్థ్యం నుంచి మాత్రమే బోధపడుతుంది. అలాగే తంత్రవాదాన్ని ప్రత్యేకంగా

పరిశీలించే ముందు కొన్ని మత సంప్రదాయాల్లో మిగిలి ఉన్న ఈ మహత్తుపై విశ్వాసాల అవశేషాలను సమీక్షించుదాం. బ్రిఫాల్ట్ మత క్రతువులలో జననేంద్రియాలను బహిరంగ పరిచే తంతు గురించి అనేక ఉదాహరణలిచ్చాడు. అలాగే స్త్రీ జననాంగపు ప్రతిరూపాలను నియోగించటం కూడా ఇలాంటిదే. సింధులోయ తవ్వకాలలో ఇలాంటి ఉదాహరణ దొరికింది. ప్రసిద్ధమైన కామాఖ్య దేవాలయంలో దేవి విగ్రహం యోని మాత్రమే. అలాగే ఈ క్రతువుల బాధ్యత స్త్రీల నుంచి పురుషులకు సంక్రమించినపుడు మానవ పునరుత్పాదక శక్తి కూడా పురుషాంగానికి 'బదిలీ అయింది'! ఈ సూత్రాన్ని పొడిగిస్తే ఏమవుతుంది? (పురుష) పూజారులు నగ్నం అవ్వాలి. లింగానికి ప్రతి రూపమైన చిహ్నాలు, ప్రతి కృతులు మత కార్యక్రమాలలో విరివిగా ప్రవేశించాయి. ప్రాచీన ఈజిప్టులో స్త్రీలు లింగాకృతులను మోసుకు వెళ్ళేవారు. దక్షిణాఫ్రికా, కాంగోలలో ఈ సంప్రదాయం ఇంకా ఉంది. థెస్మోఫోరియాలో కులీన ఎథీనియన్ స్త్రీలు ఇలాగే చేసేవారు. మాతృత్వ సౌశీల్యానికి అధి దేవత అయిన వెస్టాను పూజించే టపుడు లింగాకృతులకు ప్రముఖ స్థానం ఉంది. రోములో కంటే ఆఫ్రికాలో ఇలాంటి అసభ్యతా ప్రదర్శన ఎక్కువేమీ కాదు —(బ్రిఫాల్ట్).

భౌతిక సంపద వృద్ధికోసం చేసే కృషిలో భాగంగానే భగ యాగాన్ని లేక లతా సాధనను తీసుకోవాల్సిఉంటుందని మన వాదం. స్త్రీ జననాంగానికి ఇచ్చిన ప్రాముఖ్యత కూడా ప్రకృతిలోని ఉత్పాదక శక్తిని విజృంభింప చేయడానికి పనికి వచ్చే సాధనంగా భావించబట్టే. తంత్ర సంప్రదాయం దృష్టిలో 'భగం' షడైశ్వర్యాల సంపుటీ కరణ (షడైశ్వర్యమంటే ఆరురకాల సంపదలు). అసలు స్త్రీ జననాంగాన్ని సూచించే పదం (భగం) అన్ని సంపదలకు మూలంగా అర్థం చెప్పుకోవటం ఎలా సాధ్యపడిందో ఇంతవరకూ పరిశీలించకపోవడం ఆశ్చర్యం. దానికి ఒకే సమాధానం ఉంది. స్త్రీ జన నాంగం భౌతికాభివృద్ధి కంతటికీ మూలం అనేది అతి ప్రాచీన విశ్వాసం. ఋగ్వేదం తొలి భాగాల్లో ఈ అర్థం మనకు కనబడుతుంది. అంటే ఒకప్పుడు భౌతిక సంపదను వర్ణించే పదం, స్త్రీ జననాంగానికి కూడా తర్వాతి కాలంలో ఉపయోగపడిందన్నమాట. తంత్ర వాదంలో భౌతిక సంపద అంటే వ్యవసాయపరమైన అర్థాన్ని మాత్రమే సంత రించుకుంది. స్త్రీ జననాంగాన్ని మరో పదం 'లత' అని కూడా పిలుస్తారు తాంత్రికులు. లతకు సాహిత్యార్థం పాకునది లేదా మొక్క (తీగ). అంటే తంత్రంలో స్త్రీ జననాంగా నికి, మొక్కకు ఏదో సంబంధాన్ని ఊహించారన్నమాట. ఈ సంబంధం తాంత్రిక యంత్రాలలో కూడా మనం గమనించవచ్చు. యంత్రాలు సంకీర్ణమైన రేఖా చిత్రాలు. తాంత్రికులు వీటికి చాలా ప్రాముఖ్యతను ఇస్తారు. దేవతలు దిగివచ్చి ఈ యంత్రాలపైన ఆశీనులవుతారని ఊహ. నిజమైన తాంత్రిక దృక్పథంలో ఇలాంటి వివరణలు కట్టుకథలే. ఈ యంత్రాలన్నీ స్త్రీ జననాంగానికి చిహ్నాలని తాంత్రికులు కూడా అంగీకరిస్తారు. ఈ అంశాన్ని ఉద్దండ పండితులెందరో అనేకసార్లు చెప్పి ఉన్నారు. బండార్కర్

'శ్రీ చక్ర' లేదా 'శ్రీ యంత్రం' అనే దాన్ని గురించి ఇలా అంటాడు. స్త్రీ జననాంగపు ప్రతి రూపాల మధ్య గీసిన మరో జననాంగం పూజా విధానమే శ్రీ చక్రము." శ్రీ చక్రం తంత్ర విద్యలో చాలా ముఖ్యమైనది.

శ్రీ చక్రం

తంత్ర వాదంలో అనేక పేర్లతో అనేక యంత్రాలుంటాయి. కానీ వాటిలో ఉండే ముఖ్యమైన లక్షణమొకటే. స్త్రీ జననాంగాన్ని పద్మాకారంలోనో, త్రికోణ రూపంలోనో లేదా రెండు విధాలకూడా చిత్రించుతారు. ఇదేమీ వింత కాదు. కానీ, యంత్రాలకున్న మరో లక్షణాన్ని ఎక్కువమంది గమనించరు. ఎక్కువ భాగం యంత్రాలలో కేంద్రంలో ప్రతిష్ఠితమైన స్త్రీ జననాంగ ప్రతికృతి చుట్టూ లతలు నాలుగు వైపులా ఉంటాయి. దానిని 'కల్పలతిక' అంటారు (కోరిన కోర్కెలు తీర్చే లత). తాంత్రిక యంత్రాలలో స్త్రీ జననాంగానికి లతకు అంత దగ్గర సంబంధం ఎందుకు అని ప్రశ్న వేసుకుంటే ఒకే ఒక్క సమాధానం సాధ్యమవుతుంది. హరప్పా శిధిలాలలో దొరికిన శాకంబరి పదానికి ప్రతికృతమైన ముద్రికలో, నిబిడీకృతమైన ప్రాచీన విశ్వాసమే తాంత్రిక యంత్రాలకు మూలము. ఇప్పుడు మనం తాంత్రిక యంత్రాలలో స్త్రీ జననాంగాన్ని త్రికోణముగా సూచించే ఆచారం ఎలా ప్రారంభమైందో సమీక్షిద్దాం.

అలాంటి శిల్పాల్లో అతి పురాతనమైనది దిగువ ఆస్ట్రియాలో దొరికింది. అది ఉత్తర ప్రాచీన శిలాయుగ దశకు చెందింది. 'విలెండార్ఫ్ వీనస్' అని పిలుస్తారు దాన్ని. అది చాలా లావుపాటి స్త్రీ బొమ్మ. వక్షము, పిరుదలు విపరీత ప్రమాణంలో ఉన్నాయి. బహుశా గర్భిణి కావచ్చు. మూర్తి నగ్నమే. ఈ రోజు మనం ఊహించే రీతిలోని కళా వస్తువు మాత్రం కాదది. మూర్తి అంతా ఎర్ర రంగు పులమబడి ఉంది. అంటే దాన్ని పూజ తంతుకు ఉపయోగించేవారన్నమాట. అంటే అది ఒక సస్యదేవత. నగ్నత్వం ఉన్నప్పటికీ ప్రాముఖ్యత మాత్రం స్థనాలకు, గర్భాశయానికి ఇవ్వబడింది. జననాంగానికి

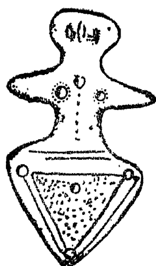

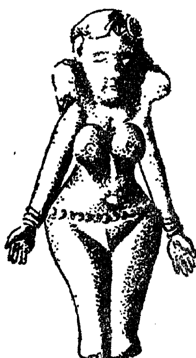
విలెన్‌డార్ఫ్ వీనస్ లెస్పూన్ వీనస్ (దంతం) మెంటాన్ వీనస్

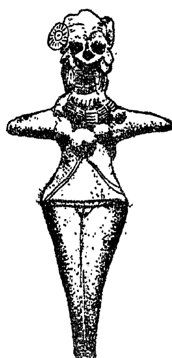
కాదు. ఇది గమనించ దగ్గది. అదే కాలంలో దొరికిన శిల్పాకృతులలో కూడా స్తనాలకే ప్రాముఖ్యత ఎక్కువ. ఈ పురాతన శిల్పాకృతులన్నీ పునరుత్పత్తి క్రమంలో జననాంగాలకున్న పాత్ర గమనించని కాలంలో సృష్టించబడి ఉండాలి. స్తనాల్లోనే సృష్టి క్రమం మొదలవుతుందని తొలి కాలాల్లో ఒక ఊహ ఉండేది. తరువాతి రోజుల్లోనే శిశువు కడుపులోకి 'దిగింది' అన్నమాట. గర్భపు తొలి లక్షణాలు స్తనాలపై కనపట్టం వల్ల బహుశా స్తనాలే గర్భానికి మూలంగా భావించి ఉండవచ్చు. ఈ నమ్మకం గ్రీక్ న్యూగినీ ప్రాంతంలోని సినాగోలో తెగలో ఇప్పటికీ ఉంది. అందుచేతనే కావచ్చును అజిటెక్ తెగవారిలో 'అనేక స్తనాలున్న' మాతృమూర్తి రూపం ఉద్భవించింది. ఆమె భూమాత కూడా. సహజ సారాన్ని పెంచే సాధనంగా ఆ భూమాతను భావించారు. ఎఫిషియా ప్రాంతంలో ఆర్టెమిస్ దేవతనుకూడా అనేక స్తనాలున్న స్త్రీగా, భూసారాన్ని పెంచే శక్తిగా మలుచుకున్నారు. ఒక వస్తువు ప్రాముఖ్యాన్ని వివరించడానికి, దాని ప్రమాణాన్ని విపరీతంగా పెంచడమో లేక సంఖ్యా పూర్వకంగా వృద్ధి చేయడమో ప్రాచీనుల పద్ధతి స్తనాలే మానవ పునరుత్పత్తికి మూలకారణంగా భావించినందువలన ప్రాచీన శిలా యుగపు మాతృ మూర్తులకు స్తనాలు విపరీత ప్రమాణాల్లో ఉంటాయి. లేదా స్తనాల సంఖ్య పెరుగుతుంది. కానీ, మానవ జాతికి ఏ తక్కువ స్థాయి చనా విధానం శాశ్వతం కాలేదు. మానవ పునరుత్పత్తి క్రమంలోని అద్భుతాన్ని క్రమ క్రమంగా అర్థం చేసుకోవడంతో స్త్రీ జననాంగ ప్రాముఖ్యత మనిషి దృష్టిలో పడింది. తద్వారా తరువాతి దశలో స్తనాలనుండి జననాంగం వైపు మనుషులు దృష్టిసారించారు. ఆ దశలోని మానవ జ్ఞానమే భగ యాగానికీ, లతా సాధనకూ మూలమై ఉండాలి. పురాతన కాలంనాటి ప్రసిద్ధమైన స్త్రీ దేవతామూర్తులు ఈ విషయాన్ని ఇంకా స్పష్టం చేస్తాయి. ప్రత్యేకంగా ఈ మూర్తులన్నిటా స్త్రీ జననాంగాన్నే త్రికోణంగా రూపొందిం

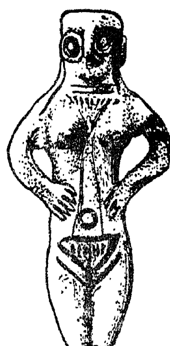

బెలూచీ-అఫ్ఘన్ సరిహద్దు

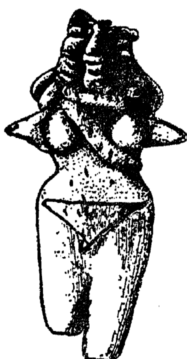

మెసపొటేమియా (క్రీ.పూ. 3000)

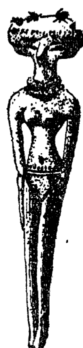

యుక్రైన్

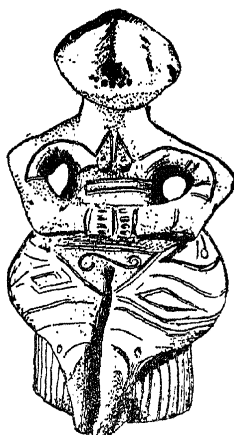

భారతదేశం (క్రీ.పూ. 800)

సింధు నాగరికత

ఫొనీషియా (క్రీ.పూ. 2500)

మెసపొటేమియా (క్రీ.పూ. 1400)

ఈజిప్టు (క్రీ.పూ. 2000)

థ్రేస్ కొత్త రాతియుగం

చటం గమనించదగ్గ విషయం. తాంత్రిక యంత్రాలలోని త్రికోణాలకు ఆధారం ఈ ఆలోచనా విధానంలో దొరుకుతుంది.

ఖపుష్ప

భిల్లులు విత్తనాలు చల్లేముందు పొలంలో ఒక ఎత్తయిన చోట రాతిని నిలిపి కుంకుమ పూస్తారు. కుంకుమకున్న ప్రాముఖ్యత ఏమిటి? వారలా ఎందుకు చేస్తారు? కుంకుమ రుతు రక్తానికి ప్రతీక అని మనం భావించవచ్చు. రుతు రక్తమే మానవ పునరుత్పత్తికి ప్రాతిపదిక అని పురాతన ఆలోచనా విధానం భావిస్తుంది. కనుక రాతిపై రక్తాన్ని పులమటం భూమికి ఉత్పత్తి శక్తిని కలిగించడానికే. ఈ ఒక్కటే రుతు రక్తానికి—లేదా దాన్ని పోలిన వాటికి—తంత్రవాదంలో ఉన్న ప్రాముఖ్యతను వివరిస్తుంది. థామ్సన్ ఇలా అంటాడు : "మానవ సంతానోత్పత్తికి సంబంధించిన మహత్తులన్నీ ఫలితం కంటే పరిణామక్రమానికే బంధించబడి ఉంటాయనేది మనం గమనించాలి. అంటే రుతుస్రావానికి మాత్రమే ప్రాముఖ్యత. శిశువుకు కాదు. తత్ఫలితంగా రక్తానికి —రుతు రక్తం, మామూలు రక్తం ఏదైనా— జీవదాన శక్తి సహజంగా ఉందని విశ్వసిస్తారు". (అంటే ప్రాణానికి రక్తమే అందునా స్త్రీ రక్తమే మూలమని భావిస్తారు). పురాతన ఆలోచనా పద్ధతిలో బహిష్టును శిశు జన్మకు సమానమైన సంఘటనగానే గుర్తిస్తారు. అది నిజం కూడా. మహత్తు అనేది సందిగ్ధమైనది. దాని శక్తి సామర్థ్యాలు భయం పుట్టిస్తాయి. ఒక వైపున 'దరిచేరరాని స్త్రీ' 'పవిత్రురాలు' 'అనుల్లంఘనీయ'. మరో వైపు నుంచి ఆమె 'కళంకిని' 'కల్మషమైనది'. రోమనులు ఆమెను 'శాక్రా' అంటారు. అంటే 'పవిత్రమైనది'. లేదా 'దౌర్భాగ్యురాలు'. అందుకనే పితృస్వామిక సమాజంలో స్త్రీ మతంపై తన అదుపును కోల్పోయినపుడు రెండవ అర్థం అమల్లోకి వచ్చింది. ఆమె లైంగిక ధర్మాన్ని, లైంగిక చర్యలను పాపపంకిలమైనవిగా పరిగణించటమే కాక అసలామె స్త్రీత్వాన్నే నీచమైనదిగా లెక్కించటం మొదలైంది. ఆమె అన్ని అనర్థాలకు మూలమైంది. (Evil eve) అంటే మాయావి.

ఇలాంటి భావాలు సర్వత్రా ఉన్నాయి. బహిష్టయిన స్త్రీని, ప్రసవించిన స్త్రీని ఆదరించే విధానం ప్రపంచమంతా ఒక్కటిగానే ఉండేది. ప్రపంచంలో మరే విషయంలోనూ ఇంతటి సారూప్యత కనపడదు. ఈ అంశం మీద బ్రిఫాల్ట్ ఎంతో విషయ సేకరణ చేశాడు. మానవ సంస్కృతిలో ప్రతి దశలోనూ చాలా తెగలలోనూ దీనికి సంబంధించిన వస్తు సామాగ్రి ఆయన పోగుచేశాడు. రుతు రక్తం ఆగిపోయిన తరువాత గర్భకోశంలో మిగిలిన రక్తం నుంచి శిశువు తయారవుతుందని అరిస్టాటిల్, ప్లినీ ఇంకా అనేకానేక ప్రాచీన మధ్య కాలపు ప్రకృతిక వాదులు భావించేవారు. ఇది జీవ రక్తం. అందుకనే రక్తాన్ని విశిష్ఠ వ్యక్తులను గుర్తించే సాధనంగా మార్చారు. ఆ

రక్తం రుతురక్తం కావచ్చు, లేదా మామూలు రక్తం కావచ్చు, లేదా ఎర్రని ద్రవ పదార్థం ఏదైనా కావచ్చు. రక్త చిహ్నం ముఖ్యం. అలాగే విధి నిషేధాలలో ఉన్న సందిగ్ధత కూడా వ్యక్తమవుతుంది. రక్తం పులమబడిన వస్తువును స్పృశించరాదనే నిషేధం, అదే వస్తువు ప్రాణశక్తిని ఇస్తుందనే నమ్మకం ఒకేసారి దొరుకుతాయి. బహిష్టయిన స్త్రీలు రుతురక్తాన్ని వంటిపై పులుముకోవడం ప్రపంచంలో చాలా చోట్ల సంప్రదాయం. అలా పులుముకున్న స్త్రీ పురుష స్పర్శకు నిషిద్ధం. అదే సందర్భంలో స్త్రీలు తమ సామర్థ్యాన్ని పెంపొందించుకుంటారనే నమ్మకం కూడా ఇమిడి ఉంది. వివాహ సందర్భంలో వధువు నుదుట ఎర్రని బొట్టుపెడతారు. అంటే ఆమె ఇతరులకు నిషేధము భర్తకు మాత్రమే చెందినది అని భావం. అంటే తన భర్తకే సంతానాన్ని కంటానని వాగ్దానం చేసినట్టు లెక్క. అయితే ఆ బొట్టు తరువాతి రోజుల్లో అలంకార మయిందనుకోండి. బంటూ జాతిలో ఒక తెగవారి (వలంగే) స్త్రీలు అందరూ ఒక్కొ కుండెడు ఎర్రసుద్దరంగు తమ ఇంట్లో పెట్టుకుంటారు. ఆ రంగు స్త్రీ జాతికి పవిత్రము. ఉత్సవ సందర్భాల్లో స్త్రీలు ఆ రంగును మొఖాలకు పులుముకుంటారు. వంటికి రాసు కుంటారు. ఈ క్రింది సందర్భాల్లో ఆ రంగు అవసరం ఉంటుంది. ప్రసవించిన తరువాత తల్లికీ బిడ్డకూ కూడా ఆ రంగు వేస్తారు. శిశువు బ్రతకడానికీ తల్లి పునర్జీ వించడానికీ ఆ రంగే కారణమని నమ్ముతారు. కన్య వధువుగా మారే సమయంలో ఆపాదమస్తకం ఆ రంగును పులుముతారు. అంటే ఆమె పునర్జన్మ నెత్తినట్లుగానూ, ఫలవంతమవుతుందనీ నమ్మకం. అలాగే భర్త మరణానంతరం దుఃఖానికి కేటాయిం చిన సమయానంతరం విధవ జ్వాలలను దాటి అదే రంగును ధరిస్తుంది. అంటే ఆమె మృత్యు పంకాన్నుంచి తిరిగి వచ్చిందన్నమాట.

రక్తవర్ణం అంటే జీవ పునరాగమనం. అందుచేతనే ఉత్తర పురాతన శిలా యుగములోనూ, నూతన శిలాయుగంలోనూ పాతిపెట్టబడిన అస్థికలకు ఎర్రరంగు పులిమారు. ఈ సంజ్ఞాభావం మరో చిన్న వివరణ ఇస్తే పూర్తిగా అర్థం అవుతుంది. అక్కడ శ్మశానాల్లో దొరికిన అస్థి పంజరాలను మడతబడి ఉండడమో లేదా గర్భస్థ శిశువువలె తీర్చి ఉండటమో గమనించదగిన విశేషం. జీవ వర్ణాన్ని (రక్తాన్ని) పులిమి గర్భస్థ శిశువులాగా పడుకోబెట్టడం కంటే ప్రాచీన మానవుడు చనిపోయిన జీవికి పునర్జన్మను ఇచ్చే మార్గం వేరే ఏముంటుంది?"

ఈ పురాతన విశ్వాసానికి అవశేషంగా మిగిలిన రెండు ఉదాహరణలు భారత దేశంలో తరువాతి కాలంలో వచ్చిన మతాలనుంచీ తీసుకుందాం. బెంగాల్‌లో "తొలకరి వాన సందర్భాన భూమాత బహిష్టయి ఫలదీకరణకు సిద్ధపడుతుందని నమ్ముతారు. ఆ సమయంలో దున్నుట, విత్తుట మొదలైన వ్యవసాయ కార్యక్రమాలన్నీ కట్టిపెడతారు." ఆ రోజున జరిపే మతోత్సవానికి "అమ్మువచి" అని పేరు. అలాగే తిరువాన్కూరు ప్రాంతంలో "గుళ్ళల్లో అప్పుడప్పుడు జరిపే ముఖ్యమైన ఉత్సవమొకటుంది. 'త్రిప్పు

కరత్తు' అని దాని పేరు. లేదా 'శుద్ధి ఉత్సవం'. అది దేవి బహిష్టుకు సంబంధించిన వ్యవహారం. సంవత్సరానికి ఎనిమిది నుంచి పదిసార్లు జరుగుతుంది ఈ ఉత్సవం. దేవి లోహ విగ్రహానికి చుట్టిన వస్త్రం ఎర్రగా దాగులుపడి ఉండటం—అంటే సరిగ్గా బహిష్టులాగే—గమనిస్తారు. ఎర్రదాగులతో మాసిపోయిన ఆ వస్త్రాన్ని 'వంజి పూళ' లేక 'తళగూర్ పట్టి' కుటుంబాల స్త్రీలకు పరిశీలన నిమిత్తం పంపిస్తారు. వారు ఔనని చెప్పిన తరువాత దేవి విగ్రహాన్ని ప్రత్యేకమైన చావిట్లోకి మారుస్తారు. అసలు పూజలు జరిపే ఆలయాన్ని కొద్దికాలం మూసేస్తారు. దేవి వాడేసిన వస్త్రాన్ని చాకలమ్మకిస్తారే గానీ, దేవికి తిరిగి వాడరు. పవిత్రతను సంతరించుకున్న ఆ వస్త్రంపై చాలామంది మక్కువ చూపుతారు"—(బ్రిఫాల్ట్). చుంగనూరులో కూడా పార్వతీదేవి బహిష్టుకు ఎంతో ప్రాముఖ్యత నిస్తారు. అస్సాంలోని కామాఖ్యదేవి విషయంలో కూడా ఇలాగే జరుగుతుంది. ఉత్పత్తి, పునరుత్పత్తి క్రమాలలో మహత్తు కలదన్న నమ్మకమే తంత్రవాదానికి మూలం అయిఉంటే రుతు రక్తానికి కూడా ప్రత్యేక ప్రాముఖ్యత ఉండటం సహజమే కదా. తాంత్రికులలో దానికి (రుతు రక్తానికి) ఒక సంజ్ఞానామం ఉంది. సామాన్యంగా దాన్ని 'కుసుమ' లేదా 'పుష్ప' అంటారు. కొన్నిసార్లు దాన్ని 'ఖపుష్ప' అని కూడా అంటారు. వృక్ష సంతతితో ఉన్న గాఢ సంబంధాన్ని ఈ పదావళి తెలియజేస్తుంది. కుసుమము లేక పుష్పము అంటే అర్థం పువ్వు. మొక్క కాయలు కాస్తుంది. స్త్రీ జననాంగము బిడ్డల్ని కంటుంది కదా. అందుకనే స్త్రీ జననాంగాన్ని లత (అంటే మొక్క) అంటారు. అలాగే కాయకు ముందు పువ్వు (గర్భానికి ముందు బహిష్టులాగా).

అందుచేతనే రుతు రక్తాన్ని 'కుసుమ' లేదా 'పుష్ప' అని పిలుస్తారు. రుతురక్త విషయంలో తంత్ర సాహిత్యం అనేక సూక్ష్మాంశాలను స్పృశిస్తుంది. వివిధ రకాల స్త్రీల రక్తాలకు భిన్నమైన పేర్లుంటాయి. అది వేరే కథ. కుంకుమను వాడటం తమ దుస్తులను రక్తవర్ణంలో ముంచడం లాంటి తాంత్రికాచారాలకు పై నమ్మకానికి ప్రత్యక్ష సంబంధం ఉంది. ఇది మనం గుర్తుంచుకోవాలి. ఇప్పుడు ఈ నమ్మకం కేవలం మూఢనమ్మకంగా కరుడు కట్టింది. ఆ విషయం పై తాంత్రికుల వాదాలన్నీ మన అభిరుచులకు జుగుప్సాకరంగా కనబడతాయి. అలాగే ఏదో ప్రాచీన విశ్వాసం ఈనాడు మూఢనమ్మకంగా తోచటం ఆశ్చర్యం కాదు. ఇది సాంకేతిక శాస్త్రం విజ్ఞాన అభివృద్ధి వలన సాధ్యమయింది. ఏమైనప్పటికీ రుతు రక్తానికి ఆపాదించబడే అపవిత్రతకు మూలం మరో అంశంలో ఉంది. ఇది ఒక కొత్త మూఢనమ్మకం పాత మూఢనమ్మకాన్ని తోసి పుచ్చడమే. మనకున్న పితృస్వామిక ఆలోచనల వల్ల అలవాట్ల వల్ల రుతురక్తాన్ని రాగ రహితంగా చూడలేకున్నాము.

పంచ 'మ' కారాలు

ఒక తాంత్రిక గ్రంథం 'ఓ దేవీ ఎవరైనా ఐదు (పంచ) లేకుండా చండీ మంత్రాన్ని ఎలా జపించ గలరు? మరో గ్రంథం 'ఓ దేవీ పంచ 'మ' కారములు దేవతలకు ప్రియమైనవి.' అలాగే అన్ని గ్రంథాలు పంచ 'మ' కారాలకు ఎంతో ప్రాముఖ్యతను ఇచ్చాయి. అంత పవిత్రంగా భావించే పంచ 'మ' కారాలు: మద్యము మాంసము, మత్స్యము, ముద్ర (ఉడికించిన గోధుమ), మైథునము (లైంగిక సంప ర్కము). ఈ పదాలన్నీ 'మ' అనే అక్షరంతో ప్రారంభమవుతాయి కాబట్టి వీటిని పంచ 'మ' కారాలంటారు.

నిజమే ఈ జాబితా భీకరంగానే ఉంది. తంత్ర వాదానికి బలం చేకూర్చాలనిగానీ, సమర్థించాలని గానీ ప్రయత్నించిన ఆధునిక పండితులకు పంచ "మ"కారాలు కొరక రాని కొయ్య. దీన్ని మార్మికం చెయ్యాలనే ప్రయత్నాలు జరిగాయి: పంచ "మ" కారాల పరమార్థం చాలా సూక్ష్మంగా ఉంటుంది. లేదా గుప్తంగా ఉంటుంది. తంత్రమతంలోకి ప్రవేశించని వారికి అది అర్థం కాదు. అసలు కొందరు ఈ ఆచారాలన్నీ సామాన్యులకు కాదనీ, ఆధ్యాత్మికంగా ముందుకు వెళ్ళిన వారికే వీటిని విధించారనీ లేదా పంచ'మ'కార సంప్రదాయాన్ని క్లిష్టమైనదనీ ప్రమాదకరమైనదనీ— కత్తిపై నడకకంటే, పులులతో సహవాసం కంటే క్లిష్టమైనదనీ—అంటారు. ఇలాంటి సబబులు మనకనవసరం. అందులో అగుపించే అసందర్భాలే వాటిని సమర్థించే పరిస్థి తిలోని బలహీనతను బయట పెడతాయి. ఈ పురాతన ఆచారాలను మెచ్చుకోడానికిగానీ, సమర్థించడానికిగానీ, ప్రస్తుతం అభివృద్ధి చెందిన సాంకేతిక శాస్త్రం, విశదీకృతమైన ప్రకృతి సూత్రాల విజ్ఞానమూ అడ్డు వస్తాయి. కానీ, వాటిని అర్థం చేసుకోవటం అవసరం. మనం మన 'పురాతన' పూర్వీకుల దృష్టిని తెలుసుకుని ఆ దృక్పథం నుంచీ ఈ అంశాలను చూడకపోతే అర్థం కావడం సాధ్యం కాదు. అప్పుడే వ్యవసాయం కనుగొనబడింది. నాగరికత వైపు పురోగమనం మొదలౌతోంది.

పంచ 'మ' కారల్లోనూ మద్య, మైథునాలను గురించి ఆలోచిద్దాం. ఒక సమ కాలిక పండితుడు ఇలా అన్నాడు: "మాంసము, మత్స్యము, ముద్ర వీటికి అభ్యంతరమూ ఉండనక్కరలేదు. కానీ, మద్యము మైథునము మతాచారంలో భాగాలెలా అవుతాయి అనేది సమస్య." కానీ తాంత్రికులలో ఈ రెంటి ప్రాముఖ్యత విషయంలో కచ్చితమైన దృక్పథం ఉంది. ఉదాహరణకి మద్య ప్రయోగం లేకుండా సాధన ఉండ జాలదు. ఒక గ్రంథం ఇలా చెబుతుంది. "మద్యం లేకుండా ఏ సిద్ధీ ఉండదు. అందుచేత దానిని జాగ్రత్తగా ఆస్వాదించాలి. అలాగే ఆమె చేత కూడా తాగించాలి. అప్పుడే మంత్రో చ్చాటన చేయాలి." ఎలా చూసినా దీన్ని నాగరిక ప్రజల తత్వంగా అంగీకరించలేము. కానీ, ఈనాడు మిగిలి ఉన్న ప్రాచీన మానవులను గురించి మనకు తెలిసిన విషయాల

వెలుగులో దీన్ని అర్థం చేసుకోవాలి. ఓరియోన్‌లు ఊడ్పు ఊడ్చే ముందు భూమిపై బియ్యంతో తయారైన మద్యాన్ని చిలకరిస్తారు. బైగా జాతివారు అడివిని నరికి వ్యవసాయం చేయాల్సిన పొలం సరిహద్దులు నిర్ణయించి అప్పుడప్పుడూ గ్రామపు పొలిమేర చుట్టూ మద్యాన్ని చిలకరిస్తూ తిరుగుతారు. ఈ కార్యక్రమాన్ని బైగా మాంత్రికుడికి (పురోహితుడికి) అప్పజెప్పుతారు. దానిని నిర్వర్తిస్తూ అతను మద్యం సేవిస్తాడు. అందువలన అతనికి గొప్ప మహత్తు సంక్రమిస్తుందని— అర్ధ దైవశక్తి(క్రూక్)—భావిస్తారు. మాహువావృక్షం చుట్టూ గోండులు జరిపే తంతులో మద్యం మహత్తును ప్రసాదించగలదనే విశ్వాసం ఇమిడి ఉంది. వారు మాహువా వృక్ష భాగాన్నించి మద్యం తయారు చేసుకుంటారు. ఆ మద్యాన్ని మత సంప్రదాయాల్లోనూ గృహసంప్రదాయాల్లోనూ ఉపయోగించుతారు. పొలాల్లో తెగుళ్ళు రాకుండా చూడడానికీ, భూసారాన్ని రక్షించడానికీ మద్య ప్రయోగాన్ని ఒక తంతుగా నిర్వర్తిస్తారు. మద్యాన్ని మహిమ గల దానిగా భావించటానికి కారణం ఏమిటి? ప్రాచీన ఆలోచనా సరళిలో రక్తం లాగే మద్యం కూడా జీవదాన సామర్థ్యం కలదే. ఈ విషయం రెండు రకాల ఉదాహరణలలో రుజువవుతుంది. మొదటి రకంలో మరణాన్ని నిరోధించడానికి మద్యం ఉపయోగపడుతుంది. రెండో రకంలో మద్యం జన్మ (పునర్జన్మను)ను ఖాయం చేస్తుంది. ఈ క్రింది ఉదాహరణలో మద్యం మరణాన్ని నిరోధించటం చూడవచ్చు. ఎవరైనా చనిపోతే త్రాగటం అలవాటుగా ఒక ఆచారం ఐర్లండులో ఇప్పటికీ ఉంది. ఇక చావు తరవాత ఉపవాసం ఉండటం, చిత్తుగా తాగటం వెస్ట్ ఆఫ్రికాలోని 'ట్షి' తెగవారికి ఇప్పటికీ అలవాటు. దుఃఖితులంతా మత్తెక్కి ఉంటారు. యోరూ బాల విషయంలోనూ అంతే. అయితే శవ సంస్కారానంతరం మాత్రమే మద్యపానం ముఖ్యాంగంగా మారుతుంది. వూల్వాఇండియన్‌లలో శవ సంస్కార సందర్భంగా 'మిషా' పానం జోరుగా సాగుతుంది. చనిపోయిన వారి ఇంటి నుంచి తాగుతున్న ప్రదేశానికి దూదితో ఒక తాడులాంటిదాన్ని సాగదీస్తారు. (టెలిగ్రాఫ్ తీగలాగ) అది సమాధి స్థలానికి కూడా కొనసాగుతుంది. బంగాలా మనిషి చనిపోగానే అతని కుటుంబానికి చెరకు సారా విపరీతంగా వస్తుంది. నృత్యము, మదుపానము మూడు నాలుగు రాత్రుళ్లూ పగళ్లూ లేదంటే మద్యం ఉన్నంత కాలం కొనసాగుతాయి. గయానా ఇండియన్లు కూడా తద్దినపు విందులో తాగి తందనాలాడుతారు. షిన్‌యై తెగవారిలో పోంబె అనే ప్రాంతపు బీరు శవ సంస్కారానంతరం జరిగే కార్యక్రమాల్లో ప్రముఖంగా ఉంటుంది. బోనా అనే ఉత్సవం జరపడానికి పెద్ద ఎత్తున బీరు తయారవుతుంది. సమాధిపైన రంధ్రాలు చేసి అందులో 'పోంబె' (సారా)పోస్తారు. ఆ సమాధి ఉన్న ఇంటి ముందు దుఃఖితులు పోంబెతో చేతులు కడుక్కుంటారు. ఊరేగింపు ముగిసిన తరువాత మృతుని భార్యలలో ఒకామె (ఆమెను ముసిమో అంటారు. అంటే దేవత) ముసిమో తలను కేలికోతో కప్పుకుని పోంబె కోసం అరుస్తూ ఉంటుంది. ముసుగు క్రింద తాగుతుంటుంది. పెద్దభార్య ఇంటిముందు పెద్దగొయ్యి తవ్వి చక్కగా సిమెంట్

చేస్తారు. ఆ గోతి నిండా మద్యం పోస్తారు. చంచాగానీ, పాత్రగానీ అవసరం లేకుండా అక్కడున్నవాళ్లంతా ఆ మద్యం తాగుతారు. తరువాత జరిగే విందులో పోంబె, మాంసముంటాయి. భారతదేశంలో కూడా ఈ అలవాటు ఏమీ వింత కాదు. అందులోనూ దళిత జాతులని పిలువబడే వారిలో ఇది తప్పనిసరి. ఈ అలవాటు మృత్యువుకు దూర మవటానికి ప్రాణం పునరాగమనానికి ప్రయోగించే కర్మకాండ. భారతదేశంలో తయారయే ప్రాంతీయ మద్యాలలో ఒక దాని పేరు 'సంజీవని' లేదా 'మృత సంజీవని' (అంటే చనిపోయిన వారిని బతికించేది). ఈ నమ్మకమే తంత్రశాస్త్రంలోని 'సాధక ప్రవేశ' (అభిషేక) కర్మకాండలో మద్యాన్ని ఉపయోగించటంలో స్పష్ట పడుతుంది. మరణమూ, పునర్జన్మ ఇందలి సారాంశం. పసివాడు పసివాడుగా చనిపోతాడు, వ్యక్తుడుగా తిరిగి జన్మిస్తాడు· అందుచేతనే "జీవదానశక్తి గల" మద్యం ఈ కర్మ కాండలో ప్రముఖస్థానాన్ని ఆక్రమించుతుంది. అతి ప్రాచీన సమాజంలో రజస్వల కావడం, పెళ్ళి, అంటే పునరుత్పత్తికి తయారవడం వెంట వెంటనే జరుగుతాయి. అందుచేతనే పెళ్ళి తతంగాలలో మద్యం ముఖ్యపాత్ర వహిస్తుంది.

"తిప్పేరా ప్రాంతపు పెళ్ళిళ్ళలో వధువుకు ఆమె తల్లి ఒక గ్లాసుడు మద్యం ఇస్తుంది. వధువు ఆ గ్లాసుతో వరునివద్దకు వెళ్ళి అతని తొడపై కూర్చుని కొంత మద్యం తాను తాగి మిగిలింది అతనికి ఇస్తుంది.....తానా ప్రాంతపు నకిరీ కుంభీలలో పెళ్ళి తంతు పూర్తికాగానే ఆ జంటకు మద్యం ఇస్తారు. కియోంతా తెగలో వధువు తరపు బాలికలు ఊరి వెలుపల వరుని, వరుని బృందాన్ని వెదురు వాసం అడ్డంగా పెట్టి నిలుపుతారు. వరుడు ఆ బాలికలతో కలసి సౌభ్రాతృత్వ ప్రేమకు చిహ్నంగా మద్యపానం చెయ్యాలి. ఆ తరువాతనే అతనిని గ్రామంలోకి ప్రవేశించనిస్తారు. మొరాకో పెళ్ళిళ్ళలో పురోహితుడే జంటకు ఆశీర్వాదంతో పాటు మద్యం కూడా ఇస్తాడు. ఇద్దరూ తాగేసిన తరువాత ఆ గ్లాసుని నేలకు కొట్టి పగులగొడతాడు పెళ్ళికొడుకు. ఇందులో సూక్ష్మార్థం ఉంది. "మళ్ళీ ఆ గ్లాసు అతుక్కునేవరకూ జంట విడిపోకూడదని కోరిక." లార్కాలులో ఇరు పక్షాల వారికి చెరొక బీరు ఇస్తారు. వారు తమ పాత్ర లోని బీరు పరస్పరం కలుపుకొని తాగుతారు. దీనితో పెళ్ళి తంతు ముగుస్తుంది. మొలాకస్, జపాన్, బెంగాల్, బ్రెజిల్, రష్యా, స్కాండినేవియా ఇంకా యూరపు లోని అనేక ప్రాంతాల్లో పెళ్ళిళ్ళకు వధూవరుల జంట ద్రాక్ష సారాయనో, బీరునో, ఒకే పాత్రలో తాగుతారు. భేణీ-ఇజ్రాయల్ పెళ్ళిళ్ళలో వరుడు మద్యాన్ని వధువు నోటిలో పోస్తాడు. కొరియా, చైనాలలో వధూవరులు రెండు పాత్రలలో తాగుతారు కాని, ఆ పాత్రలు రెండూ ఎర్రదారంతో కట్టబడి ఉంటాయి. క్రైస్తవ దేశాలలో మద్య పానం పెళ్ళి తంతు నుండి ప్రత్యేకంగా జరుగుతుంది. పెళ్ళి అయిన తరవాత జంటకు ద్రాక్ష సారాయిని చర్చి ఇస్తుంది. వెంటనే తాగేస్తారు. గోండు జాతివారిలో వధూవరుల తండ్రులు కలసి తాగుతారు."— (మతము, నీతి, విజ్ఞాన సర్వస్వము).

మద్యము పునరుత్పత్తి వాంఛను ఉద్దీపింపచేస్తుందనే నమ్మకం బహుశా ఈ సంప్రదాయానికి కారణం కావచ్చు. సంతాలుల సృష్టికథ ఇందుకు ఉదాహరణగా చెప్పుకోవచ్చు.

"హరం, అయో, అనే పేర్లుగల అబ్బాయి అమ్మాయి మొట్టమొదటగా రెండు పక్షి గుడ్లనుండి బయటకి వచ్చిన మనుషులు. వారికి బట్టలు లేవు. కాని, వారికి సిగ్గనిపించలేదు. ప్రశాంతంగానే జీవించే వారు. కాని వారికి సంతానం కలుగలేదు. అందుచేత ఒకరోజున లితా అనే వారి పితృ దేవత (బోంగా) వారి వద్దకు వచ్చి ఇలా అన్నాడు: "పిల్లల్లారా మీరెక్కడ ఉన్నారు? ఎలా ఉన్నారు? మిమ్మల్ని చూసిపోదామని వచ్చాను. మీరు బాగున్నట్టుగానే ఉన్నారే? మీరింతవరకూ చూడని రుచి, ఆనందం ఒకటుంది. బీరు తయారుచేసుకోండి. చాలా మధురంగా ఉంటుంది." తరవాత వారికి బీరు తయారుచేసే పద్ధతి నేర్పాడు. ముగ్గురూ అడవిలోకి వెళ్ళారు. లితా వారికి కొన్ని చెట్ల వేర్లు చూపించాడు. ఆ ఇద్దరూ ఆ వేళ్ళు తవ్వి పైకి తీశారు. బీరు చేయడం నేర్చుకున్నారు. లితా వారితో ఇలా అన్నాడు: "ముందు 'లితా' కోసం కొంత బీరు నేలమీదపోసి తరువాత మీరిద్దరూ త్రాగండి. రేపు మళ్ళీ వచ్చి మిమ్మలను చూస్తాను". తరువాత వారు ఇద్దరూ ఆకులతో మూడు పాత్రలు చేసి బీరుతో నింపారు. ఒక పాత్రలో బీరు నేలమీదపోశారు. మిగతాది తాగేశారు. వారు తాగుతూనే రమించడం మొదలు పెట్టారు. తాగి, తాగి మత్తు ఎక్కిపోయింది. కలిసి పడుకున్నారు. ఉదయాన హఠాత్తుగా లితా వచ్చాడు. వస్తూనే "ఏమి పిల్లలూ ఇంకా లేవలేదా? మేల్కోండి" అన్నాడు. వారికి స్పృహరాగానే నగ్నంగా ఉన్నట్లు గమనించి సిగ్గుపడ్డారు. "తాతా మాకు సిగ్గేస్తుంది. మేము ఇద్దరమూ నగ్నంగా ఉన్నాము. రాత్రి బీరుత్రాగి మత్తెక్కి ఏదో చెడ్డ పనిచేశాం అన్నారు." లితా పరవాలేదని చెప్పి నవ్వుకుంటూ వెళ్ళిపోయాడు. తరువాత వారికి ఏడుగురు మగపిల్లలు, ఏడుగురు ఆడపిల్లలు కలిగారు. (ఏషియాటెక్స్ సొసైటీ పత్రిక బెంగాల్). ఈ కథ అర్థం స్పష్టమే. తొలి మానవుల జంట మద్యాన్ని కనుగొనడంతో పునరుత్పత్తి క్రియ మొదలయ్యిందన్నమాట. అంటే ప్రాచీన మానవుని ఆలోచన ప్రకారం మద్యం మృత్యువుని తప్పించుకోవడానికి మాత్రమే కాక నూతన జీవసృష్టికి కూడా పనికొస్తుందని ఊహ. రక్తంలాగే మద్యం కూడా జీవతత్వం అన్నమాట. మద్యం కలిగించే మానసిక, భౌతిక ఫలితాలు ఈ దృక్పథానికి ఎంతవరకూ కారణమో పరిశీలిస్తే బాగుంటుంది. మత్తు అనేది మామూలు స్థితికి భిన్నమైన జీవాన్ని ఇచ్చినట్లు భ్రమ కలగవచ్చు. అందుచేతనే చైనాలోని పూజారులు (షామానులు) రసాయనికంగా ఆవేశం కలిగించడానికి తరచు మద్యాన్ని వాడతారు. బ్రిఫాల్ట్ చాలా ఉదాహరణలు ఇస్తాడు. ఇవన్నీ మద్యానికున్న మహత్తుపట్ల వున్న ఆదిమ విశ్వాసం నుంచి వచ్చిన భావజాలం. ముఖ్యంగా మద్యం ప్రసాదించే జీవసత్వం తూసాత్వాన్ని పెంపొందించగలదని విశ్వ

సించడంలోనే భూమిపై మద్యాన్ని జల్లే తంతు మొదలయిందనవచ్చు. తాంత్రికులు మద్యాన్ని ముఖ్యాంశంగా తీసుకున్నందుకు తార్కిక కారణం ఇక్కడ లభిస్తుంది.

తంత్రవాదాన్ని సమర్థించే మన సాంప్రదాయిక పండితులు మద్య మాంసాలను తాంత్రికులు వాడడం పట్ల వైదిక ఆచారాల ప్రసక్తితో సబబులు చూపిస్తారు. మాంసము, పులిసిన కల్లు వీటి వాడకం వైదిక ప్రజలలో సామాన్యమే కాక వారి క్రతువులలో కూడా ఈ రెంటికీ స్థానం ఉందని ఆ పండితులు చెబుతారు.

వైదిక ప్రజలు వాడే మధువు పేరు సోమా. వైదిక సాహిత్యం అంతా దానికి ముఖ్యస్థానం ఇచ్చింది. అలాగే సోమా ఒక వైదిక దేవత కూడా. సోమయాగమనే క్రతువు కూడా ఉంది. చిత్రమేమిటంటే ఈ మద్యాన్ని మృత్యునిరోధకమైన శక్తిగా వైదిక సాహిత్యం భావిస్తోంది. సోమపానం చేసి అమర్త్యుడు నయ్యానని వైదిక కవి అంటాడు. సురా అనే మరో ముఖ్యమైన మత్తుపానీయం ఉంది. తరువాతి కాలంలో ఈ పేరును అన్నిరకాల మద్యాలకి ఉపయోగించారు. బహుశా అది సోమ పానీయం కంటే ఘాటైనదై ఉండాలి. అలాగే క్రతువులకే పరిమితమై ఉంటుంది. 'వాజపేయము', 'సౌత్రమణి' ఇంకా మరికొన్ని వైదిక క్రతువుల్లో సురకు స్థానముంది. వైదిక సాహిత్యంలో భూసారపు అభ్యుదయానికి సాగించే క్రతు కార్యక్రమాలకు సురతో గాఢ సంబంధం కనబడుతుంది. ఈనాటి ఉన్నత వేద పండితులంతా దీనిని గుర్తించారు సురను ఒక క్రతు భాగంగా ఉపయోగించడంలోని విశేషము ఏమిటి? ఆధునిక తాంత్రిక పండితులు అనుకుంటున్నట్లు తాంత్రికుల పంచతత్వ భావానికి వేదానుమతి ఉందా? అలాంటి అభిప్రాయం అసంబద్ధం. తాంత్రిక పంచ'మ' కారాల్లో మద్యం కేవలం స్త్రీ సత్వపు ప్రాముఖ్యతకు మాత్రమే సంబంధించిన క్రతువులో భాగం. అసలు వైదిక తాంత్రిక దృక్పథాలు మౌలికంగా భిన్నమైనవి. అందుచేత వైదిక సంప్రదాయం ఆధారంగా తాంత్రిక తతంగాలను సమర్థించడం సాధ్యపడదు. అయితే వైదిక సాహిత్యంలో ఉదహరించబడ్డ సుర, సోమ, పానాల ప్రసక్తికి వేరే అర్థం ఉంది. మిగతా వైదిక సంప్రదాయాలలాగానే వేదకాలపు ప్రజల ప్రాచీనావశేషాల్లో అది ఒకటి. వేదకాలపు ప్రజలు ముఖ్యంగా పశు పోషణపై ఆధారపడి బ్రతికినవారు. అందు చేత భూసార వృద్ధికోసం చేసే క్రతువులూ తతంగాలూ వారికంత తీవ్రమైనవి కావు. అవి వ్యవసాయం చేసేవారికి అవసరం. మహిమల పట్ల విశ్వాసం, మహిమల నుంచి వచ్చే ఫలితాల పట్ల నమ్మకం తొలి వ్యవసాయ దశలో ముఖ్యపాత్ర వహిస్తాయని మనం ఇదివరకే గమనించాం. అందుచేతనే మద్యపానానికి తంత్రవాదంలో ఉన్నంత ప్రాముఖ్యత వేదకాలంలో ఉండటానికి వీలులేదు. తొలి వేదకాలంనాటి ప్రజలు సోమ, సుర పానాలకు ఇప్పటికీ భారతదేశంలో ఒరోన్ తెగవారు, బైగా తెగవారు ఇచ్చిన ప్రాముఖ్యతనే సాగించేవారు. అది వైదిక సాహిత్యపు ప్రాచీన విశ్వాసాల అవశేషం మాత్రమే. చిత్రమేమిటంటే హీన కులజులుగా చలామణి అవుతున్న మన దేశపు

ప్రజలు కొందరు చావు సమయంలోనూ, పెళ్ళి సమయంలోనూ కూడా మద్యపానానికి ప్రాముఖ్యతనిస్తూ ప్రాచీన వేదకాలపు నమ్మకాలకు అనుగుణంగా ప్రవర్తిస్తున్నారు. క్రింది కులాల వారిని చులకన చేసే బ్రాహ్మణ మతంవారు ఆ సురాపాన ఆచారాన్ని వెయ్యినోళ్ళ ఉగ్గడిస్తున్నారు, సమర్థిస్తున్నారు. పంచ'మ' కారాల్లో మరోటి 'మైథునము' అంటే లైంగిక సంపర్కము. యూరప్‌లోని వసంతోత్సవము—వేసవి పండుగలను—గురించి మాట్లాడుతూ ఫ్రేజర్ ఇలా అంటాడు: "ఈ ఉత్సవంలో కనబడే విచ్చలవిడి తనమూ, పోకిరితనమూ ఏదో పొరపాటున వచ్చిన మితిమీరిన లక్షణంకాదనీ ఒకప్పుడు ఇవన్నీ ఒక క్రతువులో ముఖ్యమైన భాగం అని మనం భావించడానికి అవకాశాలెక్కువ ఉన్నాయి. అలాగే ఈ ఉత్సవాలు జరిపేవారు చెట్లకు, మొక్కలకు జరిపే పెళ్ళిళ్ళు మానవ లైంగిక సంపర్క ప్రమేయం లేకుండా ఫలప్రదం కావని నమ్మేవారు అని కూడా మనం భావించవచ్చు." ఈ ప్రాచీన నమ్మకాన్ని తొలినాటి రూపులో నాగరికమైన యూరపులో చూడజాలమని ఆయన అన్నాడు. కానీ, ప్రపంచంలో ఇతర ప్రాంతాల లోని అనాగరిక జాతులు భూమి సారాన్ని వృద్ధిచేసే సాధనంగా మానవ లైంగిక సంపర్కాన్ని కావాలనే జరుపుతారు. అలాంటి ఆచారాల క్రతువుల అవశేషాలు యూరపులో క్లుప్త రూపంలో కనబడతాయి. లైంగిక చర్యకు గర్భధారణకు ఉన్న సంబంధాన్ని గుర్తించిన మానవ జ్ఞాన దశను ఈ ఆచారం ప్రతిఫలిస్తుంది. మానవుల సారశక్తిని ఫలదీకరణంచేసే లైంగిక చర్య, దాని మహత్తు వల్ల భూ సారాన్ని కూడా వృద్ధి చేస్తుందని ఈ సంప్రదాయంలో ఇమిడి ఉన్న తర్కం. ఫ్రేజర్ మరికొన్ని ఉదాహరణలు చెప్పాడు. మధ్య అమెరికాలోని పైపిల్ జాతివారు విత్తడానికి ముందు నాల్గు రోజులు లైంగిక సంపర్కాన్ని ఆపేశేవారు. 'విత్తడానికి ముందు రాత్రి పూర్తిగా కామ క్రీడలలో పాల్గొనడానికి వీలుగా అలా చేసేవారు. మొదటి విత్తనాలు నేలమీద పడే క్షణంలోనే రతి కార్యం జరపడానికి ప్రత్యేకంగా మనుషులను కూడా వినియోగించేవారు. ఈ లైంగిక క్రీడ ఒక విధి. అలా కాకపోతే విత్తనము జల్లే హక్కు కోల్పోవాలి. జావాలో కొన్ని ప్రాంతాలలో పంట చేను కోతకు వచ్చినపుడు రైతులు తమ తమ భార్యలను పొలాల్లోనే రమించేవారు· తత్కారణంగా కాపు బాగా కాస్తుందని నమ్మకం. యూరపు రైతుల ఆచారాలు కొన్ని ఈ నమ్మకానికి చిహ్నాలుగా మిగిలిపోయాయి. జర్మనీలో కొన్నిచోట్ల పంట నూర్పిడిలో పాల్గొన్న స్త్రీలు, పురుషులు కలసి పొలాలలో దొర్లుతారు యుక్రెయిన్‌లో వివాహితులు జంటలుగా విత్తిన పొలాలలో పడుకుని దొర్లుతారు. బ్రిఫాల్ట్ కూడా ఈ సంప్రదాయం కొన్ని సాంస్కృతిక దశల్లో సర్వత్రా ఉండేదని భావిస్తాడు. ఇక్కడ క్రతు సంబంధమైన రతి క్రీడను గురించి ఒక సంగతి చెప్పకోవాలి. ఈ సంప్రదాయం కొన్ని సందర్భాలలో పురాతన లైంగిక కమ్యూనిస్టు వ్యవస్థను జ్ఞప్తికి తెచ్చుకునే ఉత్సవం కూడా కావచ్చు. (మూకుమ్మడి పెళ్ళిళ్ళు లేదా సామూహిక లైంగిక సంపర్కాలు) నాగరిక

పరిశీలకులకు ఇదేదో లైంగిక విచ్చల విడి తనంగా కనబడవచ్చు. కాని అసలు సంగతి అది కాదు. "ఈ ఉత్సవాలను కామోద్రేకాల ప్రతి రూపంగా భావించడం అన్యాయం. భూసార వృద్ధికి, మానవ సంక్షేమానికి అవసరమని భావించి పవిత్రంగా, నిర్భయంగా ఏర్పాటుచేసిన క్రతువులే అవి"—(ఫ్రేజర్). బ్రిఫాల్ట్ కూడా సాంప్రదాయిక అనుమతి ఉన్న ఈ క్రతువులు విచ్చలవిడి తనాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకుని కాక ఉన్నతమైన లక్ష్యం కోసమే ఏర్పడ్డాయని అభిప్రాయపడ్డారు. కొన్ని ఉదాహరణలు : పెరూలో ఫల్టా తోటలు పంట తరుణానికి వచ్చినపుడు కొద్ది రోజులపాటు ఉపవాసాలు, రతి క్రీడ మానుకొనడం సంప్రదాయంగా వస్తూంది. ఆ తరువాతనే ఉత్సవం. పురుషులు, స్త్రీలు నగ్నంగా సమావేశం అవుతారు. పరుగుపోటీ పెడతారు. పురుషులు తనకు దొరికిన స్త్రీని సంభోగిస్తాడు. చిలీ, నికరాగువా మొదలయిన చోట్ల మెక్సికోలోని కొన్ని జాతుల్లోనూ సంవత్సరానికి ఒకసారి ఇలాంటి లైంగిక స్వేచ్ఛ ఉత్సవాలు జరుగుతాయి. అమెజాన్ ప్రాంతంలోని కొన్ని తెగలలోనూ, జురుపారీ పవిత్రోత్సవాల్లోనూ హద్దు లేని లైంగిక స్వేచ్ఛాదృశ్యాలు మనకు ఇప్పటికీ కనబడతాయి. అక్కడ వయోభేదం కూడా పాటించరు. చొరోటి జాతిలో మతపరమైన నృత్యం తరువాత బహిరంగ లైంగిక స్వేచ్ఛ ప్రస్ఫుటంగా కనబడుతుంది. పెటకోనియన్లలో ప్రధానమైన మతోత్సవం (కమరుకో) విచ్చలవిడి రతి క్రీడలతో ముగుస్తుంది. ఉత్తర అమెరికా దిగువ మిసిసిపీ లోయలలో పంటకోత కాలంలో జరిగే ఉత్సవాలలో అందరూ స్వేచ్ఛగా పాల్గొంటారు. ఆ తెగలోని వృద్ధ పురుషులు, స్త్రీలు యువతీ యువకులను ఉత్సాహ పరుస్తారు. ఆస్ట్రేలియా, న్యూగినీల మధ్య ఉన్న ద్వీప సముదాయాలలో సూర్యుడు పురుషుడనీ, భూమి స్త్రీ అనీ సూర్యుడు భూమిని సారవంతం చేస్తాడని నమ్ముతారు.... వర్షా కాలం ప్రారంభంలో సూర్యుడుగారు భూమిని సారవంతం చేయడానికి పవిత్రమైన అత్తిచెట్టులో (ఫిగ్‌ట్రీ) ప్రవేశిస్తాడు. ఈ సందర్భాన పందులను, కుక్కలను బలి ఇస్తారు. స్త్రీ, పురుషులు విచ్చలవిడిగా తిరుగుతారు. సూర్యునికీ, భూమికీ జరిగే సంయోగాన్ని బహిరంగంగా నాటకీయంగా ఆట పాటలతో ప్రదర్శిస్తారు. ఆ చెట్టు కిందే రతిక్రీడలు సాగిస్తారు. వర్షం, ఆహార సమృద్ధి, పానీయ సమృద్ధి, పశువర్ధనం, సంతానవృద్ధి, సంపద పెంపుదల వీటిని సూర్యుడు తాత ద్వారా సంపాదించడానికే ఆ ఉత్సవమని చెబుతారు. మలయాద్వీప కల్పంలో ధాన్యం నూర్పిడి కాలంలో జాకూన్ తెగలో పురుషులు భార్యలను పరస్పరం మార్చుకుంటారు.

బ్రిఫాల్ట్ ఇలాంటి వివరాలు ఎన్నో సేకరించాడు. అయితే మన దేశంలో సంగతులు చూద్దాం. సంతాలుల పెద్ద పండుగ పేరు సో్రే. ఈ పండుగకు వ్యవసాయంతో సంబంధం ఉంది. ఐదు రోజులు నృత్యంతోనూ, తాగుడుతోనూ, వ్యభిచారంతోనూ జరిగిపోతాయి. ఈ పండుగ ప్రారంభానికి ముందు గ్రామ పెద్ద లైంగికంగా ఇష్టం వచ్చినట్లు ప్రవర్తించవచ్చునని చెపుతాడు. కానీ, ప్రత్యేకమైన కొద్ది మంది

జోలికిమాత్రం పోకూడదని జాగ్రత్త చెబుతాడు. గ్రామ ప్రజలు తమ చెవులలో పన్నెండు దూది ఉండలు పెట్టుకున్నామనీ, ఏమీ వినమనీ, దేనినీ లెక్క చేయమనీ సమాధానం చెబుతారు. కొల్హాన్‌లో జంగే 'మాఘే' పండుగ సందర్భంలోనూ, ఇంకా ఇతర ఉత్సవాలలోనూ లైంగిక స్వేచ్ఛ ఉంటుంది కానీ విచ్చలవిడితనం లేదు. హో జాతి వారు మాఘే పండుగలో బూతులు తిట్టుకుంటారు-(పిల్లలు పెద్దలనీ, పెద్దలు పిల్లలనీ). అది కూడా ఒక వ్యావసాయిక క్రతువు తూర్పు రెంగ్‌మాలలోనూ, పశ్చిమ రెంగ్‌మాల లోనూ సంపాదన కోసం వ్యభిచరించే దుష్ట సంప్రదాయంలేదు. కానీ, పశ్చిమ రెంగ్‌మా లలో లైంగిక నీతి తక్కువే. ప్రతి చోటా లైంగిక కార్యక్రమాలు విత్తనాల కాలంలో మాత్రమే అధికంగా ఉంటాయి. మద్యం ఎక్కువ తాగిన కొలదీ, లైంగిక కార్యం పొలాలను సారవంతం చేస్తుందని అసంకల్పిత విశ్వాసం వల్ల ఇలా జరగవచ్చునని చెబుతారు. కొన్యాక్ గ్రామంలో ధనవంతులు తమ ధాన్యాగారాల వరండాలలో యువతీ యువకులు పడుకునే అవకాశం కల్పిస్తారు. అక్కడ ఏ యువకుడికైనా రతిక్రీడ జరిపే అవకాశం లభిస్తుంది. జెమీ గ్రామస్తులు (కచ్చా నాగాలు) బాటను బాగుచేసే ఉత్సవం ఒకటి జరుపుతారు. బాగు చేసిన బాట ప్రక్కన సంభోగ కార్యం రూపాన్నీ సృష్టి స్తారు. స్త్రీ జననాంగాన్ని మట్టితో చేస్తారు. ఎండుగడ్డిని రోమాలకు చిహ్నంగా మట్టి జననాంగంపై చల్లుతారు. ఒక కొయ్య కర్ర పురుషాంగంగా నిలబడుతుంది. గుంపులు గుంపులుగా వస్తూ-పోతూ ఉన్న యువతీ యువకులు ఈ ఆకృతి దగ్గర నిలబడతారు. వారిలో ఒకడు ఆ కర్రను అవసరమైన పద్ధతిలో కదిలించి ఊపుతాడు. చూచేవారికి మంచి వినోదం.

హోలీ పండుగ కూడా ఇలాంటి ఉత్సవమేనని క్రూక్ అభిప్రాయపడతాడు. రాజ్ మహల్ కొండలలో సంవత్సరాని కొకసారి జరిగే పంటల పండుగలో కూడా ఈ విచ్చలవిడితనం కనబడుతుంది. ఒరిస్సాలోని 'భుయియా'లు జరిపే వసంతోత్స వంలో రక్త సంబంధాలు, భార్యా భర్తల బంధాలు రద్దుచేస్తారు. నీలగిరి కొండల్లోని కోటా తెగవారు నిరంతర రతి క్రీడలతో ఒక ఉత్సవం జరుపుకుంటారు. అస్సాం తెగల స్త్రీలు వసంతోత్సవంలో మచ్చగానీ, అపకీర్తిగానీ, అభ్యంతరంకానీ లేకుండా ఇష్టం వచ్చినట్లు ప్రవర్తిస్తారు. కొండిస్తాన్, మణిపూర్, ఉత్తర బర్మాలో కూడా ఇలాంటి ఉత్సవాలు జరుగుతాయి. బాగ్చి అనే పండితుడు భాషా విషయికమైన ఈ క్రిందిభోగట్టా ఇచ్చాడు.

సంస్కృత పదం 'లాంగలం'అనే మాటకు 'నాగలి'అనే అర్థం ఉంది. అలాగే 'పురుషాంగమనే' అర్థం ఉంది. అలాగే సూత్రాలలోనూ, మహా భారతంలోనూ 'లాంగోల'ము అనే పదం కనబడుతుంది. దాని అర్థం 'తోక'. మరొక అర్థం 'పురు షాంగం'. 'పురుషాంగం' నుంచి 'నాగలి', 'తోక' లక్షణాలకు మనసు సారించడం కష్టమైన పనికాదు. రతి కార్యానికీ, దున్నడానికీ మధ్య అనేక పోలికలు కనబడతాయి.

(ముఖ్యంగా త్రవ్వి విత్తనాలను నాటడం). లింగ పదము మిగతా రెండు పదములను పోలియున్నది. (లాంగలం, లాంగోల) మరి దాని అర్థం కూడా పురుషాంగమే.

సంతాల భాషలో 'ల' అనే పదం ఉంది. దాని అర్థం త్రవ్వుట, లేదా గొయ్యి చేయుట. లాంగాలము మొదలైన పదాలు 'ల' నుంచి సాధించబడినవి. అయితే నాగలి భూమాత లోనికి చొచ్చుకు పోవటాన్ని వివరించినట్లే ఆస్ట్రోయాషియాటిక్ భాషలో పురుషాంగాన్ని, నాగలిని సూచించే పదాలకు అర్థం "లోపలకు చొప్పించే అవయవం".

ఆస్ట్రోయాషియాటిక్ ప్రజలు దున్నడానికి ఉపయోగించే పరికరం ఈ భావాన్ని ఇంకా బలపరుస్తోంది. కొందరు ఆస్ట్రోయాషియాటిక్ ప్రజలు ఇప్పుడు కూడా దున్నడానికి నాగళ్ళు వాడరు. ఒక పదునైన కర్రతో విత్తనాలు వేయడానికి అనుకూలమైన గుంటలు త్రవ్వుకుంటూపోతారు. పురుషాంగానికీ, ఆ వ్యవసాయ పరికరానికీ ఉన్న పోలిక స్పష్టం. మెలనేషియా, పొలినేషియా ప్రాంతాలలోవాడే ఆ వ్యవసాయ పరికరం పురుషాంగం పోలికలోనే ఉంటుంది. పొలినేషియన్ భాషలలో ఆ త్రవ్వకపు పరికరానికీ, పురుషాంగానికీ కూడా ఒకే పదం ఉపయోగిస్తారు. బహుశా భారత దేశంలో కూడా అలాంటి పరికరాన్నే ఆదిమ జాతి వారు తొలి రోజుల్లో ఉపయోగించి ఉంటారు. అది పోయి నాగలి వచ్చినా పదం మాత్రం మిగిలి పోయింది. అయితే ఇదంతా పితృస్వామిక వ్యవస్థా ప్రభావం నుంచి వచ్చిన భాషాసంప్రదాయం కావచ్చును.

'తైత్తిరీయ సంహిత' వ్యావసాయిక లక్ష్యాలను సాధించడానికి ఈ క్రింది మంత్రాన్ని సూచిస్తుంది: "కాడి కట్టండి.... విత్తనానికి సిద్ధంగా ఉన్న గర్భాశయంలో విత్తుము ... ఫలించిన ధాన్యాన్ని కొడవలితో క్రిందికి తెచ్చుకో". వ్యావసాయిక కార్యక్రమాలను, లైంగిక కార్యంతో పోల్చడం వేద కవులకు మామూలే.

'వాజసనేయి సంహిత'లో ఇంతకంటే ఆసక్తిదాయకమైన భాగం ఉన్నది. ఆధునిక వేద పండితులు ఆ భాగాన్ని చూసి కొంచెం ఇబ్బంది పడతారు. ఇప్పటి నీతి నియమాల పరిధిలో అది చాలా జుగుప్సాకరంగా ఉంటుంది. అధ్వర్యు, ఉద్గత, బ్రహ్మ మొదలైన వేద పూజారులకూ వారి స్త్రీ మిత్రులైన కుమారి, వవత, మహిషిలకూ మధ్య జరిగిన సంభాషణల్లో... బీభత్సమైన లైంగిక సంపర్క వివరాలుంటాయి. అయితే.... ఈ రతిక్రీడా సంభాషణ అంతటా 'షితేవతే పునన్నివా' అనేది పల్లవిలాగా కనబడుతుంది (ధాన్యాన్ని ఆరబెట్టే వ్యవసాయికునిలాగా తీసుకుని వదలడం త్వరగా చేయుట—విత్తనం జల్లుట). ఇదంతా 'అశ్వమేధం'లో భాగంగా దీన్ని వర్ణించారు. అయితే.... బూతులాగా కనబడినప్పటికీ... రతిక్రియా వివరాలు ఉన్నప్పటికీ.... పంటల ఉత్సవాలకూ.... లైంగిక క్రియకూ ఉన్న అనుబంధమే ఇందులోని విశేషాంశం కూడా.... అయితే వేద సాహిత్యంలోని ఉత్పత్తి సార కార్యక్రమాలన్నీ ఆహార సముపార్జన దశకు ఎక్కువ సంబంధం కలిగి ఉన్నాయి. అక్కడక్కడ మాత్రమే ప్రత్యక్షంగా వ్యవసాయానికి ప్రత్యక్ష సంబంధం కలవిగా తోస్తాయి. రెండోవిషయం

పితృస్వామిక లక్షణం : దాన్ని స్పష్టంగా 'బృహదారణ్యక ఉపనిషత్'లోని ఈ క్రింది భాగంలో చూడవచ్చును. "ఆమె అతని వాంఛను తీర్చకపోతే, ఆమెకు ధనమివ్వాలి (అంటే లంచం) అప్పటికీ ఆమె అంగీకరించకపోతే కర్రతోనో; చేతితోనో కొట్టి లొంగ తీసుకోవాలి".

మాతృస్వామిక, పితృస్వామిక సంప్రదాయాలను స్పష్టంగా బయలు పరిచే రెండు సమాసాలు కూడా ఇక్కడ మనం గుర్తుపెట్టుకోవాలి. (1) బీజ ప్రాధాన్యం, (2) క్షేత్ర ప్రాధాన్యం. వేద సంప్రదాయాల్లో.... ఈ రకమైన పితృస్వామిక వ్యవస్థను సూచించే వివరాలు, ఛాయలు ఎన్ని ఉన్నప్పటికీ, తంత్రశాస్త్రం.... ప్రాథమికంగా.... స్త్రీ సత్త్వ ప్రధానమైన సంప్రదాయ మనడానికి సందేహం లేదు.

తంత్రం: దాని అర్థం; ప్రాచీనత; శాఖలు

తంత్రం అనే పదానికి అర్థం ఏమిటి? దాని వయస్సెంత? తంత్ర వాదంలోని వివిధ శాఖలమధ్య ఉన్న భేదాల ప్రాముఖ్యత ఏమిటి? ఆధునిక మేధావులలో కొందరు తంత్రం అనే పదం యొక్క అర్థాన్ని గురించి విస్తృతమైన చర్చలు చేసారు. అయితే దురదృష్టవశాత్తు ఆ పదానికున్న సామాన్యార్థాన్ని మాత్రం గణించలేదు. తంత్రవాదం అనేది ప్రముఖంగా మార్మిక తత్వశాస్త్రం అనే ఊహలో మునిగి పోవటంవల్ల ఇలా జరిగింది. ఆ మార్మికతకు అనుబంధంగా కొన్ని ఆత్మవాద ఆచరణలు కూడా ఆధారమని వారు నిర్ణయించుకున్నారు. కానీ ఆ పదం యొక్క సరళమైన అర్థం ఈ తత్వశాస్త్రాన్ని, ఈ ఆచరణను స్పష్టం చేయదు. తంత్ర అనే పదం "తన్" అనే ధాతువుకు "ష్ట్రన్" అనే పదం చేర్చటం ద్వారా లభించింది. (తనోతి తన్యతే వాయితి తన్+ ష్ట్రన్) "తన్" అనే ధాతువుకు అర్థం "విస్తరించు" లేదా "వ్యాపింపచేయు." విస్తరించేదేమిటి? వ్యాపింపచేసేదేమిటి? ప్రాథమికంగా మానవ కుటుంబం: అంటే బహుళ సంతానం. మరో మాటలో దానర్థం విస్తరణచర్య. హరివంశం లోనూ, భాగవత పురాణంలోనూ ఈ పదానికి "విస్తరింపచేయు" అనే అర్థమే ఉండేదని మోనీర్ విలియమ్స్ రుజువు చేశాడు. 'సంతానము', 'తనయ' (బిడ్డ) అనే పదాల నుంచి ఈ భావం ఇంకా స్పష్టం అవుతుంది. ఈ పదాలు కూడా 'తన్' ధాతువు నుంచి వచ్చినవే. అలాగే అదే ధాతువునుంచి వచ్చిన మరో పదం 'తంతు'. అంటే క్రమ పద్ధతిలో కుటుంబము తరతరాలుగా వృద్ధి చేయుట అనే అర్థంలోనే కాత్యాయన శ్రౌత సూత్రాలలోనూ, ఆపస్తంభ ధర్మ సూత్రాలలోనూ, తైత్తిరీయ ఉపనిషత్తులనూ ఉపయోగించారని కూడా మోనీర్ విలియమ్స్ భావించాడు. తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణంలో 'వారసుల క్రమం'గా ఈ పదాన్ని భావించారు. 'తంతు కర్త్రి' అనే పదానికి అర్థం 'కుటుంబక్రమము' (వరుస). తంత్ర అనే పదానికి కుటుంబ వ్యాప్తి లేదా

సంతానోత్పత్తి అనే అర్థాలు సాధించటం కష్టమేం కాదు మహాభారతంలో "కులస్య తంత్ర" అనే పదానికి అర్థం కుటుంబాన్ని నిలుపునే ప్రధానచర్య, అంటే 'వ్యాప్తి' అనే అర్థం. ఇలాంటి సాక్ష్యాలు ఎక్కువ అక్కరలేదు. తన్ అనే ధాతువుకు ముఖ్యమైన అర్థం పునరుత్పత్తి చేయుట. ఆ ధాతువును బట్టి వచ్చిన పేరే తంత్రం. అంటే పునరుత్పత్తి అన్నమాటే. ఇది తంత్ర వాదానికి భూమికగా నరిపోతుంది.

తంత్రవాదం రాసిన గ్రంథాలను పరిశీలించటం ద్వారా దాని చారిత్రికతను నిర్ణయించే ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. అలాంటి ప్రయత్నాలన్నీ ఆయా తాంత్రిక గ్రంథాల వయస్సును నిర్ణయించటానికి పనికి రావచ్చేమోగానీ తంత్రవాద చారిత్రికతను నిర్ణయించ జాలవు. తంత్రవాదం పై వచ్చిన గ్రంథాలకంటే తంత్రవాదమే పురాతనమైనది. నిజానికి కొన్ని గ్రంథాలు ఇటీవల తయారైనవే. ఉదాహరణకు 'మహా నిర్వాహణ తంత్రం' రామ్మోహనరాయ్‌గారి గురువు రాశాడని చెబుతారు. 'మేరుతంత్రం' అనే గ్రంథంలో "లండ్రజ" (లండన్ వాస్తవ్యుడు), "ఇంగ్రెజ" (ఆంగ్లేయుడు) అనే పదాలు కనపడతాయి. ఆ గ్రంథం ప్రాచీన మనడానికి వీలుచిక్కదు. మరికొన్ని గ్రంథాలు ఆరు, ఏడు శతాబ్దాల్లో తయారయ్యుండొచ్చు. ఇప్పటికే అనేకమంది సమర్థులైన పండితులు తంత్రవాదం, దానిపై వచ్చిన గ్రంథాల కంటే పురాతనమైనదని రుజువు చేశారు. అందువలన తంత్రవాదపు ప్రాచీనతను ఆ గ్రంథాల ద్వారా స్థాపించలేము.

"ఆ గ్రంథాల చారిత్రిక కాలాన్ని స్పష్టంగా నిర్ణయించడం అసాధ్యం. బహుశా ఇప్పుడు దొరికే పుస్తకాలన్నీ ఎప్పుడో అడుగంటిపోయి, మాసిపోయిన పుస్తకాల అవశేషాలు కావచ్చు. వానిలో చేర్పులూ, మార్పులూ చాలా చొచ్చుకొనిపోయి ఉండవచ్చు. ఇప్పుడు మనకు దొరుకుతున్న పుస్తకాలు క్రీస్తుశకం ఆరు, ఏడు శతాబ్దాల నాటివి అంటారు. కానీ, బహుశా తరువాతి కాలానివి కూడా అయిుండొచ్చు. తాంత్రిక ప్రయోగాలు సూత్రాలు అంతకు మునుపు కాలాల్నుంచీ ప్రయోగంలో ఉన్నవే. అవి ఆదిమ ఆలోచనా సరళికి చెందినవి. ఆదిమ నాగరిక ప్రజల ఆలోచనలు శతాబ్దాలపాటు ఘనీభవించిపోతాయి."— (మతము-నీతి-విజ్ఞాన సర్వస్వము. సం॥ జె. హేస్టింగ్స్

మన తంత్రవాద చరిత్ర పండితులలో ఒకరైన బందోపాధ్యాయ 'తంత్రవాదం వేదాలకంటే తక్కువ పురాతనమైనది కాదు' అని భావిస్తాడు. ఈ వాదంతో చాలామంది సమర్థులైన పురాతన వస్తుశాస్త్రజ్ఞులు కూడా ఏకీభవిస్తారు. వేదాలను రచించిన శ్వేతవర్ణ ఆర్యులతో పాటు కృష్ణవర్ణ (నల్లని) ఆర్యులు కూడా భారత దేశంలోకి వచ్చారని వీరంటారు. ఆ నల్ల తెగవారు ప్రాచీన ఇరాన్ నుంచి ప్రస్తుతపు కాబూల్ లోయగుండా తక్లామకాన్ దాటి కాశ్మీరు ద్వారా భారత దేశంలో ప్రవేశించారని ఊహ. వారిలో ఒక శాఖ గాంధారం గుండా మహారాష్ట్ర చేరారని, మరొక శాఖ కొండదారుల గుండా

బెంగాల్ వరకూ వ్యాపించారని భావిస్తున్నారు. అలా వచ్చిన వారే భారతదేశంలోకి తంత్రవాదాన్ని తెచ్చారనే పురాతత్వ శాస్త్రజ్ఞుల ఊహ. ఇక్కడ వర్ణించబడిన తెగల ప్రయాణం సుందరంగా ఉంది. అయితే ఆధునికమైన చారిత్రిక పరిశోధనలు ఈ వాదనకు ఊతాన్నివ్వవు. అలా అని భారతదేశానికి తంత్రవాదం వలన వచ్చిన విధానమే అసందర్భం అయిపోదు. ఈ సమస్య బాగ్చీ ఎప్పుడో లేవనెత్తాడు. నీధామ్ మళ్ళీ పైకి తీసుకొచ్చాడు. బందోపాధ్యాయ తన కాలంనాటి పురాతత్వ శాస్త్రవేత్తల మీద ఆధారపడి తంత్రవాదం పురాతనమైనదన్నాడు. బహుశా ఆయన ఊహించినదానికంటే కూడా పురాతనమైనది కావచ్చు. సింధు నాగరికతా శిధిలాల్లో స్పష్టమైన తంత్రవాదపు చిహ్నాలు లభిస్తాయి. ఈ విషయం ఆ రోజుల్లో మార్షల్ సూచించాడు. ఇటీవలి కాలంలో ప్రాణనాథ్ మొదలైనవారు ఆ వాదాన్ని స్థిరపరిచారు. "సింధు కళ, అక్షర చిత్రాలు తంత్రవాద సంజ్ఞలతో గాఢ సంబంధం కలిగివుండాలని నమ్మే అవకాశం ఎంతో ఉంది." ఇందులో వింతేమీ లేదు. సింధు ప్రాంతపు పట్టణ నాగరికత, సంపదనంతా భూమి నుంచే సాధించేవి. తద్వారా ప్రాచీన వ్యావసాయిక దశలోని నమ్మకాలు, ఆచరణలు స్థూలంగా ఆ నాగరికతలోకి ప్రవహించి ఉంటాయి. సింధు శిధిలాలలోనే తంత్రవాద ఛాయలు కనబడ్డాయంటే మన దేశంలో తంత్రవాదానికి ఐదువేల సంవత్సరాల పైనే వయస్సుందన్నమాట. మన దేశాభివృద్ధి ఎగుడుదిగుడుగా సాగుతూ వచ్చింది కనుక ఏదో తారీకుల పద్ధతిలో తంత్రవాద చరిత్రను నిర్మించడం తప్పు. స్తంభించిపోయిన ఆర్థికాభివృద్ధివల్ల భారత దేశంలో విపరీతంగా వెనుకబడిన అన్ని తెగల నమ్మకాలు, ఆచరణలు తంత్రవాదంలో విపరీతమైన మార్పులకు లోనై మనకు దర్శనమిస్తుంటాయి. అంటే ఐదువేల సంవత్సరాలనాడు సింధు నగరాలను నిర్మించిన పూర్వీకుల జీవితాన్నే ఇప్పటికీ అనుభవిస్తున్న ప్రజలున్నారన్న మాట. ఆ ప్రజల జీవితంలో తంత్రవాదపు మూలాలను మనం వెతకాలి. అంటే తంత్రవాద సహజ రూపం కేవలం ప్రాచీనమైనదే కాదు ఆధునికమైనది కూడా. ఆ మాటకొస్తే సమకాలీనం.

తంత్రవాదం ఇప్పటికీ నిలిచివున్న సంగతే క్లిష్టమైన వ్యవహారం. తంత్ర వాదానికి పునాదిగావున్న తొలి నమ్మకాలు, ఆచరణలు మనకు వెనుకబడిన తెగలలో మిగిలి ఉండడమే గాక భారతీయ సంస్కృతి పైనే తంత్ర వాదం గాఢ ముద్ర వేసింది. 'నిజానికి సామూలు ప్రజలలో వ్యాపించిన హైందవంలోనూ, నిగూఢమైన హైందవంలోనూ కూడా ఆచారాలన్నీ తాంత్రిక లక్షణం కలవే'—ఎవలోన్.

"భారతీయ ఆలోచనా విధానం మీద శాక్తేయ మతం విపరీతమైన ప్రభావాన్ని చూపింది. భారత దేశంలో దేశమంతటా వ్యాపించిన శక్తి సాధనా కేంద్రాలు (తాంత్రిక) విస్తృతంగా కనబడతాయి. పూర్వం ఇంకా విస్తారంగా ఉండేవి. ఈ రోజు వరకూ కొనసాగుతూనే ఉన్నాయి"— (కవిరాజు. .... ప్రాచ్య పశ్చిమ తత్వశాస్త్ర చరిత్ర).

ప్రాచీన వ్యావసాయిక దశలో నివసించిన వారి నమ్మకాలు, ఆచరణలు పరిశో

లించి తాంత్రికవాద మూలాలు నిర్ధారణ చేయడం వలన, తంత్రవాదం ఇప్పటికీ ఎలా మిగిలి పోయిందనే సమస్య పరిష్కారం కాదు. తంత్ర వాదానికి మూలమైన భౌతిక పరిస్థితులు అందులోని సజీవాంశాలు తర్వాతి కాలపు దేశ సాంఘిక వ్యవస్థలో కొనసాగి ఉండాలి. అందుచేతనే తంత్రవాదపు భావాలు, ఆచరణలు కూడా వ్యాపిస్తూ వచ్చాయి. అసమ నాగరికీకరణ అనే మన సూత్రీకరణ భారతీయ సంస్కృతిలోని ఈ విచిత్రాన్ని ఎలా వివరించగలదో మనం పరిశీలించుదాం.

తంత్రవాద శాఖలు

"తంత్రవాదం ఇప్పటికీ మనకు ఒక చిక్కుముడిలాగా కనబడుతుంది. ఈ రంగంలో చాలా స్వల్పమైన కృషి జరిగింది. తంత్రవాద సిద్ధాంతాలను విశ్లేషించే ప్రయత్నాలు చాలా తక్కువ. కానీ తంత్రవాదంపై విపరీతమైన సాహిత్య సృష్టి జరిగింది.— ఆ సాహిత్యం అంతా రాత ప్రతుల్లోనే దొరుకుతుంది" — (బాగ్చి).

ఇది నిజమే. తంత్రవాదం మీద ఇంత సాహిత్యం ఉన్నా విశ్వవిద్యాలయాల్లో అదొక కొరకరాని కొయ్యగా మిగిలిపోయింది. దీనికి అనేక కారణాలున్నాయి. కొన్ని అనుకోనివి, కొన్ని క్లిష్టమైనవి. విచిత్రమేమిటంటే తంత్రవాదంపై ఉన్న సాహిత్యమే దాన్ని అర్థం చేసుకోడానికి పెద్ద అడ్డంకి అయికూర్చుంది. తంత్రవాదంపై ఏ గ్రంథమైనా దాని స్వభావాన్ని గురించి తప్పుడు ఆశలు రేపుతుంది. విద్యార్థులు కూడా మోసపోతారు. అలా అని ఆయా గ్రంథాల్లో నిజమైన తంత్రవాదం దొరకదని కాదు. దొరుకుతుంది. కానీ, దాంతోపాటు ఇంకా ఎన్నో ఉంటాయి. అనేక కోణాల నుంచీ అనేక మార్గాల గుండా తంత్రవాదానికి భిన్నమైన—కొన్ని సందర్భాలలో అందుకు వ్యతిరేకమైన—ఆలోచనలు తొలి తంత్రవాదంలోకి చొప్పించబడ్డాయి. అందుచేత సిసలైన తంత్రవాద స్వరూపాల్ని— ఆ గ్రంథాల్నించి—ఉద్ధరించటం కష్టసాధ్యం. మరో ప్రత్యేకమైన ఇబ్బంది కూడా ఉంది. తంత్రవాదాన్ని అధ్యయనం చేసే ఆధునిక పండితులకు తంత్రవాదంలో 'చొప్పించబడ్డ' అంశాలతో ఎక్కువ పరిచయం ఉంటుంది. ఎందుకనంటే, వారి ఆలోచనలకు అవి సన్నిహితంగా ఉంటాయి. అందుచేతనే ఆధునికులు అసలు తంత్రవాదం కంటే దానిపై రుద్దబడిన భావాలకు ఎక్కువ అంటిపెట్టుకుని ఉంటారు. పైగా ఆయా గ్రంథాల్లో అసలు సిసలు ప్రాచీనమైన విషయాలన్నీ వారికి చిరాకు కలిగిస్తాయి. అందుచేత వారు ఆ ప్రాచీనాంశాలను దాచి పెట్టడమో, లేదా గట్టిగా ఖండించడమో చేస్తారు. ఒక పద్ధతి గ్రంథంలో బౌద్ధ తత్వశాస్త్రానికి అణకువుగా కనబడే తంత్రవాదాన్ని పైకెత్తే ప్రయత్నాలు జరిగాయి (మహాయానం). అలాంటి గ్రంథాలు సహజంగా బౌద్ధ సాంకేతిక పదాలతో నిండి ఉంటాయి. ఇది—ఆధునిక పండితులలో గొప్పవాళ్ళు కూడా—తంత్రవాదాన్ని బౌద్ధ

పరిభాష ద్వారా అర్థం చేసుకునే ధోరణిని కలిగించింది. మహాయానం నుంచి ఉద్భవించిన వాదంగా తంత్రవాదాన్ని భావించటం ఒక విపరీతం. అది పూర్తిగా చెడిపోయిన తంత్రవాదం. హెచ్.పి. శాస్త్రిలాంటి పండితులు కూడా తంత్రవాదానికీ, మహాయానానికీ మధ్యనున్న సంబంధాన్నే బలపర్చటం చూస్తే ఈ అభిప్రాయం ఎంతబలంగా ఉందో అర్థమవుతుంది. ఏమైనప్పటికీ ఈ గ్రంథాల్లో చెప్పబడుతున్న సిద్ధాంతాలు, ఆచరణలు బౌద్ధవాదంలో భావవాద తత్వానికి సాత్విక ఆచరణకు ఎంత భిన్నమైనవో స్పష్టమే. ఈ గ్రంథాల్లో కనబడుతున్న లైంగిక చిహ్నాలకు సంబంధించిన ప్రాథమిక దృష్టి మహత్తు అంశాలతో నిండి ఉంది. స్త్రీ, పురుష సంయోగమే ఇందులోని ముఖ్యభావన. శూన్యత, కరుణ, ప్రజ్ఞ, ఉపాయ, వజ్ర, పద్మ లాంటి బౌద్ధ పదాలను ఇష్టం వచ్చినట్లు తీసుకుని ఉపయోగించారు. నిజమే. 'రెండింటి సంయోగ'మంటే లైంగిక సంయోగమే. ఈ గ్రంథాల్లోని క్రతువు బహిరంగంగా లైంగిక సంయోగ వ్యవహారంపై ఆధారపడిందే. బౌద్ధ తత్వానికీ, తంత్రవాదానికీ మధ్యనున్న సంబంధం కృతకమే అని బౌద్ధ తంత్రవాదాలు రుజువు చేస్తాయి. ఆ సంగతి మనం రెండు ఉదాహరణలు పరిశీలిస్తే తేలుతుంది. "హిందూ తంత్రాల గురించి మనం చర్చించిన వాటికి సమానమైన విషయాలనే బౌద్ధ తంత్రాలలో కూడా చూస్తాం. హిందూ తంత్రాల లోని శివుడు, దుర్గ మొదలైన పేర్లు బౌద్ధవాద తంత్రాలలోని వజ్రసత్వ, వజ్రడాకిని లాంటి పేర్లుగా మార్పుచెందాయి అంతే. బౌద్ధ తంత్రాలలో కూడా చండీ, తార, వరాహి మొదలైన దేవతల పూజలు విస్తారంగా ఉన్నాయి. శివుని పేరు మీద ప్రచారమవుతున్న తంత్రాలలో కనపడినట్టుగానే రకరకాల దేవతలు బౌద్ధ తంత్రాలలో కూడా కనబడతాయి. (హేతుక మొదలైన). 'మాలామంత్ర', 'మాతృక', 'కవచ' 'హృదయ' మొదలైనవి బౌద్ధతంత్రాలలో కూడా కనబడతాయి. ఇవన్నీ అతి గోప్యమైనవిగా భావించబడతాయి. బౌద్ధ తంత్రాలలో వీనిని సాధకుడుకాని వారికి బహిరంగ పరచకూడదని నిషేధం ఉంది.

"బుద్ధుని అభిప్రాయాలు వివరించే బౌద్ధ పవిత్ర గ్రంథాలలో పంచ 'మ' కారాలను తీవ్రంగా నిరసించారు. కానీ బౌద్ధ తాంత్రికులు ఇందుకు భిన్నంగా వ్యవహరిస్తారు. పంచ 'మ' కారాల సాధన బౌద్ధ తంత్రాలలో ప్రధాన పాత్ర వహిస్తుంది. బౌద్ధ గ్రంథాలలో తీవ్రంగా నిరసించబడిన మధు, మాంస ఆస్వాదన బౌద్ధ తంత్రాలు విశేషంగా శ్లాఘిస్తాయి. తాంత్రిక ఆచరణలో సఫలం చెందిన వానిని 'వీర నాయకుడి'గా బౌద్ధ తంత్రాలు పిలుస్తాయి. బౌద్ధ తాంత్రికులు ఈ ప్రపంచం స్త్రీ నుంచి పుట్టినట్లే భావిస్తారు (వామోద్భవం). అలాగే చక్రపూజ, వీరయాగ, భగపూజ మొదలైన సంప్రదాయాలలో కూడా బౌద్ధ తాంత్రికులు వెనుక బడలేదు"—(బోస్—విశ్వకోశ).

'బౌద్ధ తంత్రవాదం అంటే ఆచరణలో బౌద్ధ హైందవమే. అంటే హైందవమూ

లేదా శైవమూ బౌద్ధ వేషంలో ఉన్నదన్నమాట! —(పౌసీ). ఇదే నిజమైతే బౌద్ధతంత్రం అనే పేరే తప్పుడు ప్రయోగము. పౌసీ బౌద్ధ తంత్రంలోని రెండు ధోరణులను వివరిస్తూ అన్న ఈ క్రింది మాటలు గమనీయం.

"రెండు తాంత్రిక మార్గాలు జీవులందరూ వజ్ర సత్వులేనని—నిజానికి అఖండ వజ్ర సత్వంలోని భాగాలన్నమాట నమ్ముతాయి. అలాగే వజ్ర స్వభావం అన్ని జీవుల్లోనూ ఉంటుందని సక్రమమైన జ్ఞాన, క్రతువుల ద్వారా ఆ వజ్ర స్వభావాన్ని వాస్తవీకరించవచ్చని నమ్ముతారు. వామహస్త ధోరణి కల తంత్రవాదులు వజ్ర స్వభావాన్ని శైవ పద్ధతిలో ఊహిస్తారు. దక్షిణహస్తం వారు వేదాంత లేదా యోగ సంప్రదాయంలో ఊహిస్తారు. శైవ పద్ధతి తంత్రాలకు సంబంధించి శైవాన్ని, శాక్తేయాన్ని బౌద్ధులు అనుసరించిన పద్ధతిగా మనం గమనించాలి. బుద్ధుని మూడు సంప్రదాయ మార్గాలు నిలబడ్డాయి. కానీ, వజ్రసత్వ స్వభావపు అసలు రూపం నాలుగో స్వరూపం. అదే ఆనంద శరీరం. (ఆనంద, సుఖమయ, మహాసుఖకాయ) ఆదే వజ్ర శరీరం. ఈ శరీరంతోనే శాశ్వతమైన తధాగతులు లేదా భగవంతుడు శాశ్వతంగా శక్తి (తార లేదా భగవతి)ని ఆలింగనం చేసుకుంటాడు. జీవి లేదా భగవంతుడు వీరి స్వభావంలో మిళితమై ఉన్న శృంగార భావం నుంచి నిజమైన దైవ స్వభావాన్ని వాస్తవం చేయడానికి సాధకుడు భగవతి రూపమైన లేదా భగవతియే అయిన స్త్రీతో సంభోగక్రతువు నెరవేర్చాలని బోధ పడుతుంది (యోగిని ముద్ర). (బుద్ధత్వం యోసిద్ యోని సమాశ్రితం)— బుద్ధత స్త్రీ అంగంలో ఉంటుంది— అని సూత్రం. (చండా మహా రోశన ప్రకారం) శాక్యముని అంతఃపురంలో తాంత్రిక వ్యవహారాలు ఆచరించటం ద్వారా బుద్ధత్వాన్ని సాధించాడట. ఈ సాహిత్యంలో ప్రత్యేకంగా కనబడే అంశం స్త్రీ పూజ: చీదర కలిగించే వ్యవహారం జుగుప్సాకరం, నేరపూరితం , వావి వరస లేని లైంగిక సంపర్కం ఈ పూజలో భాగాలు. దీన్ని బోధిసత్వ వీరోచిత ప్రవర్తనగా (ధిక్కార చర్య) భావిస్తారు. అదే సంపూర్ణ సుగుణాల సాధనకు మార్గమని భావిస్తారు. బౌద్ధ పురాణం మార్మిక వాదం స్వేచ్ఛగా శాక్తేయులతో కలసిపోతుంది. (ఇంద్రియమే పంచ 'బుద్ధులు' మొదలైన భావాలు)" —(పౌసీన్ మతం—నీతిశాస్త్రం—విజ్ఞాన సర్వస్వం).

బౌద్ధ వాసన వేస్తున్నప్పటికీ అలాంటి భావాలకూ, బౌద్ధవాదానికి సంబంధంలేదు. తంత్ర వాదపు వాస్తవ స్వభావాన్ని అర్థం చేసుకోవాలంటే ఆయా గ్రంథాలలో కృతకంగా రుద్దబడిన బౌద్ధాంశాలను పరిశీలించాల్సి ఉంటుంది. తద్భిన్నంగా మన పండితులు దాన్ని మౌలిక బౌద్ధ వాదానికి క్షీణ రూపంగా భావిస్తున్నారు.— బౌద్ధ పారిభాషిక పదాలతో నిండిన శృంగార భావన. "మహాయాన బౌద్ధంలోని ఉన్నతమైన భావాలు కాలక్రమేణా ఇంత చండాలంగా ఎలా క్షీణించి పోయాయి" అని హెచ్. పి. శాస్త్రిగారు తనకు తాను ప్రశ్న వేసుకుంటున్నాడు. ఆయన చెప్పిన సమాధానం విశేషమైంది. బౌద్ధ మతాన్ని విశృంఖలంగా ప్రజలకు అందజేయాలనే ప్రయత్నం వల్ల జరిగిన

ఫలితమని ఆయన అంటాడు. బౌద్ధ మతం వ్యాపిస్తున్న కొలదీ ప్రజలలో అప్పటికే పేరుకుని పోయిన మూఢ నమ్మకాలు దానిలో చేరిపోయాయి. స్వార్థ రహిత వైరాగ్య మతం నుంచి హేయమైన జిత్తులమారుల, హీన మానవుల మతంగా దిగజారి పోయింది. ఇది నిజమేనని ఒప్పుకున్నప్పటికీ కొన్ని నమ్మకాలు, ఆచారాలు అంతకు మునుపే ప్రజా సముదాయాల్లో చోటు చేసుకొని ఉన్నాయని, వాటికి బౌద్ధ తంత్రం అని చెప్పబడే మతంలో కొన్ని బౌద్ధ భావాలు చొప్పించబడ్డాయని నిర్ణయించుకోవచ్చు. మౌలిక బౌద్ధం ప్రజలలో వ్యాపించివున్న క్షీణ భావాల పొత్తుతో బౌద్ధ తాంత్రికంగా మారిందని అనుకుంటే ప్రజలలో అప్పటికే నెలకొని ఉన్న భావాలలోనే బౌద్ధ తంత్ర మూలం దొరుకుతుంది. ఈ ఆలోచనకు అనుబంధంగా మూల తంత్రవాద స్వభావాన్ని అర్థం చేసుకోవాలంటే బౌద్ధంతో దానికున్న సంబంధాన్ని తిరస్కరించాలి. క్రింది కులం ప్రజలలో వ్యాపించి ఉన్న నమ్మకాలలోనూ సంప్రదాయాలలోనూ దాని మూలాన్ని వెదకాలి. హెచ్. పి. శాస్త్రికి తన దృక్పథంలోని సారాంశం తెలియదు. ఇక్కడే తాంత్రికవాదాన్ని అర్థం చేసుకోవడంలో మన ఆధునిక పండితులు పొరబడిన కారణం మన కర్థమవుతుంది. తంత్రవాదం తన మౌలిక రూపంలో, శతాబ్దాలుగా తక్కువ చూపు చూపబడిన కులాలతోనూ, వృత్తులతోనూ అల్లుకొని ఉన్నది. మన ఆధునిక పండితులు ఈ తక్కువ జాతి కులాలపట్ల, వృత్తులపట్ల తమకున్న చులకన భావాన్నుంచి వేరుపడలేక పోయారు. మౌఢ్యాన్ని జయించాలంటే ముందు దాన్ని అర్థం చేసుకోవాలి. ఈ కార్యాన్ని మన ఆధునిక రచయితలు పూర్తిగా విస్మరించారు. అందుచేతనే తాంత్రికవాద మూలరూపాన్ని గ్రహించడానికి వారి అభిప్రాయాలు అడ్డు వచ్చాయి. ఆ మూల రూపం వెనుకబడిన ప్రజల, హీన జాతి కులాల వారిలో వ్యాపించి ఉండి, ఒకరకం తాంత్రిక గ్రంథాలు బౌద్ధ భావాలతోనూ, పరబంధాలతోనూ నిండి ఉంటే మరోరకం గ్రంథాలు అభివృద్ధి చెందిన హిందూమత సంజ్ఞలతో నిండి ఉంది. పురాణాల్లో వర్ణించబడిన దేవుళ్ళు, దేవతల సమూహంతో పాటు భక్తి, పూజ, మోక్షం మొదలైన వాటికి విపరీత ప్రాధాన్యం ఇవ్వటం మనం ఇక్కడ చూడవచ్చు. బౌద్ధ తంత్రాలలో కనబడే బౌద్ధ తత్వంలాగే, హిందూ తంత్రాల్లో కనబడే ఈ అభివృద్ధిచెందిన ఆత్మైక భావాలు మౌలిక తంత్ర వాదానికి పూర్తిగా బాహ్యమైనవి. తరువాతి కాలంలో విపరీతంగా పెరిగిపోయిన ఆమిష్మిక (ఆత్మైక) భావాల అట్టడుగున హిందూ తంత్రాలలో స్త్రీ పురుష సంయోగం విశ్వవ్యాపిత ప్రమాణంలో ఊహించబడింది. అంటే, మానవ ప్రతిబింబాల సంయోగానికి ప్రాముఖ్యత, క్రతు యోగ్యత ఇవ్వబడింది. ఎవ్వరెన్ని తెలివితేటలతో సమర్థించినప్పటికీ తంత్ర వాదంలోని ఈ ప్రాచీన భావానికీ, భక్తి, పూజ, మోక్షం అనే భావాలకీ పొసగదు. బౌద్ధ తంత్రాలు ఈ భావనను 'ప్రజ్ఞ' 'ఉపాయా'ల సంయోగంగా ఊహించటానికి ప్రయత్నిస్తే హైందవ తంత్రాలు దాన్ని 'శివశక్తి' సంయోగంగానో 'హరగౌరీ' సంయోగంగానో భావిస్తాయి. వైష్ణవ సహజ మతంలో దీన్ని

'కృష్ణరాధ' సంయోగంగా భావిస్తారు. దాన్నే 'రాస' 'రతి' సంయోగం అంటారు. ఇదేకాక ఇలాంటి పుస్తకాల్లో మరో అద్భుతమైన ప్రయత్నం జరిగింది. ఒకరకం గ్రంథాల్లో హైందవ లేదా బౌద్ధ భావాల గాఢ ప్రభావంతోపాటు రసవాద పక్షపాతం కూడా కనబడుతుంది. ఇదే భావన పాదరసం, అభ్రకముల సంయోగానికి పొడిగించారు. "తమ శరీరాల్ని విడకుండానే 'హరగౌరీ' (పాదరసం, అభ్రకం) ప్రభావం వల్ల నూతన రూపాల్ని సాధించితే రస సిద్ధులుగా వారిని శ్లాఘించాలి. మంత్రములన్నీ వారి అధీనంలో ఉంటాయి. సాధకుడు ఈ జన్మలోనే విముక్తి పొందాలనుకుంటే తనను తాను ఉజ్వలమైన శరీరంగా మార్చుకోవాలి. హరగౌరీ సృజనాత్మక సంయోగం వల్ల పాదరసం సంభవించినట్లే— అలాగే అభ్రకం గౌరినుంచి ఉద్భవించినట్లే— పాదరసం, అభ్రకం వేరువేరుగా హరగౌరీలకు సమానంగా గ్రహించబడతాయి. ఈ పద్యం చూడండి.

అభ్రకం నీ మూలం, పాదరసం నా మూలం

ఓ దేవీ! ఈ రెంటి కలయికే మృత్యువును, దారిద్ర్యాన్ని ధ్వంసం చేస్తుంది.

(రే—హిందూ రసాయినక శాస్త్ర చరిత్ర)

ఇక్కడి విముక్తి భావన పూర్తిగా భౌతికం. పై పుస్తకంలోనే మరోచోట చెప్పినట్లు 'రసరూపాలు సాధించిన తరువాత సజీవులైనప్పటికీ విముక్తి చెందినట్లే గుర్తించాలి.' ఇది ఆముష్మిక భావజాలంలో ముడి భౌతికవాద భావాన్ని ఇరికించే ప్రయత్నం కాదా? ఈ అంశం తరువాత చూద్దాం. ఎన్నెన్ని ఆముష్మిక భావాలు, పద బంధాలు ఉన్నప్పటికీ ఈ వివిధ తంత్రవాద గ్రంథాల్లో ఒకే ఒక మౌలిక భావన ఉంది. అదే స్త్రీ, పురుష సంయోగ భావన. అందుచేత దాన్నే తంత్ర వాద అంతస్సారానికి సంబంధించిన దానిగా తీసుకోవచ్చు. దాన్ని వివరించే పదబంధాలు అనేకానేకం. కనుక అవన్నీ తంత్రవాదానికి బాహ్యమైనవే కావచ్చు. ఇదే విషయం మీద వచ్చిన ఆధునిక గ్రంథాలు ఈ వాదాన్ని అంగీకరించాయి. "తంత్రవాదం మూలంలో బౌద్ధమూ కాదు, హైందవమూ కాదు. అది క్లిష్టమైన తాత్విక ఊహలకు భిన్నంగా సాగిన అంతర్గత మత ప్రవాహంగా కనబడుతుంది. ఎప్పుడో గుర్తుతెలియని కాలంలో భారతదేశం మత చరిత్రలో ప్రారంభమై ఉంటుంది"—దాస్‌గుప్త. "అందరికీ తెలిసిన మతైక ఆలోచనలూ, మత సంప్రదాయాలూ— వీటితో సమాంతరంగా గుప్తయోగ సాధనలు ఒక అంతర్ ప్రవాహంగా పురాతన కాలం నుంచీ భారతదేశంలో సాగుతూ వచ్చాయి. అవి శైవ, శాక్తేయ భావాలతో కలిసినప్పుడు శైవ, శాక్తేయ, తంత్రవాదాలు పుట్టాయి. అలాగే బౌద్ధ ఆలోచనా విధానంలో సంపర్కం వచ్చినప్పుడు బౌద్ధ తంత్ర వాదంగా పరిణమించింది. బంగాళీ వైష్ణవ ఆలోచనలతో కలిసినపుడు వైష్ణవ సహజ ఉద్యమం అనే పేర గుప్త వైష్ణవ మతం అభివృద్ధిచెందింది"— దాస్ గుప్త. ఇదే నిజమైతే మనం మూల తంత్రవాద లక్షణాన్ని తెలుసుకోవడానికి గుప్తయోగాచార అంతర్ ప్రవాహాన్ని పరిశీలించాలి. మనం ఈ పద్ధతిలోనే పరిశీలించడానికి ప్రయత్నించి

తంత్రవాదం బౌద్ధమూ, హైందవమూ కాదనీ సూటిగా వ్యావసాయిక మూలమైనదని నిర్ధారణకు వచ్చాము. అయితే మౌలిక యోగానికీ వ్యావసాయిక తంతుకూ ఉన్న సంబంధాన్ని పరీక్షించాలి. ఈ గుప్త యోగాచారాలు ముఖ్యంగా మన రైతాంగపు వెనుకబడిన ప్రజా సముదాయాల్లో మిగిలి ఉండటం ఊహించరానిదేమీకాదు. శాస్త్రి సేన్‌ల లాంటి పండితుల కృషి ఫలితంగా మనకి ఇది వాస్తవమేనని బోధపడుతుంది. సేన్ చెప్పి నట్లు 'బెంగాల్లో వందల కొలదీ ఇలాంటి శాఖలు నిశ్శబ్దంగా పని చేస్తున్నాయి'. పేర్లు మాత్రం ఊరూరా మారిపోతుంటాయి. ఆయన వీటన్నిటికీ ఒక పేరూ, వర్ణనా చేశారు— (సహజియా). మౌలికంగా అన్నీ ఒకటే. దురదృష్టవశాత్తు ఈ శాఖలలో కృతకంగా కలిసిపోయిన బౌద్ధాంశాలు సేన్‌ను కూడా తికమక పెట్టాయి. "సహజియాలు ఏ రకం గానూ తాము బౌద్ధులమని చెప్పుకోరు. అలాగే తమ సిద్ధాంతాలకు మూలమైన కారణాలు వివరించడానికి అనువైన బౌద్ధ గ్రంథాలనుకూడా వారు ఉదహరించరు. భావాల్లోనూ, ఆచారాల్లోనూ బౌద్ధ క్రతువులు, దృక్పథాలు చెరపరాని ముద్రలు వేసాయి. ఆధునిక సహజియాలకు తాము బౌద్ధ సూత్రాలను ఎంతో దగ్గరగా అనుసరిస్తున్నామని కూడా తెలియదు. వారి పూర్వీకులు వైష్ణవ మతంలో చేరినప్పుడు ఈ వాస్తవాన్ని మరుగు పరిచారు. అయినప్పటికీ వారి క్రతువులలో ఆ పాతవాటిని పాటిస్తున్నారు. ప్రస్తుత దశలో చరిత్రకారులు, పండితులు నెల్లూ పొల్లూ వేరు చేయాలి. సహజియాల భావా ల్లోనూ, ఆచారాల్లోనూ ఉన్న బౌద్ధాంశాలను గుర్తించాలి"— (సేన్— "చైతన్యుడు ఆయన కాలం"). నిజమే నెల్లూ, పొల్లూ విడగొట్టడం చరిత్రకారుని కర్తవ్యమే. కానీ ఏది నెల్లు ? ఏది పొల్లు ?

తంత్రవాదము : కులాలు

తంత్రవాదపు శుద్ధరూపం ఒక స్థాయిలో నిమ్నవర్ణాల వారిలోనూ, వృత్తుల వారిలోనూ మాత్రమే మిగిలి ఉండటం తంత్రవాదాన్ని ప్రత్యక్షంగా అర్థం చేసుకో వడానికి ఒక అడ్డంగా మిగిలిపోయింది. దీనికి అనేక సాక్ష్యాలు ఉన్నాయి. తంత్రాలలో 'చండాలి', 'డొంబి', 'సవరి' మొదలైన పాత్రలకు విశిష్టమైన ప్రాముఖ్యత ఉంది. ఈ స్త్రీ నామాలన్నీ హీనమైన వృత్తులు సాగిస్తున్న కులాలకు చెందినవి. కుబ్జిక అనే తంత్ర విభాగం నిమ్న హిందూ వర్ణమైన కుమ్మరి వారిలో పుట్టిందని చెప్తారు. అందుకే దానిని కులాలికామ్నాయానికి చెందినదిగా ఉదహరిస్తారు. "కుబ్జిక తంత్రం" ఆచార క్రియలకు స్థానం, కుమ్మరి ఇల్లు అని విధిస్తుంది. అలాగే నాథామత సంస్థాప కుల్లో ఒకని పేరు 'గోరక్షక'. నాథామతం కూడా ఒక రకమైన తంత్రవాదమే. అదే మతానికి సంబంధించిన ఒక గాథలో తొలి బెంగాలీ కవిత 'మైనామతీర్ గాన్' అని తగులుతుంది. దాని ప్రకారం 'హడీ' అనే అతి తక్కువ జాతి మనిషి రాణీ గారిని

మత ప్రవేశం చేయించాడని చెప్పబడింది. ఇంకా ఇతర తాంత్రికాచారాల్లో పురోహితుడి విధులన్నీ తక్కువ జాతివారే చేయడం జరుగుతుంది. హీనంగా చూడబడ్డ కులాలకు సంబంధించినదైన తంత్రవాదానికి కులవిచక్షణ, కులాధిక్యత గిట్టవు. "'తంత్రంలో కుల జాతి లింగ భేదం లేకుండా క్రతు కార్యక్రమాలు అందరికీ సమానమే' అనే అద్భుత భావన దొరుకుతుంది. ఇది వేదాలు నిర్దేశించిన స్వార్థపూరిత నిషేధాలతో పోలిస్తే ఎంతో అభ్యుదయకరం. ఆంగ్లేయ రచయితలు వేదాలను తంత్రవాదానికి వ్యతిరేకంగా భావిస్తారు. శూద్రులు, స్త్రీలు వైదికనిషేధాలకు అతీతులు" —(ఎవలోన్). సేన్ బెంగాలీ సహజియాల విషయంలో కూడా ఇదే చెబుతారు. "మనదేశపు ఉన్నత వర్గాలవారు ఆచార పరాయణులు. సహజియాలు అలా కానే కాదు. (సేన్ లెక్కలో సహజియాలందరూ ముఖ్యంగా నిమ్నవర్ణాలకు చెందినవారే) వారి బోధనా పద్ధతులు అద్భుతం. అన్ని మతాల నుంచీ మనుషుల్ని పోగుచేస్తారు. వారిలో ముస్లింలు, క్రైస్తవులు, బ్రాహ్మణులు కూడా ఉన్నారు. సహజియాలు అన్ని రకాల కుల వివక్షకు దూరం. సమాజంలో కులస్థాయి, సదాచారం ఇక్కడ ప్రశ్నకాదు. ఈ శాఖలన్నీ కులానికి వ్యతిరేకం. ఉడికించిన ఆహారాన్ని భుజించటంలో ఈ శాఖల వారికి ఏమీ పక్షపాతం లేదు.— ఉన్నత హిందూ కులాలవారు ఈ విషయంలో తీవ్రాచారాలను పాటిస్తారు"—(సేన్). అప్పుడప్పుడు కుల పద్ధతికి వ్యతిరేకమైన ఆలోచనలు తిరుగుబాటుగా కూడా రూపెత్తుతాయి. తాంత్రికులు పురుషుల్లోనూ, స్త్రీలలోనూ సమానత్వాన్ని చాటారు. సంప్రదాయ వివాహనీతిని వ్యతిరేకించారు. 'శంకర విజయం'లో ఆనందగిరి ఉచ్ఛిష్ట గణపతి అనుచరులను వామాచార మతానికి చెందిన వారిగా వర్ణిస్తాడు. వారు "మా మతం ప్రకారం రెండు మౌలిక ధర్మాలను అనుసరించాలి. అన్ని కులాలలోని పురుషులను ఒక కులంగా పరగణించాలి. ఇది ఒక ధర్మం. వివిధ కులాలకు చెందిన స్త్రీలందరినీ ఒక కులంగా పరిగణించాలి. ఇది మరో ధర్మం. వారి పరస్పర సంయోగ వియోగాలలో పాపమేమీ లేదు. 'ఫలానా పురుషుడు, ఫలానా స్త్రీకి భర్త' అనే నిబంధన ఏమీ లేదు. కులాలన్నీ ఒకటే కులం అయినపుడు వివాహ వ్యవస్థ ఒక కల్పన" అని అంటారు.

ఇది నిజంగా విభ్రాంతి కలిగించే విషయం. అయినప్పటికీ వాస్తవ తంత్రవాద దృక్పథాన్ని ఇది ప్రతిబింబిస్తుంది.

"మతపరమైన నిబంధనలను, నిషేధాలను సహజియాలు తీవ్రంగా విమర్శిస్తారు. సరాహపద తన 'దేహకోశం'లో చాలా పదునైన విమర్శ చేశాడు. అగ్ర భాగాన బ్రాహ్మణులున్న పూర్వాచార చతుర్వర్ణ పద్ధతికి అతను తీవ్ర వ్యతిరేకి. బ్రాహ్మణులు బ్రహ్మనోటి నుండి ఊడిపడ్డారనే విషయం కట్టుకథ. తెలివైనవారు, మోసకారులు సృష్టించిన కథ అది. అందుచేత బ్రాహ్మణులను అందరికంటే ఉన్నతమైన వారిగా పరిగణించరాదు. అలాగే ఒక మనిషి మత సంస్కారం వల్ల బ్రాహ్మణులు కాగలిగితే హీనమైనవాడు కూడా బ్రాహ్మణుడు కావచ్చుకదా. బ్రాహ్మణులు మట్టిని, నీటిని,

దర్భలను తీసుకుని మంత్రాలు ఉచ్ఛరించి తమ ఇళ్ళల్లో అగ్నిపూజ చేస్తారు. —వృధాగా నేతిని మంటల్లో పోస్తారు. తద్వారా దట్టమైన పొగతో వాళ్ళ కళ్ళు మండుతాయి. వారు ఒంటిపోచ జంజాన్నో, మూడు పోచల జంజాన్నో ధరిస్తారు.— సత్యదర్శనం కానిదే ఇవేవీ పనికిరావు. ప్రపంచమంతా మాయాభ్రమలో మోస పోతోంది— మతము, మతరాహిత్యము ఏకమైన మహా సత్యం ఎవరికీ తెలియదు. ఈశ్వర భక్తుడు వళ్ళంతా బూడిద పులుముకుని అట్టలు కట్టిన వెంట్రుకలతో ఇంట్లో కూర్చుని హారతులు వెలిగించి ఒక మూల గంటలు కొడతాడు. మూపు నిలిపి యోగా సనం వేస్తాడు. అమాయకులైన ప్రజల చెవులకు మతతత్వం బోధిస్తాడు. ఆ రకంగా వారిని మోసగిస్తాడు. విధవలు, ఉపవాస దీక్షాపరులు, ఇంకా అనేక దీక్షలు తీసుకున్న వారు ఈ భక్తుల ద్వారా దీక్ష పొందుతారు. ఆ భక్తులేమో ఇదంతా దక్షిణకోసం చేస్తారు"— (దాస్‌గుప్త). ఇది మతం మీద ఆధునిక సోషలిస్టు ఎవరో సాగించిన యుద్ధం కాదు. ఇది ఒక సహజియా కవి కులవ్యవస్థమీద చేసిన ఉద్వేగపూరితమైన తిరుగుబాటు.

దేహ తత్వము

తంత్రవాద విశ్వదృష్టి వ్యావసాయిక మహత్తుతో ఎలా ముడిపడి ఉందో ఇప్పుడు పరిశీలించుదాం. ప్రకృతిలోని ఉత్పాదకతను అంటే పుడమి తల్లి ఉత్పాదకతను మానవ సంతానోత్పత్తి కార్యక్రమాల ద్వారా— పోలిక ద్వారాగానీ, స్పర్శ ద్వారా గానీ— వృద్ధి చేయవచ్చును అనే సూత్రంపై వ్యావసాయిక క్రతువు ఆధారపడి ఉంది. దానికి అనుబంధంగా మానవ పునరుత్పత్తి ప్రకృతి ఉత్పత్తిపై ఆధారపడి ఉన్నట్లు కూడా భావిస్తారు. అందుచేతనే సహజంగానే ఈ ప్రాచీన విశ్వాసంలో ఆత్మ, దేవుడు, ముక్తి, స్వర్గం, ప్రార్థన లేక త్యాగం అనే భావాలకు స్థానం లేదు. నిజానికి ఇలాంటి లక్షణాలన్నీ అభివృద్ధి చెందిన మతాల్లోనే ఉంటాయి. ఇంత విపరీతమైన ప్రాచీన విశ్వాసపు మౌలిక స్వభావాన్ని సైద్ధాంతికంగా సూత్రీకరించటం న్యాయమైతే దానిని మానవ శరీరంతో ప్రకృతిని సమానం చేసే సిద్ధాంతంగా చెప్పవచ్చు— ఆ రెండూ ఒకే మౌలిక సత్యానికి రెండు అంశలు. దాన్నుంచి రెండు ఉప సూత్రాలు పుడతాయి. మొదటిది : మానవ శరీరపు నిగూఢ స్వభావాన్ని అర్థం చేసుకోగలిగితే ప్రకృతి నిగూఢతనుగూడా అర్థం చేసుకోగలగాలి. రెండు : ఈ విశ్వం పుట్టుక శిశు జన్మం కంటే విడ్డూరమైందేమీ కాదు. ఈ రెండు గూఢార్థాలు వివరణయే దేహతత్వము ఇంకా తంత్రవాదం విశ్వదృష్టి. లిఖిత తంత్రవాద గ్రంథాల్లో ఈ దేహతత్వం అనేక పరాయి భావాలతో కలిసి ఉంది. అలాంటి సందిగ్ధమైన భావాల పోగు నుంచి విడదీసి ముఖ్యాంశా లపై స్పష్టమైన వ్యాఖ్యానం సాధించినందుకు బందోపాధ్యాయ అభినందనీయుడు.

"మానవ శరీరంలో ఉన్నదంతా విశ్వంలోనూ ఉంది. (బ్రహ్మాండే ఏ గుణా సందితే తిష్ఠంతి కళేబరే)— మానవ శరీరం విశ్వానికి సూక్ష్మ రూపం మాత్రమే. అన్ని తంత్రాల తీర్మానమూ ఇదే. తంత్రవాద జ్ఞానాన్ని ఈ సిద్ధాంత ప్రాతిపదిక మీదనే సంపూర్ణంగా వివరిస్తారు. పురాణాలూ ఇంకా ఇతర శాస్త్రాలు ఈ సిద్ధాంతాన్ని అంగీకరించాయి.

"ఆ విధంగా తాంత్రిక సిద్ధాంతానికీ, సంప్రదాయానికీ రెండు లక్షణాలున్నాయి. ఒకటి బాహ్యాంశం. ఇది విశ్వానికి సంబంధించినది. రెండు అంతరాంశం. ఇది మానవ శరీరానికి సంబంధించినది. తంత్రవాద సంప్రదాయ సాఫల్యము రెండు రూపాల్లో సాక్షాత్కరిస్తుంది. ఒకటి భూమికి చెందిన ప్రకృతి బాహ్య అంశ, రెండవది అంతర్ స్వభావాంశ. అంటే మానవ శరీర రూపంలో ప్రకృతి. నీలో నివురుగప్పి ఉన్న శక్తులను అభివృద్ధి చేసి సఫలుడవు కావచ్చును. లేదా బాహ్య శక్తులను అంటే ప్రకృతి శక్తులను అదుపు చేసి నీ అంతశ్శక్తులను వ్యక్తీకరించే మార్గాన్ని సాధించవచ్చును. విశ్వము, మానవ శరీరము రెండూ కూడా ఒకే సూత్రాల మీద, ఒకే భౌతిక పదార్థంతో తయారైనవని తంత్రవాద విశ్వాసం. ఒకే రకం శక్తులు రెంటినీ నడిపించటం వలన శరీరంలోని శక్తులను వృద్ధి కావించి ప్రపంచంలోని శక్తులను నీకు అనుకూలంగా నీ అదుపులోకి తెచ్చుకొనవచ్చును. దేశంలో సిద్ధులు (అలా విజయం సాధించినవారు) మానవ శరీరం కంటే అద్భుతమైన యంత్రమేదీ లేదంటారు. దీంతో సమానమైన అద్భుత యంత్రాన్ని ఎవరూ నిర్మించలేరు. అందువలన ఏ యంత్ర సహాయమూ లేకుండా మీ కోర్కెలన్నీ తీర్చుకొనవచ్చును. దానికి ఈ అద్భుత యంత్రంలో బద్ధకంగా పడిఉన్న శక్తులనుద్దీపింపజేసి అవి అభివ్యక్తమయ్యేటట్లు చూడాలి. ప్రకృతిలోనూ, మానవ శరీరంలోనూ అణిగిమణిగి ఉన్న శక్తుల మధ్య సంబంధం ఆశ్చర్యకరం. తంత్రసాధన అంటే ఈ గాఢ సంబంధాన్ని తెలుసుకోడానికి చేసే ఆచరణ. తద్వారా ఆ సంబంధాన్ని స్థిరపరచి అదుపులోకి తెచ్చుకొనుట. దీనికి దేహతత్వమే భూమిక. అందుచేతనే తంత్రవాదం ఎల్లప్పుడూ శరీరానికి సంబంధించిన సమస్యల పట్లనే తీవ్ర ఆసక్తి కలిగి ఉంటుంది"— (బందోపాధ్యాయ). ఇది భౌతిక వాదం కాకపోవచ్చు. కానీ, భౌతికవాద లక్షణాలు కలదే. 'కులార్ణవ'లాంటి కొన్ని తంత్రవాదాల్లో ఈ నమూనా భౌతికవాదం, రుద్దబడిన ఆత్మవాద భావాలతో మసకబడింది. కానీ, సహజియాల సరళ వ్యావసాయిక గీతాల్లో భౌతికవాద దృక్పథం మౌలిక స్వాభావికత ఇంకా మిగిలి ఉంది. కొన్ని ఉదాహరణలు: "అన్నిటి కంటే ముఖ్యమైనది వారి వారి శరీరమే. నీ శరీరపు రహస్యం నీకు తెలిసినపుడే శాంతిని పొందగలవు". "తన శరీర మర్మాన్ని గ్రహించినవాడే ఎరుకగలవాడు. ఇదే వేదాంత సారం". "అన్ని శాస్త్రాలకు ప్రాతిపదికగా ఉండేది శరీరమే". "ఇక్కడ (ఈ శరీరంలో) గంగా, యమునా ఉన్నాయ్. గంగాసాగరం, ప్రయాగ, కాశీ ఇక్కడే. సూర్యుడూ, చంద్రుడూ. ఇక్కడే అన్ని తీర్థాలూ

ఉన్నాయి—. పీఠాలు, ఉపపీఠాలూ కూడా. నా శరీరం కంటే వేరే పుణ్య భూమినిగానీ, ఆనందాశ్రమాన్నిగానీ నేనెప్పుడూ చూడలేదు". సహజియా గీతాలలోని దేహతత్వాన్ని గురించి దాస్‌గుప్త ఇలా అంటాడు: "రాజీలేని తిరుగుబాటు తత్వంతో మతంలోని లాంఛనాలకు ఆచారపారాయణులకు వ్యతిరేకంగా సహజియా సాహిత్యం మానవ శరీరానికి గొప్ప ప్రాముఖ్యత నిచ్చింది. మానవ శరీరం విశ్వానికి సూక్ష్మ రూపంగా వారు భావిస్తారు. ఈ లక్షణం ఇంచుమించు తంత్రవాదాలన్నిటిలోనూ యోగ సంప్రదాయం ఉన్న చోటల్లా ప్రముఖంగా కనబడుతుంది. సహజియాలు యోగాంశానికి ఎక్కువ ప్రాముఖ్యత ఇవ్వటంవల్ల 'శరీరం విశ్వానికి ప్రతిరూపం' అనే ఈ సిద్ధాంతం కూడా ప్రముఖ స్థానం సంపాయించింది". అయితే అదే సందర్భంలో ఈ ప్రాథమిక భౌతికవాద దృక్పథాన్ని ఆత్మవాద భావాలతో కలగాపులగం చేసి గందరగోళం సృష్టించే కృతక ప్రయత్నాలు చాలా జరిగాయి. " 'హేవజ్ర' తంత్రంలో బోధిసత్వుడు ఈ భౌతిక ప్రపంచం, భౌతిక శరీరం అవసరమా అని భగవంతుడిని అడిగాడు. నిజానికి ప్రతీది శూన్యమే కదా అని ఆయన ప్రశ్నలో భావం దానికి సమాధానంగా శరీరం లేకుండా ఆనందాన్ని సాధించే అవకాశమే లేదని శరీర ప్రాముఖ్యత ఇక్కడే ఉందని భగవంతుడు సమాధానం చెప్పాడు".

"శరీరం లేనివాడు శరీరంలో దాగి ఉన్నాడు. ఆ దాగి ఉన్న వానిని కనుగొన్న వాడే ముక్తిజీవి" అని చర్యగీతం ఉంది. ఇవేవీ తంత్రవాద వాస్తవ లక్షణాన్ని చూపించవు. అయితే ఈ గజిబిజి ఆలోచనలు గొప్ప పండితులను కూడా భ్రమ పెట్టడం ఆశ్చర్యకరం. "సత్యం శరీరమునందు నుండి దానినుంచే పైకి ఎగసినప్పటికీ దానిని ఒక భౌతిక వస్తువుగా భావించరాదు" అని అంటాడు దాస్‌గుప్తా. ఈ వ్యాఖ్య అపసవ్యమైనది. తాంత్రికుల అంతస్సత్యశోధన శరీరంలో ఏదో భౌతికాతీత ఆత్మైక సూత్రం లాంటిది దొరుకుతుందనికాదు. వారి అన్వేషణ శుద్ధ భౌతికాంశముగా నాడీ మండలానికే చెందింది. ఇది ప్రాచీన భారతదేశంలో విజ్ఞాన శాస్త్ర ప్రారంభానికి కారణభూతమైంది. శరీరశాస్త్రము, దేహధర్మశాస్త్రము ఈ రెంటికీ తాంత్రికులు ఎంతో దోహదం చేశారు. మానవ చైతన్యానికి మెదడు మూలస్థానమని వారెప్పుడో కనిపెట్టారు. "చరకుడు, శుశ్రుతుడు (అరిస్టాటిల్ వలనే) గుండెకాయ చైతన్యానిక ముఖ్యాంగము, మూలస్థానము అని భావించేవారు. కానీ, తాంత్రిక గ్రంథాలలో (గాలెన్ లాగా) చైతన్యస్థానం మెదడుకు మారింది. ఇంకా స్పష్టంగా చెప్పాలంటే మెదడు—వెన్నెముక కలిసిన శరీరభాగం." వారి కాలాన్ని గుర్తుపెట్టుకుంటే ఇది చాలా ప్రాముఖ్యమైన విశేషము. తాంత్రికులకు మానవశరీరంపై ఉన్న తీవ్ర ఆసక్తి వలన, వారి భౌతికవాద దృష్టి వలన ఈ విజ్ఞాన శాస్త్రాలకు తోడ్పడ గలిగారు. తాంత్రికులే రసవాదానికీ, రసాయన శాస్త్రానికి ఇదే కారణం వలన ఎలా తోడ్పడగలిగారో చూద్దాం: ఇందుకు విరుద్ధంగా మన సంప్రదాయ తత్వశాస్త్రాలు—ముఖ్యంగా భావవాదానికి చెందినవి శరీరశాస్త్రానికి,

దేహధర్మ శాస్త్రానికి తోడ్పడడానికి రెండు ముఖ్యమైన కారణాలవల్ల వీలుపడలేదు. మొదటిది ఆత్మ లేక అహం అనే దాని శుద్ధ లక్షణాన్ని ఆవిష్కరించాలనే అతి కుతూహలం వల్ల ఆ తత్వవేత్తలు మానవ శరీరానికి ఏ మాత్రం ప్రాముఖ్యత నివ్వలేదు. రెండు అతి హీనమైన కులాలవారు మాత్రమే—దోములు, చండాలులూ, హాడీ కులం వారు—శవాలను ముట్టుకునే వారు. పెద్ద కులాలవారు శవాన్ని స్పృశించటానికి వీలులేని చెడ్డవస్తువుగా భావించేవారు. ఇంకా తంత్రవాదపు శవసాధన ఆధునికులకు ఎంత వెగటు కలిగించినప్పటికీ మానవ శరీరపు యంత్రాంగం తాంత్రికులకు సుబోధక మైంది. శవాన్ని ముట్టుకోవడానికి, ఖండించి పరిశీలించటానికి అగ్రవర్ణాల వారు వ్యతిరేకత చూపించటం వల్ల ఈ కాలంలో కూడా శాస్త్ర విజ్ఞాన విస్తృతికి అవరోధం అయింది: కలకత్తా వైద్య కళాశాల ప్రారంభించిన రోజుల్లో విద్యార్థులు దొరకటం దుర్లభంగా ఉండేది.

తంత్రవాదపు దేహతత్వానికీ, తంత్రవాదపు విశ్వదృష్టికీ గాఢ సంబంధం ఉంది. శరీరం, విశ్వం పరస్పరం ఒకే పోలికలు గలవి. తంత్రవాదం ప్రకారం విశ్వసృష్టి కామం వలనే జరిగింది. విశ్వం స్త్రీ నుంచి జన్మించింది. (వామోద్భవం) అదికూడా పురుష సంగమం వలన జరిగింది. ఈ విశ్వదృష్టి వ్యావసాయిక క్రతువుతో ఎంత పోలిఉన్నదో చెప్పనక్కరలేదు. ఈ విశ్వ దృష్టే ఒరిస్సాలోని దేవాలయ శిల్పాలకు ఆధారమై ఉండవచ్చునని బందోపాధ్యాయ అంటాడు. ఆ శిల్పాలన్నీ జుగుప్సగా చిరాకు కలిగిస్తాయి.

"బౌద్ధ తాంత్రికుల్లో మానవజన్మ, విశ్వసృష్టి ఒకే పద్ధతిలో జరిగాయని నమ్మే 'కామ వజ్రాయన' శాఖ బయల్దేరింది. ఈ శాఖ గ్రంథాలు మామూలు పాఠకులు చదవడానికి వీలు లేనంత అసభ్య వివరాలతో నిండి ఉన్నాయి. విశ్వం సరిగ్గా మానవుడి లాగే కామం వల్ల సృష్టించబడిందనీ ఈ శాఖ నమ్ముతుంది. వారి క్రతు సంప్రదాయం విశ్వ కామానికీ, మానవ కామానికీ మధ్య పొందిక కల్పించడాన్ని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. అందుచేతనే వారు ఎల్ల వేళలా కామ సాధనలో మునిగి తేలేవారు. దేవాలయాల మీద, సాధుశాలల మీద ఈ కామాన్ని ప్రదర్శించేవారు. పూరీ జగన్నాథ దేవాలయం మొదట్లో ఈ కామ వజ్రాయనుల ప్రభావం వల్ల నిర్మించబడిందని నా నమ్మకం. దేవి విమల ఆలయం వారికి పవిత్రమైంది. ఈ శ్రీ మందిరంలోనే విశ్వ సృష్టికీ, మానవ శరీర సృష్టికీ అనుబంధం సాధించబడింది. ఈ అసభ్య శిల్పాలన్నిటిలోనూ ఉన్న పురుషుడు కామ వజ్రాయని శాఖకు చెందిన బౌద్ధ సన్యాసి. ప్రతి స్త్రీ ఒక దేవదాసి. ఈ దేవాలయం అంతా కామ వజ్రాయన బౌద్ధుల సిద్ధాంతాలపై నిర్మించ బడింది —(బందోపాధ్యాయ). ఒరిస్సా దేవాలయ శిల్పాలలోని తాంత్రిక లక్షణం చాలా ముఖ్యమైంది. పైన చెప్పినదానికంటే వేరే వివరణ సాధ్యం కాదు. బహుశా ఆ దేవాలయం కట్టించిన తాంత్రికులు బౌద్ధంపై మోజు కలవారై ఉండవచ్చు. అందు

వలన ఆ దేవాలయాలపై బౌద్ధాంశ కలదని వాదించడం అర్థరహితం. ఈ శిల్పాలలో బౌద్ధానికి సంబంధించిందేమీ లేదు. అదేదో బౌద్ధానికి సంబంధించిన విషయం అనే భావం నుంచి మనం విడివడితే ఈ శిల్పాలు బాగా అర్థమవుతాయి. అప్పుడే వ్యావసాయిక క్రతువుకు సంబంధించిన విశ్వాసం కూడా మనకు బోధపడుతుంది. బహుశా ఈనాటి కోణార్క్ శిథిలాలు కూడా ఒకప్పుడు భారీ ఎత్తున వ్యావసాయిక క్రతువులు చూసి ఉండవచ్చు. ఈ విశ్వదృష్టి వ్యవసాయ మూలం నుంచి వచ్చిందయితే చరిత్రకు పూర్వం విలసిల్లిన నాగరిక ప్రాంతాలలో కూడా ఇదే లక్షణాన్ని మనం ఆశించవచ్చు. "బహు పురాతనమైన ఈ రకం విశ్వదృష్టులన్నిటినీ పారంపర్య దృష్టిగా వర్గీకరించారు. ఎందుకంటే ఇవన్నీ 'భౌతిక విశ్వం లైంగిక పునరుత్పత్తి ద్వారా ఉద్భవించింద'ని భావించాయి. ఈ విశ్వదృష్టి పురాతనమే, దాని సృష్టికర్తలైన ప్రజలు ఆదిమ నాగరికతకు చెందినవారే." పొలినీషియన్ విశ్వసృష్టి పురాణ చక్రం అంతటిలోనూ మిగతా ఏ మతాల్లోనూ లేని ఒక వాస్తవం స్పష్టంగా కనబడుతుంది. 'ఓ - టే - పాపా' అని పిలువబడే బీడు భూమి లేదా శిల స్త్రీ సత్వాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంది. పుష్కలమైన పురుష సత్వం 'టంగలోవా' (అంటే ఆకాశం) కురిపించిన వర్షం ద్వారా ఫలించి జీవులన్నింటినీ కంటుంది ఆ భూమి." "భారత, చైనీస్ విశ్వదృష్టికీ ఈ పొలినేషియన్ విశ్వదృష్టికీ ఉన్న సామ్యాన్ని చూసి ఆధునికుడు ఆశ్చర్యపడతాడు. హిందూ, టావోయిస్టు, మావోరి లాంటి భిన్నమైన మతాల్లో సృష్టికి లైంగిక సంయోగం మూలమని భావించటం గమనించదగ్గది." ఇక్కడ భారత అంటే అర్థం తంత్రం అనే. చైనా వారి టావోయిజానికీ, మన తంత్రానికీ చాలా పోలికలున్నాయి.

తంత్రవాదము - టావోయిజము

తంత్రవాదాన్ని గురించి నీథామ్ ఇలా అన్నాడు: "ప్రాచీన టావోయిజంలోని షమానిస్టుల మాహత్తుల విధానానికి అతిచేరువైన మతాన్ని చూస్తున్నట్లనిపిస్తుంది." టావోయిజం గురించి ఇలా అన్నాడు: "ఏ కారణం వలనైనాగానీ టావోయిస్టు ఆలోచనా ధోరణిని ఎక్కువమంది యూరపియన్ అనువాదకులు రచయితలు ఇంచు మించు పూర్తిగా అపార్థం చేసుకున్నారు అని చెప్పక తప్పదు. టావో మతాన్ని ఉపేక్షించారు. టావో తంత్ర సంప్రదాయాలను పూర్తి మూఢనమ్మకంగా కొట్టేశారు. టావో తత్వశాస్త్రాన్ని శుద్ధ మతైక మార్మిక వాదంగానూ, కవితగానూ వ్యాఖ్యానించారు. టావోయిస్టు ఆలోచనా విధానంలోని శాస్త్రీయ లేక ప్రాథమిక శాస్త్రీయ కోణాన్ని ఎక్కువగా గమనించలేదు. టావోయిస్టు రాజకీయ దృష్టి సంగతి సరేసరి." ఇదే భావం మన తాంత్రికుల విషయంలో ఎలా అన్వయించవచ్చో చూద్దాం. ముందు టావో యిజానికీ, తంత్ర వాదానికీ ఉన్న పోలికలు. ప్రాచీన భారత తత్వ శాస్త్ర భావాలైన

పురుష ప్రకృతి అంశాలకు సమానమైన రెండు అంశాలు ప్రాచీన చైనాలో కూడా ఉన్నాయి. అవి 'యాంగ్', 'యిన్'. పురుషుడు: కాంతి, వేడిమి, పొడి స్వభావం, కాఠిన్యము, చైతన్యము. ఇవన్నీ "యాంగ్". అలాగే స్త్రీ అంటే చీకటి, చల్లదనము, తడి, మృదుత్వము, స్తబ్ధత. ఇవన్నీ "యిన్". ఈ ఊహలన్నీ చాలా పురాతనమైనవి. "యిన్, యాంగ్‌ల ద్వంద్వ సిద్ధాంతం కన్ఫ్యూసియన్ లోనూ, టావోయిస్టు గ్రంథాల్లోనూ కనబడుతుంది. ఏ రకమైన మత విశ్వాసాలు లేదా తాత్విక భావాలు కలవారైనప్పటికీ చైనావారు సర్వదా అంగీకరించే తొలి సహజ తత్వ శాస్త్ర బీజము ఇదే"—(ఫోర్కె).

నీథామ్ ఒక మినహాయింపును మన దృష్టికి తీసుకువస్తాడు. "యిన్-యాంగ్ ద్వంద్వము చైనా వారి దృక్పథంలో విడరానిది. భావనలో టావోయిజం 'యిన్' ఆలోచనా క్రమానికి చెందింది. కన్ఫ్యూసియన్ వాదము 'యాంగ్' పద్ధతికి చెందింది అని చెప్పుకోవచ్చు". "అంటే తంత్ర వాదం లాగే టావో మతం కూడా 'స్త్రీ పక్షపాతం' కలదన్న మాట. 'కన్ఫ్యూసియన్ విజ్ఞానము పుంస్త్వ స్వభావము కలది. అధికార యుతమైనది; టావో మతస్థులు దానిని తిరస్కరించి స్త్రీ సత్వాన్ని ఆదర్శంగా పెట్టుకున్నారు. ప్రకృతి నుంచి జ్ఞాన స్వీకారం చేసేటప్పుడు స్తబ్ధంగానూ, వినయంగానూ ఉండే స్వభావం వారికి ఆదర్శం".

టావో మతంలోని కొన్ని ఉదాహరణలు— (నీథామ్) : "ఈ విశాల శక్తి అమర్త్యం. దాని పేరే గూఢమైన స్త్రీ. ఆ గూఢమైన స్త్రీ ద్వారానే స్వర్గ నరకాల సృష్టి. అది అనంతంగా అల్లుకుపోతున్న దారం. దాన్ని సాధించినవాడు ఏదైనా పొందగలడు". పుంస్త్వాన్ని ఎరిగి స్త్రీత్వంపట్ల భక్తి పెంచుకున్నవాడు కొండల నడుమ కనుమగామారి ఈ లోకాన్నంతా స్వీకరిస్తాడు. అనంత సద్గుణం వొలికిపోదు. బాల్యావస్థకు తిరిగి చేరడమే.....

నీథామ్ వివరించిన టావో ప్రతీకవాదము మనకు మంచి ఆసక్తి కలిగిస్తుంది. 'పరిమితిలేని' (అపరిమిత), 'విడదీయరాని' (అభేద్య) తత్వాలకు నీథామ్ భౌతిక ప్రాతినిధ్యాన్ని చూపించగలిగాడు. అపరిమిత తత్వము ఆదిమ సమష్టి జీవన విధానానికి (గ్రామ) గుర్తుగా మిగిలిపోయింది. యజమానులు, పూజారులు, యుద్ధ వీరులు ప్రత్యేక వర్గంగా ఏర్పడిన కంచు యుగపు ఆది భూస్వామిక దశకు పూర్వదశ అది. టావో మత కవితకు, సహజియా గీతాలకు చాలా దగ్గర పోలికలున్నాయి. అదేదో పొడుపు కథలకు, చిక్కు ప్రశ్నలకు మాత్రమే పరిమితం కాలేదు. 'డొంబి', 'సవరి', 'నైరమణి', 'సహజ సుందరి' పేర్లతో సహజియా కవులు వర్ణించిన స్త్రీ సత్వమే టావో మతస్థుల గూఢ స్త్రీకి సమానము. వైష్ణవ సహజియా గీతాలలో "పుంస్త్వాన్ని తెలుసుకొని స్త్రీత్వం కోసం తపించేవాడు సర్వజ్ఞుడు" అనే టావో గీతానికి సమానమైన అర్థం దొరుకుతుంది. తంత్రవాదంలో లాగానే టావో మతంలో కూడా పుంస్త్వం

కంటే స్త్రీ సత్వానికే,—స్త్రీ దృష్టికే— ఎక్కువ గౌరవం. టావో మతస్తులు సహజంగా ఈ ఆలోచనా విధానం వలనే విజ్ఞానశాస్త్ర మూలానికి, ప్రజాస్వామ్య మూలానికి చేరుకోగలిగారు. స్త్రీ దృష్టి టావో మతస్తులకు ప్రకృతిని వినయంగా అధ్యయనం చేసేటట్లు మరలించగలిగింది. తరువాత కాలంలో పరిశీలనా శాస్త్రాల నుంచి (సహజ శాస్త్రాలు) ప్రాయోగిక శాస్త్రాల వైపు ప్రయాణించటం తప్పనిసరి అయింది. ఈ విధంగా వారు విజ్ఞాన శాస్త్ర పునాదుల్లోకి వెళ్ళారు. అలాగే ప్రజాస్వామ్య భావన విషయంలో కూడా.

టావో మతస్తుల స్త్రీ ప్రతీక కూడా వ్యావసాయిక సంబంధమైనదేనని చెప్పడానికి ఒక ఆధారముంది. టావోమతంలో నీటికి ఇచ్చిన ప్రాధాన్యం, నీటికి పైరు పంటలతో ఉన్న సంబంధం తేలిగ్గానే అర్థం అవుతాయి. దీనికంటే స్త్రీ సత్వానికీ, మాతృస్వామ్యానికీ ఉన్న సంబంధం ప్రధానమైంది. పాత సమష్టి సమాజాన్ని వర్ణిస్తూ టావో మతస్తులు అల్లిన కవితలో "వారికి తల్లి తెలుసు, తండ్రి ఎవరో తెలియదు" అన్న భావాన్ని ఉదహరిస్తాడు నీధామ్. అంటే చైనా సమాజంలో మాతృ స్వామిక వ్యవస్థ ఉండేదన్న మాట అనికూడా నీథామ్ సూచిస్తాడు. టావో మతస్తుల సిద్ధాంత ఆచరణల్లో స్త్రీకి ఇచ్చిన ప్రాముఖ్యతకు, మాతృస్వామిక వ్యవస్థకూ సంబంధం ఉన్నదనే అంశాన్ని కూడా నీథామ్ గమనించకపోలేదు. టావో మతంలోని షమానీల (స్త్రీసన్యాసినులు) వ్యవస్థను 'ఉ' అంటారు. అది తంత్రవాదం యోగిని, భైరవి భావానికి సమానం. దాన్ని గురించి నీథామ్ ఇలా అన్నాడు: "టావో మతస్తుల ఆదర్శసమాజం మాతృస్వామిక జ్ఞాపకాలతో ముడిపడి ఉంది. రెండు: వారి స్త్రీ చిహ్నము; మూడు: లైంగిక కళకు వారిచ్చిన ప్రాముఖ్యత. వీటన్నిటి ద్వారా స్త్రీకి వారిచ్చిన ప్రాధాన్యత చాలా ముఖ్యమైనది." "భౌతిక క్రమంలో స్త్రీ ప్రాముఖ్యాన్ని గుర్తించడం, పురుషుడితో స్త్రీ సమానత్వాన్ని అంగీకరించడం, ఆరోగ్యము, దీర్ఘకాల జీవితమూ సాధించడానికి లైంగిక సహకారం అవసరమనే నమ్మకమూ, కొన్ని స్త్రీ మనస్తత్వ లక్షణాలంటే ప్రత్యేకమైన భక్తీ, మానవ సమూహం ప్రక్షాళనకై లైంగిక ఘటనలను ప్రవేశ పెట్టడమూ, అవి కూడా తత్వవర్గ భేదాలు లేకుండా స్వేచ్ఛగా ఉపయోగించడమూ— ఇవన్నీ మనకు తిరిగి తిరిగి కన్ఫ్యూసియన్ వాదంలోనూ, సామాన్య బౌద్ధంలోనూ లేని అనేక టావో మతాంశాలను బహిర్గతం చేస్తాయి. తప్పకుండా ఈ విషయాలకు ఆదిమజాతి సమష్టి జీవితంలోని మాతృస్వామికాంశాలకు సంబంధం ఉండి తీరాలి. ప్రాచీన టావో తత్వశాస్త్రంలోని స్త్రీ చిహ్నానికున్న ప్రాముఖ్యత ఇందులో ప్రతిఫలిస్తుంది". పైన చెప్పిన టావో వాదుల లైంగిక ప్రాధాన్యతను భౌతిక అమర్త్య భావం దృష్ట్యా అర్థం చేసుకోవాలి. ఈ భావాన్ని విజ్ఞాన శాస్త్రానికి అమూల్యమైన ప్రాముఖ్యత గలదిగా నీథామ్ భావిస్తాడు. ఎందుచేతనంటే ఈ ఆదర్శమే రసవాద అభివృద్ధికి దోహదం చేసింది. భారత దేశపు తంత్రవాదాల్లో ముఖ్యంగా రసవాద పక్షపాతంగల తంత్రాలలో ఇలాంటి

భావం మనకు తటస్థపడుతుంది. భౌతిక అమర్త్యత సాధించడానికి టావో మతస్తులు అనేక మార్గాలు చూపారు. అవి ఒకటి: ఉశ్ఛ్వాస, నిశ్వాసాల సంయమనియమాలు; రెండు : సూర్యుని ద్వారా అస్వస్థతను నిరోధించే క్రియలు; మూడు : వ్యాయామ క్రియలు; నాలుగు : లైంగిక క్రియలు; ఐదు : రసవాద ఔషధ ప్రక్రియలు; ఆరు : ఆహార ప్రక్రియలు. ఇవి యోగ సాధనలోని అంశాలను జ్ఞప్తికి తెస్తాయి. తాంత్రికులకు కూడా ప్రాణాయామము, ఆసనములులాంటి ప్రక్రియలున్నాయి. మనం లైంగిక ప్రక్రియలను గురించే చర్చిద్దాం. కన్ఫ్యూసియన్ మతస్తులూ, బౌద్ధులూ తీవ్రంగా నిరోధించటం వలన ఈ విషయాలన్నీ గుప్తంగానే ఉండి పోయాయి. ఈ కళలకు సంబంధించిన గ్రంథాలన్నీ మింగ్ పాలకుల కాలంలో అదృశ్యమై పోయాయి. అయితే అక్కడక్కడ ఇతర గ్రంథాలలో లభ్యమయిన శకలాలను పోగుచేసి నీధామ్ కొంత విషయ సంగ్రహణ చేశాడు. దాని ద్వారా టావో మతానికీ తంత్రవాదానికీ ఈ అంశం లోపల పోలికలను చూడవచ్చు. 'ఇన్-యాంగ్' సిద్ధాంతాలపట్ల కల స్థూల అంగీకారం వల్ల మానవ లైంగిక సంబంధాలకు విశాల సృష్టి పరిధిలో గణించడం వలన ఆ మాటకొస్తే మానవ లైంగిక సంబంధాలను విశాల సృష్టి కార్య నిర్వహణతో గాఢ సంబంధం ఉందని నమ్మడం సహజమే. టావో మతస్తులు హిసియన్ లక్షణాన్ని (పరిపూర్ణ పురుష లక్షణాన్ని) సాధించటానికి లైంగిక సంపర్కం అడ్డుకాకపోగా అనేక విధాల సహకారి అవుతుంది అని భావిస్తారు." ఉచ్ఛిష్ట గణపతి అనుచరుల వర్ణన (ఆనందగిరి), లోకాయతికుల వర్ణన (గుణరత్న) టావో వాదులు సమూహ పద్ధతిపై జరిపే లైంగిక కార్యాలకు సమానమైనవిగా కనబడతాయి. టావో మతస్తులు సమూహాలుగా, విడివిడిగా పూర్ణ మానవత్వానికై జరిపే లైంగిక చర్యలు విభ్రాంతి కలిగిస్తాయి (ముఖ్యంగా ఆధునికులకు). ఈ కార్యక్రమాలను స్త్రీ పురుషులను సమానమొనర్చే నిజమైనకళగా భావిస్తారు. అమావాస్య, పౌర్ణమిరాత్రులలో ఉపవాసానంతరం ఇలాంటి ఉత్సవాలు చేస్తారు. తద్వారా పాపం నుంచి విముక్తి కలుగుతుందని భావిస్తారు. లాంఛనప్రాయమైన నృత్యంతో ప్రారంభించి బహిరంగ సమూహ లైంగిక చర్యలకు పాల్పడతారు. సామాన్యంగా ఈ ఉత్సవాలు దేవాలయాల ప్రాకారాల ప్రక్కన జరుగుతాయి— (నీధామ్). పాపం నుంచి విముక్తి అనే భావం నీధామ్‌ను గట్టిగా ఆకర్షించింది. ఆధునిక మనస్తత్వ శాస్త్ర శాఖలు ఈ భావాన్ని స్వీకరించడం కూడా ఆయన గమనించాడు. ఇలాంటి ఉత్సవాలను సమూహ ప్రక్షాళన క్రియగా భావించాడు. కానీ, ఇదంతా అసందర్భము అనిపిస్తుంది. పాపాన్నుంచి విముక్తి అనే భావన ఇటీవలి కాలంలో చొప్పించినది కావచ్చు. ప్రాచీన సంప్రదాయం నుంచి మిగిలిపోయిన ఆచారానికి నైతిక, మతైక సమర్థన కావచ్చు. నీధామ్ అన్నట్లు టావో మతం ఆదిమ మహత్తు సంప్రదాయంలోనే పుట్టి ఉన్నట్లయితే ఈ పాప ప్రక్షాళన భావానికి ఇందులో చోటుండదు. అసలు మహత్తు కలాపాలన్నీ ప్రాథమికంగా ఆచరణకు సంబంధించినవే. అలాగే

లైంగిక సంపర్కానికిచ్చిన ప్రాముఖ్యత బహిర్గతంగానే మహత్తుకు సంబంధించింది. ఆదిమ ప్రజలలోనే ఆ ఆచారం ఉంటుంది. ప్రకృతి ఉత్పాదక శక్తిని పెంచడానికి ఉద్దేశించిన ఇలాంటి ప్రక్రియలో పాపం నుంచి విముక్తి అనే భావానికి చోటే లేదు. ఈ ఆలోచన నుంచే తాంత్రికులలో నిగూఢ సంప్రదాయాలకు తాంత్రిక సిద్ధాంత నిర్మాణానికి మూలం ఏమిటో తెలుసుకోవడానికి ప్రయత్నించాలి. టావో మతాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి కూడా ఇదే పద్ధతిని అనుసరించాలి. నీథామ్ ప్రాచీన టావో మతపు ప్రత్యేకతను అర్థం చేసుకోడానికే ప్రయత్నించాడు గానీ, దాని పుట్టుకను గురించి పట్టించుకోలేదు. ఆ ప్రత్యేకత ప్రాముఖ్యత లేనిది కాదు. కానీ, పుట్టుక సమస్య పరిపూర్ణంగా అర్థమైనపుడే ఆ ప్రత్యేకత కూడా అర్థమవుతుంది. థామ్సన్ ప్రాచీన గ్రీకు ఆలోచనా సమస్యను చర్చించేటప్పుడు పుట్టుకను కూడా గణనలోకి తీసుకున్నందువల్ల ఫలితాలు సక్రమంగా లభించాయి. తంత్రవాదం బౌద్ధంలో భాగంగా నీథామ్ భావించడాన్ని మనం అంగీకరించక పోయినా టావో మతానికి, తంత్రవాదానికి ఉన్న పోలికల విషయంలో ఆయన చక్కగానే విపులీకరించాడు. ప్రాచీన కాలంలోనూ, తొలి మధ్య యుగాల్లోనూ టావో మతం లైంగిక క్రియలలో గాఢమైన శ్రద్ధ చూపించింది. అలాగే తంత్రవాదంలోకూడా దానికి కేంద్రస్థానం ఉంది. 'వజ్ర', 'పద్మ' సిద్ధాంతాన్ని, 'మైథున' స్త్రీ పూజ సంప్రదాయాలను ఆయన ఉదహరించాడు. ఈ రూపాలన్నీ తొలి మధ్యయుగాల టావో మత సంప్రదాయాలకు సమాంతరంగా ఉన్నాయని కూడా ఆయన అన్నాడు. అలాగే టావో మతానికి, తంత్రవాదానికి ఇంకా ఎన్నెన్నో సమాన లక్షణాలను గుర్తించవచ్చునని కూడా అన్నాడు. టావో మతస్తుల్లాగే తాంత్రికులు ప్రాణాయామానికి ప్రాముఖ్యత నిచ్చారు. తాంత్రిక సాహిత్యంలో తొలి టావోమతంలో లాగానే అనేక విడ్డూరాలు, వైరుధ్యాలు కనబడతాయి. షాన్ ఉ-వై లైంగిక కార్యకలాపాల శిల్పాకృతులను అంగీకరించాడు కానీ ఆ శిల్పాలను దేవాలయాల ప్రాంగణాలలో పెట్టరాదని నిషేధించాడు. అలాగే భారతదేశంలో తాంత్రికులు దీక్ష పొందని వారికి అర్థంకాని సంజ్ఞా భాషలో మాట్లాడుకునేవారు.

"చూడగానే తంత్రవాదం భారతదేశాన్నించి చైనాకి దిగుమతి అయిందేమో అనిపిస్తుంది. కానీ, దగ్గరగా పరిశీలించి చూస్తే కాలపరిమితి వల్ల టావో మతం దిగుమతి అయినది కాదని అక్కడిదేనని అర్థం అవుతుంది" —(నీథామ్). నీథామ్ చెప్పిన కాలపరిమితి ఈ క్రింది విధంగా ఉంటుంది:

"టావో మతస్తుల లైంగిక సిద్ధాంతాలు, సంప్రదాయాలు చైనాలో క్రీస్తుశకం రెండవ, ఆరవ శతాబ్దాల మధ్య ప్రచారంలో ఉన్నాయి. అంటే కచ్చితంగా ఆ సంప్రదాయం భారతదేశంలో పుట్టడానికి ముందే." ఇదీ నీథామ్ భావన. కానీ, తంత్రవాదంపై గ్రంథాలు ఎప్పుడు వెలువడినప్పటికీ తంత్రవాదం పురాతనమైనదే. సింధూ నాగరికత కాలంనాటిది. అందుచేత తేదీలవారీగా చూసి తంత్రవాదం చైనా నుంచీ

భారతదేశానికి వచ్చిందని భావించటం అసందర్భం. కాలపరిమితేగాక నీధామ్ తంత్ర వాదానికి చైనా పుట్టుక స్థానమని రుజువు చేయడానికి భట్టాచార్య, బాగ్చీ రాసిన పుస్తకాలను ఉదహరిస్తాడు. భట్టాచార్య బౌద్ధతాంత్రిక వాదానికి మూలస్థానం అస్సాం అని అంటాడు. అస్సాంలోనే ఏడో శతాబ్దంలో 'టావో 'తేచింగ్' గ్రంథానికి సంస్కృతానువాదం' తయారయింది. తాంత్రిక సాహిత్యంలో చైనాకు ముఖ్యమైన స్థానము ఉంది. బాగ్చీ దానికి సాక్ష్యంగా ఇలా అంటాడు: 'చీనాచారం' అని పిలవబడే తాంత్రిక సంప్రదాయాలు అనేక మంది పండితులు చర్చించారు. బౌద్ధులు, హిందువులూ కూడా అనుసరించే తారా తంత్ర గ్రంథము చీనాతార మతం మహా చీనా దేశం నుండి వచ్చిందని చెప్తుంది. బ్రాహ్మణ రుషి వశిష్ఠుడు మహాచైనా దేశానికి— ఇటు భారత దేశంలోనూ, అటు టిబెట్‌లోనూ కాదు— బుద్ధుణ్ణి కలుసుకోడానికి వెళ్ళాడని చెప్తారు: అక్కడ బుద్ధుడు చీనాచార రహస్య సిద్ధాంతాన్ని వశిష్ఠునికి బోధించాడు. ఆ తరువాత దాన్ని ప్రచారం చేయడానికి వశిష్ఠుడు భారతదేశం తిరిగి వచ్చాడు. చైనాలో ఉన్న రహస్య సమాజాల ప్రతిధ్వని ఈ చీనాచారంలో ఉన్నట్లు ప్రొఫెసర్ సిల్వన్‌లెవీ కనిపెట్టాడు." (బాగ్చీ: తంత్రవాద అధ్యయనం.) బాగ్చీ మరికొంచెం ముందుకు వెళ్ళి 'మహాచీనా క్రమతారా', 'ఏకజాత' దేవతలిద్దరికీ మధ్యనున్న సమానత్వాన్ని స్థాపించి తంత్రవాదపు 'ఏకజాత' మొదట్లో చైనాకు చెందిన దేవత అనికూడా భావించాడు. అలాగే 'సమ్మోహ తంత్రం'లో 'మేరు పర్వతానికి పడమరగా ఉన్న 'కోలా సరస్సు' చీనా దేశంలోని భాగమే' అని చెబుతుంది. దీన్నుంచి బాగ్చీ తంత్రవాదం పూర్తిగా మంగోలియా నుండి వచ్చిందని నమ్మేశాడు. "భారతదేశ సరిహద్దులను దాటి చాలా దూరం వరకూ రకరకాల తంత్రవాదాల ప్రాంతం వ్యాపించి ఉందని రుజువు చేయడానికి చాలా ఆస్కారముందని" కూడా ఆయన అంటారు. ఇవన్నీ ఏమి రుజువు చేస్తున్నాయి? తంత్రవాదంలో పరాయి దేశపు లక్షణాలున్నట్లు సాక్ష్య మిస్తాయి. నీధామ్ లెక్క ప్రకారం టావోమతం చైనానుంచి దిగుమతై తరువాత కాలంలో తంత్రవాదంగా రూపెత్తింది. మరి తంత్రవాదం చైనాకు దిగుమతి కావడం నీధామ్ లెక్క ప్రకారం 'పునరాగమనం'. భారతీయ బౌద్ధ తంత్రవాదం క్రీస్తుశకం ఎనిమిదవ శతాబ్దంలో చైనాకు చేరటం నీధామ్ దృష్టిలో చైనా వారికి అదివరకే తెలిసి ఉన్న ఒక సంప్రదాయాన్ని విదేశీయులు (అంటే భారతీయులు) బోధించడం జరిగింది."
భారతీయ తంత్రవాదం అతి పురాతనమైనది. టావోమతం నుంచి అది వచ్చిందని రుజువు చేయడం అసాధ్యం. అయితే, పైన చెప్పిన పండితులు చూపిన రుజువుల వల్ల, ఆధారాలవల్ల ఈ సమస్యకు ఒక ప్రత్యేక ప్రాధాన్యం ఉంది. తంత్రాలలో బాహ్యాంశా లున్నాయి. అయితే, ఇది ఎలా సాధ్యమైంది. తంత్రవాదానికి అప్పటికే ఉన్న ఈ చట్టం పరిధిలోనే బాహ్యాంశాలు ప్రవేశించి ఉండవచ్చును. మరో మాటలో చైనా, టిబెట్ మొదలైన ప్రాంతాలలో సంప్రదాయంలో కలిసిపోయిన నమ్మకాలు, ఆచారాలు

భారతీయ తంత్రవాదంలోకి క్రమంగా చొచ్చియుండవచ్చును. రెండు రకాల మతాలకీ కొన్ని పోలికలు అంతకు మునుపే ఉండటం వలన మాత్రమే ఇది సాధ్యమవుతుంది. దీనిలో విడ్డూరమేమీలేదు. ఈ మతాలన్నీ మాతృస్వామిక వ్యవస్థ నుంచి పొడిగించబడుతూ వచ్చినవే. టావో మతం గానీ, తంత్రవాదంగానీ ఆకాశం నుంచి ఊడిపడినవి కావు. వాటి మూలం ఆనాటి భౌతిక పరిస్థితులలోనే ఉండి ఉండాలి. "భౌతిక కార్యక్రమంతోనూ, మానవుల పరస్పర సంబంధాలతోనూ ఆ మతాలకు ప్రత్యక్షమైన సంబంధం ఉండితీరాలి." ఈ భౌతిక ప్రాతిపదికను విశ్లేషించకుండా భావాలు ఎరువు తెచ్చుకోవటం అనటం శుష్క చర్చ. "డిమెటర్ (అమ్మ) మతం ఒకప్పుడు ఈజిప్షియన్ ప్రభావంలో పడిందని చెప్పటానికి ఆధారాలున్నాయి. ఆ ప్రభావ విస్తృతి ఎంతో నిర్ణయించాలంటే ఆ మతం పుట్టిన సామాజిక మూలాలని పరిశోధించాలి. మత భావాలు ఎక్కడెక్కడో పుడతాయి. ఆ భావాలను స్వీకరించడానికి సిద్ధంగా ఉన్న చోటుల్లోనే అవి నిలుస్తాయి. కానీ, దాని తరువాతి అభివృద్ధి అప్పటికే అక్కడ నెలకొని ఉన్న మతానికీ, కొత్తగా వచ్చిన మతానికీ మధ్యనున్న సమాన ధర్మాల పైన, పోలికల పైన ఆధారపడి ఉంటుంది. దానికి తక్షణ సామాజిక వాతావరణ పరిస్థితులు ఎంతో తోడ్పడతాయి. రెండు మతాల మధ్య సమానంగా ఉన్న లక్షణాల ప్రాముఖ్యాన్ని అంచనా వెయ్యాలంటే వ్యవసాయ అభివృద్ధి చరిత్ర, అలాగే రెండు దేశాల చరిత్రలో విభేదించిన ప్రత్యేకాంశాలు కలిపి అధ్యయనం చెయ్యాలి. ఆ రెంటికీ ఉన్న సంబంధాన్ని గుర్తించాలి. అప్పుడే మత సమ్మేళన (భావ సమ్మేళనం) అనే ఊహకు ప్రత్యేక ప్రతిపత్తి లభిస్తుంది —(థామ్సన్). ఈ పై చెప్పిన వాక్యాలు మక్కికి మక్కి నీధామ్ చెప్పిన —తంత్రవాదం టావో మతం నుంచి వచ్చిందని — వాదాన్ని తిరస్కరించడానికి కూడా పనికి వస్తాయి. అయితే, నీధామ్ మరోచోట ఇలా అంటాడు: "భావాల ఎగుమతి దిగుమతులను నమ్మడానికి నేను సిద్ధంగా లేను. ఒకే రకమైన సమస్యలను గురించి సమాన సామర్థ్యంగల ఆలోచనా పరులు ఇంచుమించు ఒకే రకపు నిర్ణయాలకు వస్తారు." నిజమే. కానీ, పై భావాన్ని టావో మతానికీ, తంత్రవాదానికీ మధ్యనున్న సంబంధాలకు ఎందుకు అన్వయించ కూడదు?

శారీరక శ్రమ - ఆది విజ్ఞానశాస్త్రము

టావో మతం వారి రాజకీయాభిప్రాయాన్ని గురించి నీధామ్ చెప్పింది ఆశ్చర్యం కలగ చేస్తుంది. వారి రాజకీయాలను, వారి ఆది శాస్త్రీయ ధోరణులను విడదీసి చూడరాదని నీధామ్ అంటాడు. టావో మతస్థులు మామూలు సమాజానికి బాహ్యంగా సంచరించేవారు. దీనికి కారణం ఒకటే. "వారు భూస్వామ్య సమాజ నిర్మాణానికి బద్ధవ్యతిరేకులు. సమాజానికి దూరంగా ఉండటం ఆ నిరసనకు రూపం." భూస్వామ్య నాయ

కత్వంపై వారి విమర్శ కడుతీవ్రం. లోకాయతులు, సహజియాలు పాలక కులాలను విమర్శించిన తీరు గుర్తుకు వస్తుంది. నీధామ్ ఇచ్చిన ఉదాహరణలు చూద్దాం: "లజ్జలేని వారు లక్ష్మీపతులు అవుతారు. వాచాలురు గద్దెనెక్కుతారు. చిన్న చిన్న దొంగలను బందీలను చేస్తారు. పెద్ద దొంగలు భూస్వామ్య నాయకులవుతారు. 'నీతిపరులైన' పండితులు, భూస్వాముల చూరులకు వేలాడతారు." "మేధావులని పేరుపొందిన మహాను భావులంతా గజదొంగలకు ఏజెంట్లుగా ఉండటం చూడ్డం లేదూ? ఆ గజదొంగల ప్రయోజ నాన్ని యోగులుగానూ, సాత్వికులుగానూ చలామణి అయ్యేవారు రక్షించడం లేదూ? ఇక్కడ ఒక చిన్న ఇనుప కొక్కాన్ని దొంగిలించినవాడు మరణశిక్ష పాలవుతున్నాడు. ఇక్కడే రాజ్యాన్నే అపహరించినవాడు మహారాజై పోతున్నాడు. రాజ ద్వారాల వద్ద మంచి తనాన్ని గురించి ఆదర్శాలను గురించి ఘూటైన నీతులు వినబడతాయి. మంచి తనమూ, నీతీ, తెలివీ, సాధుత్వమూ ఇవన్నీ దోచుకోబడటం లేదా?" మరి టావో మతస్థులు దీనికి సూచించిన ప్రత్యామ్నాయం ఏమిటి? "వారు కొత్తదాన్నేదీ ప్రతి పాదించలేదు. ముందుకు చూడనూ లేదు. కచ్చితంగా చెప్పాలంటే వారిది విప్లవ వాదం కాదు. వారు తిరోగమన దృష్టితో చూసారు· ఆదిమ జాతి సమష్టి జీవిత విధానానికి తిరిగి ప్రయాణించాలని, ఆ సమాజమే తిరిగి రావాలని కోరుకున్నారు." టావో మతస్థులకు వర్గ సమాజ పూర్వపు సమష్టి జీవిత భావన ఎక్కడనుంచీ వచ్చింది. "ఈ ప్రాచీన సమాజ భావనా స్మృతి మాత్రమే ఇంత కాలం పాటు మిగిలి టావో మతస్థులకు ప్రేరణ కలిగించింది అని నమ్మటం కష్టం. కొన్ని సమూహాలు చైనా సమాజపు అంచులలో ప్రాచీన సమాజ నిర్మాణాన్నే, భూస్వామ్య దశవరకూ కూడా కొనసాగించుతూ ఉండి ఉండాలి. వారిని భూస్వామ్య పాలకులు అనాగరికులు అని పిలుస్తూ వారిని అణిచే ప్రయత్నాలు చేసే వారు. అయినా వారు సమాజంలో ఒకప్రక్కన ఉంటూనే వచ్చారు." "సమకాలీన ప్రజలలో వ్యాపించి ఉన్న సంప్రదాయాలను పదే పదే చెప్పుకునే అన్ని తరాల చైనా గ్రంథకారులలోనూ వాస్తవంగా తమ ప్రాచీనతను స్ఫురణకు తెచ్చుకోవటం గమ నించవచ్చు." నీధామ్ ఇలాంటి ఉదాహరణలు ఎన్నో ఇచ్చాడు. టావో గ్రంథాలు కొందరు పూర్వకాలపు తిరుగుబాటు దార్లను గురించి ఉదహరిస్తాయి. వారిని పూర్వకాలపు రాజులు ధ్వంసం చేశారు. బహుశా ఆ తిరుగుబాటు దారులు పూర్వకాలపు వర్గరహిత సమాజానికి ప్రతీకలు కావచ్చు. ఈ పూర్వకాల తిరుగుబాటుదార్ల పేర్లన్నీ 'శ్రమించే' ప్రజలకు సంబంధించినవే: లోహశుద్ధి శాస్త్రాన్నీ, లోహ ఆయుధాల్నీ సృష్టించిన వాడు, గట్లు గోడలు నిర్మించినవాడూ, రాగి పనిముట్లు చేసేవాడు మొదలైన వారు. కుంగ్ కుంగ్ అనే ఒకపేరుకు అర్థం సామూహిక శ్రమ. అందుకే టావో మతస్థులకు పైన చెప్పిన రాజకీయాభిప్రాయాలుంటే వారు నిజంగా శ్రమిక జాతులతో గాఢ సంబంధం కలవారై యుండాలి అని నీధామ్ భావిస్తారు.

"టావో మతస్థులకు శారీరక శ్రమకు, దానికి సంబంధించిన నైపుణ్యానికి ఉన్న

అనుబంధం అనేక పిట్టకథల్లో దొరుకుతుంది. ఆ పిట్ట కథలు —సామాన్యంగా కార్య నైపుణ్యం నేర్పబడేది, ఒకరి వద్ద నుంచీ సంగ్రహింపబడేది కాదనీ, టావో మతస్థులు అనేకానేక వస్తువులను తప్పించుకుంటూ వాటి మధ్యగా పరుగెత్తుకుంటూ మనస్సును కేంద్రీకరించి సాధించగలరనీ—చెబుతాయి. కటికవాడు, పడవ నడిపేవాడు, కత్తులు చేసేవారు, బాణాలు చేసేవారు ఇలా రకరకాలవృత్తుల వారందరిని గురించీ ఇలాంటి నైపుణ్యగాథలు దొరుకుతాయి." "ఏది ఏమైనప్పటికీ తరవాతి కాలాల్లో భౌతిక ఉత్పత్తి, శారీరక శ్రమ టావో మత సంఘాలలో సామాన్య లక్షణంగా ఉంటూ వచ్చింది" —నీధామ్. టావో మతస్థులకు అటు శారీరక శ్రమతోనూ ఇటు వస్తూత్పత్తితోనూ ఉన్నగాఢ సంబంధం నుంచే వారి శాస్త్రీయ లేదా ఆదిమ శాస్త్రీయ ప్రాపంచిక దృష్టికి ఆధారం దొరుకుతుంది.

శ్రమ క్రమంలో బాహ్యానిర్బంధ భావన స్ఫురిస్తుంది - మానవుడు శ్రమించేటపుడు బాహ్యప్రపంచపు భౌతిక వాస్తవికత అతని చైతన్యాన్ని ప్రభావితం చేస్తుంది. ఇంకో మాటలో చెప్పాలంటే శారీరక శ్రమ మానవ చైతన్యాన్ని భౌతిక ప్రపంచానికి అంటుకడుతోంది— పరలోకం వైపు భావవాద స్వప్నాలవైపు కొట్టుకు పోనీదు. సామాజిక పరిణామక్రమ ఫలితంగా శారీరక శ్రమ చులకన అయినప్పుడు— అంటే హీనమైనదిగానూ, క్షుద్రమైనదిగానూ భావించబడినప్పుడు—మానవ చైతన్యం అంటే పాలక వర్గ చైతన్యం శారీరక శ్రమకు సంబంధించిన బాధ్యతలను వదిలి వేస్తుంది. అలాగే వాస్తవిక భౌతిక ప్రపంచం పట్ల ఉన్న ధర్మాలను వదులుకుంటుంది. సర్వ శక్తులూ సాధించినట్లు భ్రమపడుతోంది. ఆ భావనలో ఉబ్బితబ్బిబయి తానే బాహ్య ప్రపంచ సృష్టికర్తననుకుంటోంది—(ఏంగెల్స్). ఇదే భావ వాదం. చైతన్యానికి బదులుగా ఆత్మనో, భగవంతుణ్ణో ప్రతిపాదిస్తే అదే ఆత్మవాదం అవుతుంది.

అలాంటి దృక్పథం ఆధారంగా శాస్త్రీయవిజ్ఞానం అసాధ్యమని గమనించడం కష్టంకాదు. అసలు ప్రపంచ మంతటనీ ఒక చైతన్యం—మనస్సు, ఆత్మ, భగవంతుడు— సృష్టించిందని భావిస్తే ఆ ప్రపంచానికి ఇంద్రజాల స్థితికంటే ఎక్కువ స్థాయి ఉండదు. దానిని గురించిన ఆలోచనలన్నీ సోమరితనపు ఊహలగానే మిగిలిపోతాయి. ఈ కారణం వలనే ప్రపంచాన్ని భ్రమగానో, శూన్యంగానో భావించిన బౌద్ధం చైనా చేరిన తరవాత అక్కడి శాస్త్రీయ ఆలోచనలకు శత్రువుగా పరిణమించింది.

టావో మతస్థుల విషయం వేరు. వస్తూత్పత్తికి, శారీరక శ్రమకు ఎపుడూ విధేయంగానే ఉంటూ వారు సహజ భౌతిక దృక్పథాన్ని నిలుపుకోగలిగారు. ఆ భౌతిక దృక్పథం ఆధారంగానే విజ్ఞాన శాస్త్రం (ఆదిమ విజ్ఞాన శాస్త్రం) పెంపొందడం సాధ్యమైంది.

"టావో లక్షణం సహజ వస్తువుల్లో ఉంటుందని ఇతర లోకాలలోనూ, ఈలోకపు టంచుల్లోనో కాదని టావో మతస్థుడు, వృత్తి పనివాడు ఏకోన్ముఖంగా భావిస్తారు. టావో

గ్రంథాల్లో అందుకు అనేక ఉదాహరణలు". "నెలల తరబడి, సంవత్సరాల తరబడి పడే శ్రమ అంతా సహజ వస్తువుల మధ్యనే జరిగిపోతుంది. కొందరు సహజ వస్తువులకు బందీ అయిపోవడం టావో లక్షణం కాదంటారు. నేనైతే సహజ వస్తువుల బానిసగా ఉండడంలోనే సరైన టావో లక్షణం వుందని నమ్ముతాను. అలా కాకపోతే మామూలు వస్తువుల వాడకం కూడా జనానికి తెలియకుండా పోతుంది. మహా మహా కన్ఫ్యూసియన్ పండితులు కూడా ఉపయోగకరమైన వస్తువులకు ఒక్క క్షణం అయినా దూరంకారు" —(నీథామ్).

శారీరక శ్రమ నుంచి ఉద్భవించిన సహజ భౌతికవాదమిది. దీని ఆధారంతోనే టావో మతస్థులు వారి శాస్త్రీయ (ఆదిమ శాస్త్రీయ) పద్ధతిని సాధించుకున్నారు. నీథామ్ ప్రాచీన చైనాలోని ప్రజాస్వామ్య విజ్ఞాన శాస్త్రం గురించి ఇలా అన్నాడు: "....విజ్ఞాన శాస్త్ర ఆవిర్భావానికి, పండితుడికీ, వృత్తి నిపుణిడికీ మధ్య అంతరం పూడిపోవడం ముఖ్యావసరం... కన్ఫ్యూసియన్‌లు ఎప్పుడూ విద్యాధిక అధికారులపక్షానే ఉండేవారు. వృత్తి నిపుణులపట్ల, శరీర శ్రమ చేసేవారిపట్ల వారికెపుడూ సానుభూతి లేదు. టావో వాదులకు ఆ వర్గాలతో సన్నిహిత సంబంధం ఉంది. ఈ దృక్పథాలు ఆ తరువాత చైనా చరిత్రలో కూడా కొనసాగిపోయాయి..... టావో మతం ప్రాచీన కాలం నుంచీ తొలి విజ్ఞాన శాస్త్ర, సాంకేతిక శాస్త్రాలతోనూ ప్రాచీన (భూస్వామ్య పూర్వ) సమతా సమాజ ఆదర్శాలతోనూ గాఢ సంబంధం కలిగి ఉంది.

ఆదిమ విజ్ఞాన శాస్త్రానికీ, సమతా భావానికీ సంబంధం ఎలా సాధించబడింది? ఆదిమ సమష్టి సమాజంలో శారీరక శ్రమపట్ల ఉన్న దృక్పథంలోనే ఈ ప్రశ్నకు సమాధానం దొరుకుతుంది. ఇందుకు నీథామ్ రెండు ఉదాహరణలిచ్చాడు. ఒకటి: వ్యవసాయంపై ఆధారపడిన ఒక తెగవారు 'రాజర్షులవల్ల ఉపయోగం లేదని' భావించారు. 'పాలకుడూ, పాలితుడూ కలిసి నాగలి పట్టాలని కోరుకుని వారు పెద్ద కులాలను, చిన్న కులాలను రద్దు చేశారు'. పురాతన కాలంలో ప్రజలు నిరంతరం శ్రమించేవారు. తమకు కావలసిన బట్టలు నేసేవారు. ఆహారానికి భూమిని సాగుచేసేవారు. మనం మామూలు బ్రతుకులోని గొప్పతనం అని దీన్నే అంటాం. వారు ఒక సమూహంగా ఐక్యంగా ఉండేవారు. దీన్నే మనం సహజ స్వేచ్ఛ అంటాం.

మార్క్సిస్టు పరిభాషలో చెప్పాలంటే ఆదిమ సమాజంలో అప్పటికింకా సిద్ధాంతానికీ, ఆచరణకూ మధ్య; మానసిక శ్రమకు, శారీరక శ్రమకూ మధ్య భేదం పుట్ట లేదు; టావో మతస్థులు అలాంటి సామాజిక వ్యవస్థనుంచి ప్రేరణ పొందారు. కానీ మహత్తులే ఆదిమ సమాజపు భావజాలం. టావో వాదుల ఆదిమ విజ్ఞాన శాస్త్రం కూడా మహత్తుతో ముడిపడి ఉన్నదే (మన తంత్రశాస్త్రంలాగే). తంత్రవాదం కూడా భారతీయ తాత్విక సంప్రదాయంలో ఆదిమ విజ్ఞాన శాస్త్ర ధోరణికి ప్రాతినిధ్యం వహిస్తుంది. ఇవన్నీ విడ్డూరంగానూ అస్తవ్యస్తంగానూ కనబడవచ్చు. దానికి కారణం

ఆధునిక మానవుడు ఆదిమ 'మహత్తు' ప్రత్యేకతను అపార్థం చేసుకోవడంలో ఉంది. 'మహత్తు'భావం అజ్ఞానం మీదే ఆధారపడి ఉంటుంది. సందేహం లేదు. కానీ, అజ్ఞానం వేరు, భావవాదం లేదా ఆత్మవాదం వేరు. ఫ్రేజర్ చెప్పినట్లు మహత్తులో "సహజ సూత్రపు ఆధునిక దృక్పథానికి సంబంధించిన ఛాయ (బీజం) ఉన్నది. సహజసూత్రం అంటే ఎవరి ప్రమేయం లేకుండా ప్రకృతిలోని ఘటనలకు ఒక క్రమమైన తిరుగులేని పద్ధతి కలదనే దృక్పథం." "ఆ విధంగా ఆ మౌలిక భావన ఆధునిక విజ్ఞాన శాస్త్ర భావనకు సర్వసమానంగా ఉంది; ఈ క్రమం వెనుక ఒక విశ్వాసం దృఢంగానూ, వాస్తవంగానూ ఉంది.— ప్రకృతిలో ఒక క్రమమూ, పద్ధతీ ఉందనే విశ్వాసం.... మహత్తుల కార్యకలాపాల్లో ఒక ముఖ్యమైన లోపం ఉంది. ఆ లోపం ప్రకృతిలో ఘటనల క్రమం ఉందని ఊహించటంలో కాదు. ఆ క్రమంలో ముందు వెనుక సంఘటనలను సక్రమంగా గుర్తించటంలో ఉంది.

ఈ దృక్పథం నుంచే ఫ్రేజర్ 'మహత్తును' విజ్ఞాన శాస్త్రానికి సమీప బంధువుగా లెక్క వేస్తాడు. విజ్ఞాన శాస్త్రానికీ, మహత్తుకూ తొలి దశలో పెద్ద తేడా కనపడదు. అందుచేతనే మహత్తు టావో మతానికి, ఆదిమ శాస్త్రానికి కూడా ఒక భాగమే. శాస్త్రీయ విజ్ఞానం సహజమైన భౌతిక దృష్టిపై ఆధారపడి ఉంటే, అలాగే మహత్తు సంప్రదాయాలు మొదట్లో విజ్ఞాన శాస్త్రానికి చేరువుగా ఉంటాయి. 'మహత్తులు' కూడా మొదట్లో సహజ భౌతికవాదంపై ఆధారపడి ఉండేవన్నమాట. ఈ సహజ భౌతికవాదం శ్రమ క్రమం నుంచి పుట్టిందే. కనుక పై వాదంలో విచిత్రం ఏమీ లేదు. ఆదిమ సమాజంలో శ్రమ క్రమం క్షీణించటం ఇంకా జరగనప్పుడు ఆ సమాజపు ప్రత్యేక దృక్పథం 'మహత్తు' అయినప్పుడు, ఆ దృక్పథం "సహజ భౌతికవాద దృక్పథమే" అవుతుంది. అందువలన విజ్ఞాన శాస్త్రానికి దగ్గరగా ఉంటుంది. వర్గ పూర్వ, ఆదిమ సమాజం చిన్నాభిన్నం అయేటప్పటికి శారీరక శ్రమ అంటే చులకన ఏర్పడింది. ఆదిమ 'మహత్తు' స్థానంలోనూ లేదా ఆదిమ విజ్ఞాన శాస్త్ర స్థానంలోనూ మతమూ, భావవాద దృక్పథమూ ప్రవేశించాయి. వర్గపూర్వ సమాజంలో పునాదులున్న టావో మతంలో, 'మరోలోక' దృక్పథానికి స్థానం లేదు. అది 'మహత్తుమయం'. అలాగే ఆదిమ విజ్ఞాన శాస్త్రంకూడా. ఉన్నత వర్గాలవారు, వారి ప్రతినిధులు హీనంగా చూసినప్పటికీ టావోమతం శ్రమజీవులతో తన సంబంధాలను నిలుపుకుంది. ఈ వివరాలన్నీ మనం తంత్రవాదాన్ని అర్థం చేసుకోడానికి పనికివస్తాయి. తంత్రవాద మూలాన్ని మానవులు చేసే వ్యావసాయికకార్యక్రమాల్లో సాధించటానికి ప్రయత్నించాం. తొలి దశలో ఈ శారీరక శ్రమంతా 'మహత్తు'తోనూ, ఆచరణతోనూ నిండి ఉండేది. అనాగరికమైన, అజ్ఞానయుతమైన ఊహలతో నిండి ఉన్నప్పటికీ వ్యావసాయిక తంత్రం సహజ భౌతిక ధోరణిలోనే ఉండేది. ఎందుకనంటే శారీరక శ్రమ వ్యవసాయానికి అవసరము కదా. తంత్రవాదం అందులోనుంచే పుట్టింది. సహజ భౌతికవాద బీజాలు

తంత్రలోని దేహవాదం వల్ల స్పష్టమైనాయి. ప్రాచీన వ్యావసాయిక 'మహత్తు'లోని సిద్ధాంతాంశాలు తంత్రవాదం గ్రహించింది. సహజ భౌతిక వాద రూపం తరువాత తరువాత భక్తి, పూజ, మోక్షంలాంటి అనేక ఆత్మవాద భావాలకు భాండాగారమైంది. అయినప్పటికీ తొలి భౌతికవాద అవశేషాలు పూర్తిగా మాసిపోలేదు. దానికి కారణం తంత్రవాదం తరువాతి రోజుల్లో కూడా హీన జాతులతోనూ, శ్రమ జీవులతోనూ తన సంబంధాలను నిలుపుకోవటమే.

ఆదిమ విజ్ఞానశాస్త్ర ధోరణి

"విక్టోరియన్ పండితులు తంత్రవాదాన్ని గురించి గుండెలు బాదుకున్నారు. కానీ, ఆ భావాలను రెండువేల సంవత్సరాల చరిత్ర గలిగిన లైంగిక వ్యతిరేక నాగరికతా సూత్రాల ఆధారంగా పరిశీలించగలమా అనే సమస్య ఎదురౌతుంది. బహుశా ఆ భావాలన్నీ దోహద క్రియల —శాస్త్రీయ ప్రాపంచిక దృష్టితో ముడిపడి లేవా అని ఆలోచించాలి. లైంగిక చిహ్న పద్ధతి రస వాదుల భాషను ఎంత ప్రభావితం చేసిందో పాఠకుడికి గుర్తు చేయాలి. అసలు రసాయనిక క్రియా భావమే మానవ లైంగిక క్రియతో పోలిక తీసుకుని మొదలు కాలేదా?" — (నీధామ్). అలాగే నీధామ్ యీ—హిసింగ్ అనే ప్రధానమైన తాంత్రికుడ్ని గురించి కొన్ని వివరాలిచ్చాడు. అతడు ఆనాటి పెద్ద ఖగోళశాస్త్రవేత్త, గణితశాస్త్రజ్ఞుడు. బహుశా అతనికి రసవాదం కూడా తెలిసి ఉండవచ్చునని నీధామ్ భావిస్తాడు.

భారతీయ విజ్ఞానశాస్త్రంలో కూడా రసవాదాన్ని గురించి తాంత్రికులు చేసిన పరిశోధనలు చాలా ప్రాముఖ్యమైనవి. హిందూ రసాయినకశాస్త్ర చరిత్ర అనే పుస్తకంలో 'రే' అనేక వివరాలిచ్చాడు. ఆయన కూడా తంత్రవాదులు రసాయినక శాస్త్రానికి చేసిన దోహదాన్ని గుర్తించాడు. రసరత్నాకరం లాంటి అనేక రసవాద గ్రంథాలు ఎనిమిదో శతాబ్దం నాటికే ఎన్నో ఉండేవి. ('రసార్ణవం', 'కాక చండేశ్వరీ మత తంత్ర', 'రసేంద్ర చోడామణి', 'రస ప్రకాశసుధాకర మొదలైనవి). 'రే' తయారు చేసిన జాబితాలో రెండు డజన్లు పైగా ఇలాంటి పేర్లు దొరుకుతాయి. ఇందులో కొన్ని మూలరూపంలో దొరకటంలేదు గానీ టిబెటన్ అనువాదాల్లో ఉన్నాయి. మరికొన్ని పేర్లు, అలాగే రసవాదుల పేర్లు కూడా ఇతరుల రాతల్లో కనబడతాయి. నలందా, ఉదంతపుర, విక్రమశిల, మగధ మొదలైనవి తంత్రవాదానికి ముఖ్య కేంద్రాలు. ఆ తంత్రవాదంలో రసవాదం ముఖ్యమైన భాగం. ఈ కేంద్రాల నుంచీ రసవాదం దక్షిణ భారతానికీ, టిబెట్‌కూ వ్యాపించిందని ఊహిస్తున్నారు. దక్షిణభారతంలో తాంత్రిక మార్మికవాద ప్రగతి ప్రత్యేక ప్రాముఖ్యతను సంతరించుకుంది. తొలి మధ్యయుగపు బెంగాల్‌కు చెందిన చర్యాగీతాలలాగానే తమిళ సాహిత్యంలో కూడా దక్షిణ భారత

తాం ల కావ్యాలు చెప్పుకోదగ్గన్ని దొరుకుతాయి. తమిళంలో తంత్రవాదులను సిత్తరులు (సంస్కృతంలో సిద్ధులు) అంటారు. ఈ తాంత్రిక గ్రంథాల్లో ఉదహరించ బడిన పద్దెనిమిదిమంది సిత్తరులలో ఒకరి పేరు బోగర్. ఆయన అనేక వైద్యగ్రంథాలు, రసవాద గ్రంథాలు రాశాడని చెబుతారు. బోగర్ రాతల్లో బౌద్ధ ప్రభావం ఏమీ కనబడదు. అతను చైనా నుంచి వచ్చాడనీ, కొన్నాళ్ళు పాటలీపుత్రం, గయ ప్రాంతాల్లో ఉన్నాడనీ, తరువాత దక్షిణాదికి చేరాడనీ ప్రచారంలో ఉంది. దక్షిణాదినే అతను దీక్ష తీసుకున్నాడంటారు. అలాగే పులిపణి అనే సిత్తరు కూడా చైనా నుంచి భారతదేశం చేరాడని చెబుతారు. తమిళ సిత్తరుల రచనలన్నీ దక్షిణ దేశంలోని గ్రంథాలయాల్లోనూ, మఠాల్లోనూ చెల్లాచెదురుగా పడి ఉన్నాయి.

తాంత్రికులు తమ రసాయినక ప్రయోగాల కోసం అనేక పనిముట్లను సృష్టించారు. వాటికి ఆయా పనులకు సంబంధించిన పేర్లను పెట్టారు. ఉదాహరణకు 'డోలా యంత్రము', 'శ్వేదాని యంత్రము', 'పతన యంత్రము', 'అదాష్ పతన యంత్రము', 'ఢేకి యంత్రము', 'వలూక యంత్రము', 'త్రియక్పాటన యంత్రము', 'విద్యాధర యంత్రము', 'దూప యంత్రము', 'కోష్టి యంత్రము'. వీటి చిత్రాలన్నీ 'రే' గ్రంథములో దొరుకుతాయి. తాంత్రిక రసవాదులు ఆయా పనిముట్లను కనిపెట్టడంతోనూ, ఉపయోగించటంతోనూ సరిపెట్టక ఆయా ప్రయోగాల ప్రాముఖ్యతను సిద్ధాంత పరంగా సూత్రీకరించారు. రుద్రాయమాల తంత్రంలో ఇలా ఉంది: "పైన చెప్పిన ప్రయోగాలను నేను స్వయంగా చేశాను. స్వయంగా చూశాను. ఎవరో చెప్పినందువల్ల గానీ, ఉపాధ్యాయుడు చెప్పినందువల్ల గానీ ఈ విషయాలు ఇక్కడ రాయటం లేదు. మానవ ప్రయోజనం కోసం ఇవి ఇక్కడ సూత్రీకరించ బడుతున్నాయి." అలాగే "నేను సొంతంగా ప్రయోగాలు చేసి స్థిరపరచుకొనిన తరువాతనే ఈ ప్రయోగాలకు ప్రచారము కలుగజేస్తాను" అనే వాక్యంతో 'రసేంద్ర చింతామణి' ప్రారంభమవుతుంది. అదే పుస్తకంలో సొంతంగా చేయని ప్రయోగాలను గురించి వ్రాయటం నిరర్థకమని కూడా ఒక చోట ఉంది.

శ్రుతి, స్మృతి సంప్రదాయాల దేశంలో ఇవన్నీ అద్భుతమైన విషయాలు కాదా? తంత్రవాదుల రసవాదం ప్రయోగాలతో మాత్రమే సరిపెట్టుకోక భౌతికవాద దృష్టిని స్వచ్ఛందంగా తమ శాస్త్రానికి (ఆదిమ శాస్త్రానికి) సైద్ధాంతిక ప్రాతిపదికగా చేసుకున్నారు.

"శరీరాన్ని విడకుండానే హరగౌరి (పాదరసము, అభ్రకము) ప్రభావంవల్ల నూతన శరీరాలను సాధించిన వారిని రస సిద్ధులు అని కీర్తించాలి. ఈ జీవితంలో ముక్తిని కోరేవాడెవడైనా ముందు తనను తాను ఉజ్వల శరీరంగా మార్చుకోవాలి." అని ఒక తంత్రవాద గ్రంథం చెబుతుంది. ఈ ముక్తి భావన విచిత్రంగా భౌతిక సంబంధమైనది. తాంత్రికులకు ముక్తి అంటే శరీర పరిపూర్ణత. రస శరీరాలను

సాధించి సజీవంగా ముక్తి పొందుట అనేది వారి ఊహ. భౌతిక అమర్త్యతా భావం తాంత్రికులకు 'పరదా' అనే పదాన్ని ఇచ్చింది. పాదరస ప్రయోగాలు శరీరాన్ని శిథిలం కాకుండా చూస్తాయని వారు నమ్మతారు. ఎన్నటికీ శిథిలంకాని శరీరాన్ని పొందడమే వారి ఆదర్శం. పాదరసం ఇచ్చునది దేనిని? సర్వాన్ని. అందుకే దాని పేరు పర-దా. భౌతిక అమర్త్య భావమూ, దానికి రసవాదంతో ఉన్న సంబంధమూ మళ్ళీ ప్రాచీన టావోవాద మతాన్ని గుర్తుకు తెస్తుంది. టావో మతస్థులు ప్రాణాయామ, ఆసన, మైథున, రసాయన ప్రక్రియలతో అమర్త్యతను సాధించవచ్చని నమ్మారు. ఈ ప్రయోగాలే తరువాతి కాలంలో శాస్త్రాభివృద్ధికి ప్రేరణను కలిగించాయి. తాంత్రికులు కూడా అదే చెప్పారు. మన దేహ వాదంలో కామసాధన అనే ప్రక్రియ ఉంది. అందుచేతనే తాంత్రికుల ఆలోచనలు ప్రాథమికంగా భౌతిక సంబంధమైనవి. అందుకనే వారు రసాయినక శాస్త్రానికీ, వైద్య శాస్త్రానికీ ఎంతో సేవచేశారు. తాంత్రికుల ప్రాథమిక భౌతిక వాదము వారి ఆదిమ శాస్త్రీయ లక్షణాలకు మూలం.

అయితే ఈ ఆదిమ భౌతికవాదము పురాతనమైనదీ, సహజమైనదీ. అది బాగా వెనుకబడిన సాంకేతిక శాస్త్రంలో భాగమైన క్రతు కార్యక్రమాలతో ముడిపడి ఉంది. తంత్రమూలము భౌతిక ప్రపంచంలో భౌతిక ప్రయోగాలలో, భౌతిక ప్రయోజనాలలోనే దొరుకుతుంది. తరువాతి కాలంలో దానికి ఎన్ని 'భావవాదపు' పూతలు పూసినప్పటికీ తంత్రవాదం భౌతిక వాదానికీ, శాస్త్రీయ విజ్ఞాన సాధనకూ.... మానవుడు చేసిన ఒక ముఖ్యమైన ప్రయత్నంగా.... మనం గుర్తించక తప్పనంత సాక్ష్యం.... మనకుంది.

లోకాయత

దేవీప్రసాద్ చటోపాధ్యాయ

దేవీప్రసాద్ చటోపాధ్యాయ 'లోకాయత' గ్రంథంలో.... భారత తత్త్వ శాస్త్ర చరిత్ర పొడవునా ఉన్న భౌతికవాద భావ జాలాన్ని గుర్తించడానికి ప్రయత్నించారు. 'లోకాయత'గా చలామణి అవుతున్న రకరకాల భౌతిక తత్త్వ 'వాదాలను' గురించి విపులీకరించారు. అంటే అవన్నీ 'సంపూర్ణమైన' భౌతికవాద దృక్పథాలని పేరాశ పడకూడదు. చరిత్రలో ఒకే ఒక దృక్పథం ఏకచ్ఛత్రాధిపత్యం వహిస్తుందనేమాట అసంబద్ధం. మానవుడు.... జంతు పద్ధతిలో బతకడం నుంచి 'నాగరిక' పద్ధతిని కనుగొన్న క్షణం నుంచి భావ సంఘర్షణ, తద్వారా భావ సంపన్నత.... సమకూడతాయి. ఈ భావ సంఘర్షణ ఒకప్పుడు మూగగా సాగుతుంది. మరొకప్పుడు ఎలుగెత్తి సాగుతుంది. మరో సందర్భంలో— జీవితంలాగే— భావాలుకూడా ఘనీభవించి పోవచ్చు. కాని- మొత్తంమ్మీద.... చరిత్రా, భావజాలం సృష్టించబడుతూనే ఉంటాయి.

దేవీప్రసాద్ చటోపాధ్యాయ— 'లోకాయత' గ్రంథంలో— వేదకాలం, వేదపూర్వకాలం నుంచి ఇప్పటి వరకూ ప్రచారంలో ఉన్న కేవల భారత తత్త్వ శాస్త్ర భావ జాలాలను అధ్యయనం చేసి, శోధించి, జల్లెడ పట్టి భౌతికవాద ధోరణులను, ఛాయలను, ఆయా చారిత్రిక, భౌతిక నేపథ్యంలో వాటికున్న ప్రత్యేకతలను- పునర్నిర్మించడానికి ప్రయత్నించారు.